Biuro Prokuratora Generalnego Stanu Nowy Jork, Letitia James

Dostęp językowy w Nowym Jorku

Spis treści

Jak korzystać z niniejszego przewodnika 5

Dostęp do usług tłumaczeń ustnych i pisemnych 6

Dostęp językowy w ramach systemu opieki zdrowotnej 11

Dostęp językowy w ramach systemu edukacji 13

Dostęp językowy w ramach systemu wymiaru sprawiedliwości 18

Dostęp językowy w ramach systemu wyborczego 21

Ochrona praw w stanie Nowy Jork 23

Federalne rozporządzenia i zasady 28

Skargi 32

Przypisy 38

Filmy w języku migowym dotyczące niniejszej publikacji dostępne są pod adresem:

ag.ny.gov/language-access

Osoby z ograniczoną znajomością języka angielskiego (limited English proficient – LEP), niesłyszące lub niedosłyszące mają prawo do usług i form pomocy, które umożliwią im dostęp do ważnych programów, działań i instytucji w Nowym Jorku. Określa się to terminem **dostęp językowy.**

Dostęp językowy jest niezbędnym elementem, zapewniającym Państwu i każdej innej osobie w naszym stanie równe szanse na pełne uczestnictwo w życiu społecznym. Pozwala to podejmować świadome decyzje dotyczące opieki zdrowotnej, edukacji dzieci oraz miejsca zamieszkania. Daje również równy dostęp do ważnych usług zapewnianych przez władze, takich jak pomoc w nagłych wypadkach, wizyty sądu lub odnowienie prawa jazdy.

Jeśli są Państwo osobą z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszącą lub niedosłyszącą, w niektórych sytuacjach mają Państwo prawo do bezpłatnych usług związanych z komunikacją, w tym:

- tłumaczenie ustne na dany język podstawowy

- tłumaczenie pisemne na najczęściej używane języki w Nowym Jorku

- tłumaczenie na amerykański język migowy (ASL)

Prawo to jest chronione przepisami stanowymi i federalnymi, które nie mogą być zmieniane przez prezydenckie rozporządzenia ani zasady.

Biuro Prokuratora Generalnego Stanu Nowy Jork (Office of the New York State Attorney General – OAG) angażuje się w obronę tych praw i upowszechnianie w społeczności mieszkańców świadomości praw do dostępu do usług językowych zgodnie z prawem stanowym i federalnym.

Jak korzystać z niniejszego przewodnika

Niniejszy przewodnik został zorganizowany według poszczególnych tematów, takich jak:

- Prawo do uzyskania tłumaczeń pisemnych i korzystania z usług tłumaczeń ustnych w stanie Nowy Jork
- Prawo do pomocy językowej podczas korzystania z opieki medycznej, kontaktów ze szkołami, kontaktów z organami ścigania oraz podczas głosowania
- Sposoby ochrony tych praw na podstawie przepisów stanowych i federalnych
- Sposoby składania skargi w przypadku nieotrzymania pomocy językowej

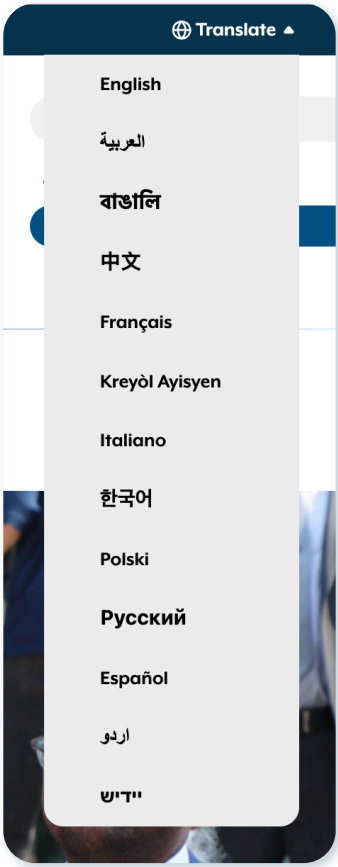

Z myślą o **prawnikach** i innych rzecznikach praw podaliśmy odniesienia do odpowiednich przepisów i spraw w formie przypisów **na końcu niniejszego przewodnika**.

Ważna informacja: Niniejsze informacje są aktualne na styczeń 2026 r. Przepisy federalne cytowane w niniejszym dokumencie są aktualne na ww. dzień, ale mogą ulec zmianie.

Dostęp do usług tłumaczeń ustnych i pisemnych

Usługi tłumaczeń ustnych oraz tłumaczeń na amerykański język migowy w Nowym Jorku

Istnieje wiele sytuacji, w których dana osoba powinna otrzymać bezpłatne usługi tłumaczenia ustnego lub na amerykański język migowy (ASL). Oto kilka najczęstszych sytuacji, w których powinni Państwo otrzymać możliwość skorzystania z tych usług:

Opieka zdrowotna

- Gdy dana osoba jest pacjentem w szpitalu lub na oddziale ratunkowym orazw sytuacji, kiedy jest klientem apteki realizującym receptę.[1]

Usługi publiczne

- W przypadku ubiegania się o usługi lub świadczenia realizowane przez instytucję stanową, taką jak stanowy Departament Pojazdów Silnikowych (Department of Motor Vehicles – DMV),[2] Komisja ds. Odszkodowań Pracowniczych (Workers' Compensation Board) lub Departament Podatków i Finansów (Taxation and Finance).[3]
- W przypadku ubiegania się o usługi lub świadczenia realizowane przez instytucje miast i hrabstw, które mają lokalne przepisy lub zarządzenia dotyczące dostępu językowego. Obejmują one Nowy Jork oraz hrabstwa Westchester, Suffolk i Nassau.[4]
- W przypadku ubiegania się o pomoc federalną związaną z poważną sytuacją kryzysową lub nagłą sytuacją.[5]
- Podczas ubiegania się o uczestnictwo w programach Medicare lub Medicaid.[6]
- W przypadku ubiegania się o świadczenia w ramach programu pomocy żywieniowej SNAP (Supplemental Nutrition Assistance Program).[7]
- W przypadku ubiegania się o pomoc w nagłych wypadkach i inne formy pomocy tymczasowej z Biura ds. Pomocy Tymczasowej i Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych stanu Nowy Jork oraz lokalnych instytucji pomocy społecznej. Te formy pomocy obejmują pomoc pieniężną oraz płatności za tymczasowe zakwaterowanie, schroniska i media.[8]

Sprawy sądowe

- Gdy są Państwo stroną (na przykład powodem, pozwanym, wnioskodawcą lub oskarżonym) lub świadkiem w postępowaniu karnym lub cywilnym w sądzie stanowym.[9]
- Gdy są Państwo rodzicem lub opiekunem dziecka biorącego udział w postępowaniu przed sądem rodzinnym.[10]
- Gdy są Państwo stroną lub świadkiem w postępowaniu cywilnym lub karnym w sądzie federalnym.[11]
- Gdy są Państwo stroną w postępowaniu przed sądem imigracyjnym.[12]
- Jeśli są Państwo stroną lub świadkiem w postępowaniu prowadzonym przez instytucję stanową w celu rozstrzygnięcia sporu, jeśli są Państwo osobą niesłyszącą lub niedosłyszącą.[13] Postępowania te rozstrzygają szereg sporów, w tym odmowy przyznania świadczeń i licencji oraz kary za naruszenie prawa.

Wymiar sprawiedliwości

- W przypadku rozmowy telefonicznej lub wcześniej zaplanowanego spotkania z pracownikiem policji stanu Nowy Jork.[14] Funkcjonariusze policji stanowej muszą również zapewnić bezpłatne usługi tłumaczeniowe podczas osobistych spotkań w terenie lub w biurach policji,[15] wyjąwszy sytuacje, w których spotkanie odbywa się w nagłym wypadku lub w sytuacji związanej z zatrzymaniem przestępcy, w której czas ma kluczowe znaczenie.[16]
- Jeśli funkcjonariusz nowojorskiej policji (NYPD) poprosi Państwa o wyrażenie zgody na przeszukanie osobiste lub pojazdu, domu lub mienia, to w takiej sytuacji wymagana jest Państwa świadoma zgoda. Może się tak zdarzyć, jeśli funkcjonariusz nie ma nakazu przeszukania ani uzasadnionego powodu i nie zachodzi przypadek aresztowania.[17]
- W sytuacji stawienia się przed stanową komisją ds. zwolnień warunkowych na przesłuchanie lub rozprawę.[18]

Głosowanie

- Jeśli potrzebna jest pomoc podczas głosowania.[19]

Więcej informacji na temat praw do dostępu językowego w określonych sytuacjach można znaleźć w rozdziałach niniejszego przewodnika dotyczących **opieki medycznej, szkół, organów ścigania i głosowania.**

Usługi tłumaczeń pisemnych w Nowym Jorku

Niektóre instytucje i organizacje są prawnie zobowiązane do zapewnienia bezpłatnych pisemnych tłumaczeń dokumentów w określonych językach. Niektóre rodzaje informacji, takie jak etykiety leków na receptę oraz informacje o wynagrodzeniu i zarobkach, muszą być podawane w języku podstawowym osoby o ograniczonej znajomości języka angielskiego. Inne rodzaje informacji, takie jak dokumenty z agencji stanowych i materiały związane z głosowaniem i wyborami, będą dostarczane tylko w najczęściej stosowanych językach innych niż angielski w danym stanie lub okolicy. Więcej informacji na temat konkretnych wymagań dotyczących tłumaczenia można znaleźć w przypisach.

Oto kilka najczęstszych sytuacji, w których powinni Państwo otrzymać możliwość skorzystania z tłumaczeń pisemnych:

Opieka zdrowotna

- Podczas wizyty w aptece w celu realizacji recepty.[20]
- W sytuacji leczenia w szpitalu lub przebywania na oddziale ratunkowym, w pewnych okolicznościach.[21]

Usługi publiczne

- W przypadku ubiegania się o usługi lub świadczenia realizowane przez instytucję stanową, taką jak stanowy Departament Pojazdów Silnikowych (Department of Motor Vehicles – DMV),[22] Komisja ds. Odszkodowań Pracowniczych (Workers' Compensation Board) lub Departament Podatków i Finansów (Taxation and Finance).[23]
- W przypadku ubiegania się o usługi lub świadczenia od agencji miast i hrabstw, w których obowiązują lokalne przepisy lub zarządzenia dotyczące dostępu językowego, takich jak miasto Nowy Jork oraz hrabstwa Westchester, Suffolk i Nassau.[24]
- Jeśli są Państwo w kryzysie bezdomności lub przebywają w schronisku i kontaktują się z nowojorskim Wydziałem Usług dla Bezdomnych.[25]
- Podczas ubiegania się o uczestnictwo w programach Medicare lub Medicaid.[26]
- Podczas ubiegania się o świadczenia w ramach programu SNAP.[27]

Głosowanie

- Jeśli potrzebują Państwo pomocy w czytaniu materiałów pisemnych podczas głosowania.[28]

Zatrudnienie

- W przypadku otrzymania informacji o wynagrodzeniu od nowego pracodawcy lub uzyskania informacji o świadczeniach odszkodowawczych od Komisji ds. Odszkodowań Pracowniczych.[29]

Więcej informacji na temat praw do dostępu językowego w określonych sytuacjach można znaleźć w rozdziałach niniejszego przewodnika dotyczących **opieki medycznej, szkół, organów ścigania i głosowania.**

Agencje stanu Nowy Jork, które mają obowiązek zapewniać usługi tłumaczeń ustnych i pisemnych

Ustawa o dostępie językowym stanu Nowy Jork ma zastosowanie do agencji stanowych, które świadczą usługi lub działają na rzecz społeczeństwa.[30] Obecnie 50 agencji stanowych, w tym DMV, Departament Podatków i Finansów, Wydział Praw Człowieka i Komisja ds. Odszkodowań Pracowniczych, zobowiązanych jest na mocy ustawy o dostępie językowym do zapewnienia tłumaczeń pisemnych ważnych dokumentów i usług tłumaczenia ustnego.[31] **Istotne dokumenty to „wszelkie dokumenty w formie papierowej lub cyfrowej zawierające informacje, które mają kluczowe znaczenie dla uzyskania usług lub świadczeń agencji lub są w inny sposób wymagane przez prawo”.**[32] Pełna lista agencji, które muszą świadczyć ww. usługi dostępu językowego, jest dostępna w katalogu dostępu językowego Urzędu ds. Usług Ogólnych stanu Nowy Jork (https://ogs.ny.gov/language-access-directory).[33]

Zgodnie z ustawą o dostępie językowym instytucje te muszą dostarczać ważne dokumenty w **12 najczęściej używanych językach innych niż angielski,** którymi posługują się nowojorczycy z ograniczoną znajomością języka angielskiego, określonych na podstawie danych spisowych. Wg stanu na rok 2025 języki te to:

- **arabski**
- **bengalski**
- **chiński**
- **francuski**
- **haitiański kreolski**
- **włoski**
- **koreański**
- **polski**
- **rosyjski**
- **hiszpański**
- **urdu**
- **jidysz** [34]

Jeśli korzystają Państwo z usług lub świadczeń agencji, agencje te muszą zapewnić bezpłatne **usługi tłumaczenia ustnego** w Państwa podstawowym języku, nawet jeśli nie jest to jeden z 12 najczęściej używanych języków innych niż angielski.[35]

Stanowa ustawa o dostępie językowym nie ma zastosowania do agencji federalnych oraz agencji hrabstw lub miast, ale federalne i stanowe przepisy antydyskryminacyjne mogą chronić prawa związane z dostępem językowym podczas interakcji z takimi agencjami. Ponadto niektóre hrabstwa i miasta w Nowym Jorku przyjęły ustawę o dostępie językowym lub uchwaliły własne przepisy i zarządzenia dotyczące dostępu językowego.

Prawo **miasta Nowy Jork wymaga, aby instytucje miejskie świadczące bezpośrednie usługi publiczne zapewniały tłumaczenia telefoniczne w co najmniej 100 językach.**[36] Ponadto instytucje te muszą przetłumaczyć swoje najczęściej rozpowszechniane dokumenty na język hiszpański, chiński, rosyjski, bengalski, haitański kreolski, koreański, arabski, urdu, francuski i polski.[37]

Hrabstwa Westchester,[38] **Suffolk,**[39] **Nassau**[40] i **Monroe**[41] mają własne przepisy, zarządzenia wykonawcze lub programy dostępu językowego, które wymagają usług tłumaczeń pisemnych i ustnych w instytucjach świadczących usługi dla ludności.

Dostęp językowy w ramach systemu opieki zdrowotnej

Osoby z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszące lub niedosłyszące mają prawo do usług dostępu językowego podczas korzystania z opieki medycznej lub wizyt w większości aptek w Nowym Jorku. Prawa te są chronione przez stanowe i federalne przepisy i regulacje.

Dostęp językowy w szpitalach

Wszystkie szpitale ogólne[42] w stanie Nowy Jork muszą zapewnić wykwalifikowanego tłumacza, jeśli pacjent korzystający z usług szpitalnych, ambulatoryjnych lub ratunkowych jest osobą z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszącą lub niedosłyszącą.[43] Szpitale ogólne muszą podjąć pewne kroki w celu zapewnienia, że ww. usługi związane z dostępem językowym są świadczone wszystkim innym pacjentom, którzy ich potrzebują. Kroki te są następujące:

- działanie niewymuszające na pacjencie korzystania z pomocy członka rodziny, przyjaciela lub innej osoby, która nie jest zatrudniona przez szpital, polegającej na wykonaniu tłumaczenia ustnego, chyba że pacjent zdecydował się skorzystać z pomocy takiej osoby jako tłumacza ustnego pomimo otrzymania propozycji skorzystania z bezpłatnych usług tłumacza ustnego[44]
- określenie preferowanego języka i potrzeb językowych pacjenta w trakcie pierwszej wizyty w szpitalu w celu uzyskania opieki[45]
- zapisanie w dokumentacji medycznej preferencji i potrzeb językowych pacjenta oraz jego zgody na korzystanie z usług pomocy językowej lub odmowy korzystania z takich usług[46]
- opracowanie materiałów dla pacjentów i potencjalnych pacjentów, które wyjaśniają, jak uzyskać dostęp do bezpłatnych usług pomocy językowej[47]
- umieszczenie w miejscach publicznych znaków z informacjami o dostępności bezpłatnych usług pomocy językowej[48]
- zapewnienie ciągłej edukacji i szkoleń dla pracowników pracujących bezpośrednio z pacjentami na temat znaczenia świadczenia usług pomocy językowej i sposobu, w jaki można uzyskać dostęp do tych usług w imieniu pacjentów[49]

Jeśli są Państwo niesłyszącym lub niedosłyszącym pacjentem szpitala, hospitalizowanym lub korzystającym z niego jako przychodni, szpital zasadniczo musi Państwu zapewnić wykwalifikowanego tłumacza **w ciągu 20 minut od skierowania do personelu takiej prośby.**[50] Pacjentowi korzystającemu z usług w nagłych wypadkach szpital zasadniczo musi zapewnić tłumacza **w ciągu 10 minut od skierowania do personelu takiej prośby.**[51]

Dostęp językowy w aptekach

Zgodnie z prawem stanowym apteki należące do grupy ośmiu lub większej liczby aptek w Nowym Jorku i mające tego samego właściciela muszą oferować bezpłatne, kompetentne usługi tłumaczenia ustnego i pisemnego, jeśli pacjent jest osobą z ograniczoną znajomością języka angielskiego i prosi o pomoc językową.[52] Apteki stacjonarne i wysyłkowe muszą zapewnić bezpłatne, kompetentne usługi tłumaczenia ustnego i pisemnego, udzielając informacji o lekach na receptę lub gdy pacjent przekazuje im informacje niezbędne do utworzenia profilu pacjenta.[53] Apteki te muszą również zapewniać bezpłatne, kompetentne usługi tłumaczenia ustnego i pisemnego, aby ułatwić zrozumienie etykiet leków na receptę, etykiet ostrzegawczych i innych materiałów pisemnych.[54]

Ochrona przed dyskryminacją w opiece zdrowotnej

Przepisy antydyskryminacyjne chronią również prawa do dostępu językowego podczas korzystania z opieki medycznej i powiązanych usług.

Jeśli są Państwo osobą z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszącą lub niedosłyszącą, **ustawa o przystępnej cenowo opiece (Affordable Care Act –** ACA) chroni Państwa przed dyskryminacją w programach zdrowotnych i działaniach związanych z opieką zdrowotną otrzymujących fundusze federalne lub zarządzanych przez federalną agencję wykonawczą.[55] Ochrona ta dotyczy wielu szpitali, klinik i domów opieki, a także usług takich jak Medicaid i Medicare. Zgodnie z przepisami wykonawczymi ACA takie programy i działania związane z opieką zdrowotną muszą również zapewniać bezpłatne formy pomocy i udogodnienia osobom niesłyszącym i niedosłyszącym.[56] Inna ustawa, a mianowicie **ustawa o rehabilitacji (Rehabilitation Act),** również wymaga od placówek opieki zdrowotnej otrzymujących fundusze federalne, aby zapewniały pomoc i udogodnienia osobom niesłyszącym i niedosłyszącym.[57]

Ustawa o osobach z niepełnosprawnościami (Americans with Disabilities Act) stawia podobne wymagania przed wszystkimi prywatnymi i publicznymi placówkami opieki zdrowotnej i podmiotami świadczącymi usługi medyczne, niezależnie od tego, czy otrzymują fundusze federalne.[58]

Ustawa o prawach człowieka stanu Nowy Jork (New York State Human Rights Law) wymaga, aby szpitale i przychodnie w stanie Nowy Jork zapewniały dodatkowe pomoce i usługi pacjentom niesłyszącym i niedosłyszącym.[59] **Nowojorska ustawa o prawach człowieka (New York City Human Rights Law)** zawiera podobne wymogi dotyczące szpitali i przychodni w Nowym Jorku.[60]

Dostęp językowy w ramach systemu edukacji

Szkoły publiczne w Nowym Jorku muszą zapewnić uczniom uczącym się języka angielskiego (English language learner – ELL),[61] niesłyszącym i niedosłyszącym równe szanse w nauce i uczestnictwie w zajęciach szkolnych. Jeśli są Państwo rodzicem będącym osobą z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszącym lub niedosłyszącym, to również Państwu przysługują prawa do dostępu językowego w kontaktach ze szkołą swojego dziecka. Prawa te są chronione przez przepisy federalne i stanowe.

Ochrona uczniów uczących się języka angielskiego

Zgodnie z prawem federalnym i stanowym szkoły publiczne muszą zapewnić osobom uczącym się języka angielskiego równe szanse w nauce i korzystaniu z zasobów szkolnych.

Federalna ochrona prawna. Federalna ustawa o równych szansach w edukacji (Equal Education Opportunity Act – EEOA) wymaga od okręgów szkolnych zapewnienia wsparcia językowego i usług, które usuwają bariery językowe u uczniów.[62] Szkoły muszą zapewnić, że wszelkie alternatywne programy edukacyjne dla uczniów uczących się języka angielskiego zapewniają możliwości edukacyjne równe tym, z których korzystają anglojęzyczni uczniowie w okręgu.[63] Podobnie, tytuł VI Ustawy o prawach obywatelskich z 1964 r. zabrania szkołom dyskryminowania uczniów uczących się języka angielskiego ze względu na ich pochodzenie narodowe poprzez zapewnianie gorszego standardu edukacji.[64]

Inna ustawa federalna, tj. ustawa o edukacji osób z niepełnosprawnościami (Individuals with Disabilities Education Act – IDEA), zapewnia uczniom niepełnosprawnym i ich rodzicom lub opiekunom ochronę w zakresie dostępu językowego, w tym następujące mechanizmy ochrony:

- Okręgi szkolne muszą oceniać uczniów pod kątem zapotrzebowania na specjalne usługi i konieczności stosowania zindywidualizowanych programów edukacyjnych (individualized education programs – IEP) w języku, który jest najwygodniejszy dla ucznia.[65]
- Zespoły zajmujące się takimi programami (IEP) muszą uwzględniać potrzeby językowe i komunikacyjne uczniów, tworząc dla nich programy nauczania.[66]
- Szkoły, które otrzymują fundusze federalne dla uczniów niepełnosprawnych, muszą tłumaczyć dokumenty związane z ocenami i kwalifikacją uczniów niepełnosprawnych na języki ojczyste ich rodziców, chyba że byłoby to ewidentnie niemożliwe.[67]

Stanowa ochrona prawna. Nowojorskie przepisy i regulacje zapewniają dodatkową ochronę uczniom uczącym się języka angielskiego.

W stanie Nowy Jork okręgi szkolne mają obowiązek zapewnić uczniom uczącym się języka angielskiego równy dostęp do wszystkich oferowanych programów i usług.[68] Konstytucja stanu Nowy Jork gwarantuje wszystkim dzieciom prawo do otrzymania rzetelnego wykształcenia na poziomie podstawowym, niezależnie od barier językowych.[69] Ponadto niektóre przepisy stanowe zabraniają dyskryminacji uczniów ze względu na niepełnosprawność, pochodzenie narodowe, rasę i inne cechy podlegające ochronie.[70]

Inne przepisy i regulacje stanowe wymagają od okręgów szkolnych zapewnienia **określonych udogodnień i usług dla uczniów uczących się języka angielskiego:**[71]

- Okręgi szkolne w stanie Nowy Jork muszą przeprowadzać badania diagnostyczne wszystkich nowych uczniów w celu określenia, którzy z nich są osobami uczącymi się języka angielskiego.[72] Analiza musi zostać przeprowadzona przez osobę, która potrafi komunikować się w języku ojczystym danego ucznia, jeśli w jego domu używa się języka innego niż angielski.[73]
- W przypadku uczniów, którzy zostaną określeni jako uczący się języka angielskiego, okręgi muszą zapewnić edukację dwujęzyczną lub naukę angielskiego jako nowego języka (wcześniej w tym kontekście określanego jako „angielski jako drugi język", czyli „English as a Second Language – ESL"), która spełnia ważne standardy i wymagania stanowe.[74] Więcej informacji na temat tych programów można znaleźć w opracowanym przez Departament Edukacji Stanu Nowy Jork Przewodniku dla rodziców uczniów uczących się języka angielskiego w stanie Nowy Jork (https://www.nysed.gov/bilingual-ed/guide-parents-english-language-learners-and-multilingual-learners-new-york-state), dostępnym w 26 językach.

Szkoły czarterowe muszą przestrzegać wszystkich federalnych i stanowych wymogów dotyczących identyfikacji i oceny uczniów uczących się języka angielskiego. Szkoły czarterowe mają również obowiązek zapewniać edukację dwujęzyczną lub programy języka angielskiego jako nowego języka, które spełniają te same standardy stanowe, które mają zastosowanie do szkół publicznych lub muszą zapewniać „alternatywny program nauczania języka oparty na badaniach naukowych i zatwierdzony przez ich jednostkę czarterową".[75]

Uczniowie uczący się języka angielskiego w **nowojorskich szkołach publicznych** mają dodatkową ochronę prawną. Zgodnie z rodzajem umowy sądowej określanej jako decyzja zobowiązująca do zmiany procedur (consent decree), miejski system szkół publicznych jest zobowiązany do opracowania metody identyfikacji uczniów uczących się języka angielskiego i systemu usług językowych, który zapewni uczniom uczącym się języka angielskiego odpowiednią edukację dwujęzyczną.[76]

Ochrona uczniów niesłyszących i niedosłyszących

Federalna ochrona prawna. Ustawa o edukacji osób niepełnosprawnych (Individuals with Disabilities Education Act, IDEA) wymaga od szkół publicznych zapewnienia niesłyszącym i niedosłyszącym uczniom w wieku szkolnym form pomocy, które pozwolą im osiągnąć postępy w nauce odpowiednie do ich wieku i umiejętności.[77]

Ustawy o osobach z niepełnosprawnościami (Americans with Disabilities Act) i o rehabilitacji (Rehabilitation Act) zapewniają ochronę niesłyszącym i niedosłyszącym uczniom, która może wykraczać poza środki przewidziane w ustawie IDEA.[78] Dla przykładu, ustawa ADA wymaga od szkół zapewnienia udogodnień, które sprawią, że komunikacja z niesłyszącymi i niedosłyszącymi uczniami będzie tak samo skuteczna jak komunikacja z uczniami słyszącymi.[79] Ustawa ADA wymaga również, aby szkoły traktowały priorytetowo preferencje niesłyszących i niedosłyszących uczniów w zakresie rodzajów pomocy i usług dodatkowych, które otrzymują.[80]

Udogodnienia, które szkoły muszą zapewnić na mocy tych przepisów, zależą od indywidualnych potrzeb każdego ucznia. Mogą one obejmować, w stosownych przypadkach, terapię mowy i języka,[81] usługi wiernej transkrypcji,[82] notatki w klasie, preferencyjne miejsca siedzące, system modulacji częstotliwości (FM) lub specjalnie przeszkolonego nauczyciela dla uczniów niesłyszących i niedosłyszących.[83]

Ochrona na mocy ustawy ADA ma zastosowanie do szkół publicznych i prywatnych.[84] Ochrona wynikająca z ustawy o rehabilitacji ma zastosowanie do szkół publicznych i prywatnych, które otrzymują fundusze federalne.[85] Zarówno ustawa ADA, jak i ustawa o rehabilitacji mają zastosowanie do szkół wyższych i uniwersytetów.[86]

Stanowa ochrona prawna. Prawo stanu Nowy Jork zabrania dyskryminacji uczniów niesłyszących i niedosłyszących.[87]

Ochrona rodziców i opiekunów

Zgodnie z prawem federalnym i stanowym szkoły muszą zapewniać usługi dostępu językowego, które pozwalają **rodzicom z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszącym i niedosłyszącym** na istotny udział w edukacji ich dzieci. Szkoły mają również obowiązek zapewnić specjalne formy pomocy dla **rodziców uczniów uczących się języka angielskiego.** Ochrona ta dotyczy w równym stopniu opiekunów, przybranych rodziców i wszystkich innych osób dorosłych sprawujących opiekę nad uczniem.

Federalna ochrona prawna. Federalne przepisy antydyskryminacyjne wymagają, aby w pewnych okolicznościach szkoły publiczne zapewniały dodatkowe pomoce i usługi rodzicom z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszącym i niedosłyszącym. Na przykład podczas inicjowanych przez szkołę działań związanych z edukacją ich dzieci, takich jak spotkania rodziców z nauczycielami, szkoła musi zapewnić usługi tłumacza języka migowego niesłyszącym i niedosłyszącym rodzicom.[88] Szkoły muszą również zapewnić udogodnienia, które pozwolą rodzicom uczniów niepełnosprawnych, niesłyszących i niedosłyszących na istotny udział w planowaniu i podejmowaniu decyzji związanych z indywidualnym programem nauczania ich dzieci.[89]

Stanowa ochrona prawna. Wszystkie okręgi szkolne w stanie Nowy Jork muszą zapewnić rodzicom uczniów uczących się języka angielskiego odpowiednie informacje wspomagające edukację ich dzieci. Każdy okręg musi zaoferować takim rodzicom merytoryczne spotkanie informacyjne, które pozwoli im uzyskać ważne informacje na temat wyboru programu dla ich dzieci oraz odpowiednich standardów stanowych i ocen rocznych.[90]

Przynajmniej raz w roku przedstawiciele okręgu szkolnego muszą spotkać się z każdym rodzicem ucznia uczącego się języka angielskiego w celu przeanalizowania postępów w rozwoju językowym ucznia i założeń jego programu nauczania.[91] Okręgi muszą organizować spotkania tego rodzaju niezależnie od innych spotkań organizowanych dla wszystkich rodziców, np. spotkań rodzic-nauczyciel i kwartalnych spotkań dotyczących postępów uczniów.[92] Podczas tych spotkań okręgi muszą zapewnić rodzicom z ograniczoną znajomością języka angielskiego wykwalifikowanego tłumacza specjalizującego się w języku lub sposobie komunikacji, który dla rodzica jest najbardziej zrozumiały.[93]

Specjalna ochrona ma zastosowanie w przypadku **dyscypliny szkolnej.**

Gdy szkoła planuje zawiesić ucznia na okres do pięciu dni:

- O tym fakcie szkoła musi niezwłocznie powiadomić rodziców ucznia na piśmie w głównym używanym przez nich języku lub w sposobie komunikacji.[94]
- Powiadomienie musi zawierać opis incydentu oraz informować rodziców o ich prawie do zażądania pilnego nieformalnego spotkania z dyrektorem szkoły w celu zakwestionowania zawieszenia.[95]

- Jeśli organizowane jest nieformalne spotkanie, musi być ono prowadzone w głównym języku lub za pomocą sposobu komunikacji rodziców.[96]

Jeśli zawieszenie trwa dłużej niż pięć dni, uczeń ma prawo do bezstronnego rozpatrzenia sprawy.[97] Podczas rozpatrywania sprawy uczniowie mają prawo korzystać z pomocy prawnika, powoływać i przesłuchiwać świadków oraz przedstawiać dowody.[98] Uczniowie uczący się języka angielskiego i rodzice będący osobami z ograniczoną znajomością języka angielskiego mogą poprosić szkołę o zapewnienie tłumacza w czasie procedury bezstronnego rozpatrywania sprawy.[99]

Rodzice uczniów **szkół publicznych w Nowym Jorku** (New York City Public Schools – NYCPS) mają prawo do usług tłumaczenia pisemnego i ustnego, jeśli poproszą o pomoc językową w komunikacji z personelem NYCPS.[100] Więcej informacji na temat praw dostępu językowego w kontaktach z personelem NYCPS można znaleźć na stronie internetowej NYCPS (https://www.schools.nyc.gov/school-life/school-environment/hello) oraz w treści Karty Praw Rodzica (https://www.schools.nyc.gov/school-life/know-your-rights/parents-bill-of-rights).

Dostęp językowy w ramach systemu wymiaru sprawiedliwości

Państwa prawa do dostępu językowego w kontaktach z organami ścigania będą zależeć od instytucji, z którą mają Państwo do czynienia.

Policja Stanu Nowy Jork

Podobnie jak inne instytucje stanowe objęte nowojorską ustawą o dostępie językowym, policja stanowa ma obowiązek zapewniać usługi tłumaczenia ustnego w dowolnym języku.[101] Instytucja ta musi również zapewnić tłumaczenia pisemne ważnych dokumentów wewnętrznych na 12 najczęściej używanych języków innych niż angielski, którymi posługują się nowojorczycy z ograniczoną znajomością języka angielskiego.[102]

Ponadto funkcjonariusze i inni pracownicy policji stanowej muszą zapewnić bezpłatne usługi tłumaczenia ustnego podczas rozmów telefonicznych i wcześniej zaplanowanych spotkań.[103] Muszą oni również zapewnić bezpłatne usługi tłumaczeniowe podczas osobistych spotkań w terenie lub w biurach policji,[104] wyjąwszy sytuacje, w których spotkanie odbywa się w nagłym wypadku lub w sytuacji związanej z zatrzymaniem przestępcy, w której czas ma kluczowe znaczenie.[105] Policja stanowa musi oferować usługi tłumaczenia ustnego podczas niektórych aresztowań o mniejszej pilności.[106]

Departament Policji Miasta Nowy Jork (NYPD)

Zgodnie z prawem miasta Nowy Jork Departament Policji (NYPD) jest zobowiązany do świadczenia usług dostępu językowego, w tym:

- bezpłatnej usługi tłumaczeń ustnych
- tłumaczenia najczęściej przekazywanych ludności dokumentów NYPD
- umieszczanie znaków informujących ludność o usługach dostępu językowego[107]

Jeśli potrzebują Państwo usługi tłumaczenia, w większości przypadków NYPD musi zapewnić tłumacza z certyfikatem NYPD lub skorzystać z usługi Language Line.[108] Niemniej jednak zasady NYPD zezwalają funkcjonariuszom na korzystanie z pomocy dorosłych „dwujęzycznych członków społeczności w celu ułatwienia zapewnienia natychmiastowych usług osobom z ograniczoną znajomością języka angielskiego, tak aby można było ustalić, czy doszło do przestępstwa, udzielenia lub uzyskania pomocy medycznej lub zatrzymania sprawców przestępstwa”.[109] Dzieci nigdy nie powinny być wykorzystywane jako tłumacze w przypadku incydentów z udziałem policji.[110]

Przemoc domowa

W każdym miejscu w stanie Nowy Jork, jeśli dana osoba jest ofiarą lub niedoszłą ofiarą przestępstwa rodzinnego (takiego jak nękanie, zastraszanie, prześladowanie lub wykorzystywanie seksualne), każdy funkcjonariusz organów ścigania lub prokurator, który prowadzi dochodzenie w sprawie incydentu, musi przekazać takiej osobie pisemne powiadomienie o przysługujących jej prawach sformułowane w przystępny sposób w języku angielskim, hiszpańskim, chińskim lub rosyjskim. Powiadomienie to musi zawierać między innymi:

- numer całodobowej infolinii ds. przemocy domowej i seksualnej w stanie Nowy Jork, pod którym można uzyskać informacje w wielu językach (**tel. 800-942-6906 lub SMS 844-997-2121**)
- wskazówki dla osób niesłyszących i niedosłyszących, zalecające kontakt telefoniczny pod numerem 711.[111]

Osoby, które są ofiarami lub niedoszłymi ofiarami przemocy domowej, mogą znaleźć więcej informacji na temat pomocy i wsparcia na stronie internetowej Biura ds. Zapobiegania Przemocy Domowej Stanu Nowy Jork (https://opdv.ny.gov/survivors-victims).

Federalne organy imigracyjne i celne (Federal Immigrations and Customs Enforcement – ICE)

Jeśli agenci ICE nawiążą z Państwem bezpośredni kontakt u drzwi Państwa domu lub zatrzymają Państwa w celu przesłuchania, mają Państwo prawo zachować milczenie. Mają Państwo również prawo odmówić podpisania wszelkich dokumentów, których nie są Państwo w stanie przeczytać. Zgodnie z zasadami ICE obiekty ICE powinny zapewniać osobom z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszącym i niedosłyszącym pomoc w komunikacji, w tym udogodnienia i usługi, w tym tłumaczenia pisemne i ustne.[112] Zasady te są jednak egzekwowane wyłącznie przez ICE i mogą ulec zmianie.

Prawa dostępu językowego dla osób niesłyszących i niedosłyszących na mocy przepisów federalnych

Zgodnie z przepisami federalnymi osoby niesłyszące lub niedosłyszące mają prawo do dostępu do usług językowych w kontaktach z organami ścigania.

Ustawa dotycząca osób niepełnosprawnych (Americans with Disabilities Act) ma zastosowanie do interakcji ze stanowymi i lokalnymi organami ścigania, w tym aresztowań i przesłuchań prowadzonych przez stanowe, okręgowe i miejskie organy ścigania.[113] Instytucje te obejmują policję stanową, szeryfów hrabstw, wydziały policji miejskiej i inne lokalne wydziały policji. Zgodnie z postanowieniami ustawy ADA funkcjonariusze organów ścigania muszą zapewnić osobom niesłyszącym i niedosłyszącym **stosowne do okoliczności udogodnienia** w celu skutecznej komunikacji, takie jak usługi tłumaczenia ustnego lub dodatkowe udogodnienia.[114]Funkcjonariusze muszą zapewnić uzasadnione charakterem okoliczności udogodnienia, gdy zostaną o to poproszeni lub gdy istnieje oczywista potrzeba skorzystania z nich.[115] Jednak to, czy konkretne udogodnienie jest uzasadnione, zależy od okoliczności interakcji. Ponadto funkcjonariusze mogą nie być w stanie zapewnić żadnych udogodnień w nagłych przypadkach lub jeśli zapewnienie udogodnień zagroziłoby ich bezpieczeństwu lub bezpieczeństwu innych osób, pozwoliłoby na zniszczenie dowodów lub zaszkodziłoby uzasadnionym działaniom organów ścigania.[116]

Ustawa o rehabilitacji zapewnia podobną ochronę w kontaktach z federalnymi agencjami wykonawczymi, w tym z ICE.[117] Prawo to ma również zastosowanie do stanowych, okręgowych i lokalnych organów ścigania, które otrzymują fundusze federalne.[118]

Ochrona konstytucyjna

Konstytucja Stanów Zjednoczonych zapewnia pewną ograniczoną ochronę prawa do dostępu językowego w dochodzeniach karnych prowadzonych przez stanowych i federalnych funkcjonariuszy organów ścigania. Jeśli funkcjonariusze nie przedstawią zrozumiałego ostrzeżenia Miranda, wszystko, co powie dana osoba, może nie zostać dopuszczone do sądu jako dowód jej winy w procesie karnym.[119] W podobny sposób, jeśli funkcjonariusze proszą o dobrowolną zgodę na przeszukanie odzieży, pojazdu, domu lub innego mienia, to osoba, do której skierowano taką prośbę, musi być w stanie ją zrozumieć.[120] Jeśli prośba nie została zrozumiana, a funkcjonariusze i tak przeprowadzą przeszukanie, prawnik osoby, której dotyczy działanie funkcjonariuszy, może zakwestionować możliwość wykorzystania przez prokuratora wszystkiego, co funkcjonariusze odkryją podczas przeszukania, jako dowodu przestępstwa.[121]

Dostęp językowy w ramach systemu wyborczego

Osoby z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszące lub niedosłyszące mają prawo do bezpłatnej pomocy językowej podczas głosowania w Nowym Jorku.

Federalna ustawa o prawach wyborczych (Voting Rights Act – VRA)

Federalna ustawa o prawach wyborczych (Voting Rights Act – VRA) zakazuje praktyk lub procedur głosowania, które dyskryminują osoby niesłyszące, niedosłyszące lub należące do mniejszości językowych.[122] Przepisy ustawy definiują członków mniejszości językowej w następujący sposób: „Indianie amerykańscy, Azjaci, rdzenni mieszkańcy Alaski lub osoby hiszpańskojęzyczne".[123] Ponadto prawo federalne wymaga, aby materiały związane z wyborami i systemy głosowania były dostępne dla osób z ograniczoną znajomością języka angielskiego należących do mniejszości językowych.[124]

Osoby z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszące lub niedosłyszące mogą na mocy ustawy VRA zaangażować wybraną przez siebie osobę do pomocy w głosowaniu, o ile nie jest ona przedstawicielem pracodawcy lub związku zawodowego.[125]

Zgodnie z ustawą VRA niektóre hrabstwa Nowego Jorku muszą zapewnić dodatkową pomoc językową w językach określonych grup mniejszości językowych.[126] Wymagana pomoc obejmuje tłumaczenia materiałów wyborczych, takich jak karty do głosowania, formularze rejestracji wyborców, zawiadomienia o głosowaniu, instrukcje, pomoce oraz inne materiały i informacje związane z wyborami.[127] Następujące hrabstwa stanu Nowy Jork muszą zapewnić pomoc językową członkom wymienionych grup mniejszości językowych:

- Hrabstwo Bronx: Osoby pochodzenia latynoskiego
- Hrabstwo Kings: Osoby pochodzenia latynoskiego i chińskiego, w tym tajwańskiego
- Hrabstwo Monroe: Osoby pochodzenia latynoskiego
- Hrabstwo Nassau: Osoby pochodzenia latynoskiego
- Hrabstwo Nowy Jork: Osoby pochodzenia latynoskiego i chińskiego, w tym tajwańskiego
- Hrabstwo Queens: Osoby pochodzenia latynoskiego; osoby pochodzenia indyjskiego, w tym sikhijskiego; osoby pochodzenia bangladeskiego; osoby pochodzenia chińskiego, w tym tajwańskiego; i koreańskiego
- Hrabstwo Suffolk: Osoby pochodzenia latynoskiego
- Hrabstwo Westchester: Osoby pochodzenia latynoskiego[128]

Ustawa o prawach wyborczych stanu Nowy Jork (New York State Voting Rights Act – NYVRA)

Nowy Jork posiada własną ustawę o prawach wyborczych, która wymaga dodatkowej pomocy dla wyborców z ograniczoną znajomością języka angielskiego w lokalnych lokalach wyborczych. Ustawa NYVRA wymaga, aby lokalne jurysdykcje (na przykład hrabstwa, miasta i mniejsze miejscowości, wsie i okręgi szkolne) oraz komisje wyborcze zapewniały materiały wyborcze w językach innych niż angielski, jeśli spełnione są określone warunki. Musi zostać spełniony przynajmniej jeden z poniższych warunków:

- Ponad dwa procent obywateli w wieku uprawniającym do głosowania w lokalnej jurysdykcji to osoby z ograniczoną znajomością języka angielskiego należące do jednej z grup mniejszości językowych.[129] W lokalnej jurysdykcji musi być co najmniej 300 takich osób.[130]
- Ponad 4 tys. obywateli w wieku uprawniającym do głosowania w lokalnej jurysdykcji to osoby z ograniczoną znajomością języka angielskiego należące do jednej z grup mniejszości językowych.[131]

Jeśli którykolwiek z tych warunków jest spełniony, lokalna jurysdykcja lub komisja wyborcza musi zapewnić następującą pomoc w zakresie dostępu językowego w odpowiednim języku lub językach innych niż angielski:

- karty do głosowania
- powiadomienia o rejestracji lub głosowaniu
- formularze i instrukcje
- pomoc w głosowaniu
- inne materiały lub informacje związane z wyborami[132]

Komisja Wyborcza Stanu Nowy Jork publikuje listy lokalnych jurysdykcji, które muszą zapewnić wyborcom pomoc językową. Listy te, a także więcej informacji na temat NYVRA, można znaleźć na stronie internetowej Komisji Wyborczej Stanu Nowy Jork (https://elections.ny.gov/john-r-lewis-voting-rights-act-new-york).

Ochrona praw w stanie Nowy Jork

Prawa do dostępu językowego w Nowym Jorku chroni szeroki system przepisów stanowych i lokalnych, zarządzeń wykonawczych i zasad. Niektóre z tych przepisów **zabraniają dyskryminacji** ze względu na język, którym posługuje się dana osoba, lub jej zdolność słyszenia. Inne przepisy wymagają, aby instytucje rządowe, podmioty świadczące opiekę zdrowotną, apteki, sądy, lokale wyborcze, pracodawcy oraz podmioty zapewniające wiele innych rodzajów usług i działań **podejmowały aktywne działania** w celu zapewnienia udogodnień, pomocy i usług związanych z dostępem do języka.

Przepisy zakazujące dyskryminacji

Stanowe i lokalne przepisy antydyskryminacyjne zakazują dwóch głównych rodzajów dyskryminacji związanej z dostępem językowym:

- Dyskryminacja osób, które nie potrafią płynnie mówić po angielsku, może być dyskryminacją ze względu na pochodzenie narodowe, jeśli jest motywowana uprzedzeniami wobec osób określonej narodowości.[133]
- Odmowa zapewnienia uzasadnionych okolicznościami udogodnień lub odmowa świadczenia usług osobom niesłyszącym lub niedosłyszącym może stanowić dyskryminację ze względu na niepełnosprawność.[134]

Ustawa o prawach człowieka stanu Nowy Jork (https://elections.ny.gov/john-r-lewis-voting-rights-act-new-york) zakazuje tych dwóch rodzajów dyskryminacji, a także dyskryminacji ze względu na rasę, obywatelstwo, status imigracyjny, płeć, orientację seksualną i szereg innych cech, których dotyczy ochrona. Taka ochrona przed dyskryminacją ma zastosowanie w kilku sytuacjach:

- zatrudnienie
- edukacja
- mieszkalnictwo
- miejsca zakwaterowania publicznego, takie jak kliniki i szpitale, a także sklepy detaliczne, restauracje, hotele, kina, ośrodki opieki dziennej i budynki użyteczności publicznej[135]

Nowojorska ustawa o prawach obywatelskich może również chronić prawo do dostępu językowego w niektórych sytuacjach. Ustawa o prawach obywatelskich zakazuje osobom fizycznym, firmom, pracodawcom, agencjom stanowym i władzom lokalnym naruszania praw obywatelskich.[136] Prawa te obejmują możliwość podejmowania pracy, zdobycia wykształcenia, korzystania z mieszkań i dostępu do sklepów, firm, dostawców usług transportowych, agencji rządowych i innych miejsc dostępnych dla ludności w sposób wolny od dyskryminacji ze względu na pochodzenie narodowe lub niepełnosprawność.[137]

Kilka miast w stanie Nowy Jork oferuje podobną ochronę na poziomie lokalnym. **Ustawa o prawach człowieka miasta Nowy Jork** zakazuje dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność i pochodzenie narodowe w zakresie zatrudnienia, mieszkalnictwa, udzielania kredytów i zakwaterowania publicznego.[138] Inne miasta, w tym Buffalo, Rochester i Albany, mają własne przepisy antydyskryminacyjne, które zakazują dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność i pochodzenie narodowe.[139]

Ustawa o dostępie językowym stanu Nowy Jork

Zgodnie z ustawą o dostępie językowym stanu Nowy Jork instytucje stanowe, które świadczą usługi lub zapewniają świadczenia społeczeństwu, muszą zadbać o to, aby ich usługi były dostępne dla osób z ograniczoną znajomością języka angielskiego.[140] Agencje te muszą, między innymi, przetłumaczyć wszystkie ważne dokumenty na 12 najczęściej używanych języków innych niż angielski, którymi posługują się nowojorczycy z ograniczoną znajomością języka angielskiego, tj. na[141] hiszpański, chiński, rosyjski, jidysz, bengalski, koreański, kreolski haitański, włoski, arabski, polski, francuski i urdu.[142]

Ważne dokumenty to dokumenty w formie papierowej i cyfrowej, które zawierają informacje niezbędne do uzyskania usług agencji lub świadczeń, a także dokumenty, do których wypełnienia są Państwo prawnie zobowiązani.[143] Instytucje te muszą również zapewnić bezpłatne usługi tłumaczenia ustnego w języku podstawowym danej osoby, nawet jeśli język ten nie jest jednym z 12 najczęściej używanych języków.[144] Więcej informacji na temat przepisów dotyczących dostępu językowego można znaleźć w części pt. „Dostęp do usług tłumaczeń ustnych i pisemnych” niniejszego przewodnika.

Stanowa ustawa o dostępie językowym nie ma bezpośredniego zastosowania do agencji federalnych oraz agencji hrabstw i miast. Niemniej jednak niektóre hrabstwa i miasta przyjęły ustawę o dostępie językowym lub uchwaliły własne przepisy i zarządzenia dotyczące dostępu językowego.

Pomocne materiały dotyczące dostępu językowego można znaleźć na stronie internetowej nowojorskiego Biura ds. Dostępu Językowego (https://ogs.ny.gov/language-access-resources), w tym:

- broszurę poświęconą dostępowi językowemu
  - (https://ogs.ny.gov/know-your-rights#:~:text=Download%20the%20Your%20Language%20Access%20Rights%20Brochure)
- kartę „Mówię”
  - (https://ogs.ny.gov/system/files/documents/2025/02/2025-ola-ispeak-card-web.pdf)
- tłumaczenia formularzy i dokumentów
  - (https://ogs.ny.gov/translated-documents)
- Zbiór najlepszych praktyk dotyczących języka migowego w kontekście tłumaczeń ustnych i wykonywania tłumaczeń pisemnych
  - (https://ogs.ny.gov/system/files/documents/2025/01/best-practices-for-working-with-an-asl-interpreter.pdf)
  - (https://ogs.ny.gov/system/files/documents/2024/09/10-best-practices-for-translation-projects.pdf)

Ponadto niektóre instytucje stanowe i lokalne mają oddziały, które publikują listy użytecznych materiałów i źródeł pomocy, koordynując usługi związane z dostępem dla niesłyszących i niedosłyszących nowojorczyków. Niektóre z nich to:

- Biuro ds. Osób Niesłyszących, Niewidomych i Niedosłyszących Stanu Nowy Jork
  - (https://www.ny.gov/programs/new-york-state-deaf-deafblind-and-hard-hearing-office)
- Biuro Burmistrza Nowego Jorku ds. Osób Niepełnosprawnych
  - (https://www.nyc.gov/site/mopd/resources/resources.page)
- Biuro Hrabstwa Westchester ds. Osób Niepełnosprawnych
  - (https://disabled.westchestergov.com/)
- Biuro Hrabstwa Suffolk ds. Osób Niepełnosprawnych
  - (https://www.suffolkcountyny.gov/Elected-Officials/County-Executive/People-With-Disabilities)
- Biuro Hrabstwa Nassau ds. Osób Niepełnosprawnych Fizycznie
  - (https://www.nassaucountyny.gov/3295/For-Disabled-Residents)

Niektóre przepisy obowiązujące w stanie Nowy Jork chronią prawa mieszkańców do dostępu językowego w ramach **określonych programów, usług i działań. Obejmują one:**

- **Głosowanie i wybory.** Ustawa o prawach wyborczych John R. Lewis Voting Rights Act of New York (NYVRA) (https://ag.ny.gov/resources/organizations/new-york-voting-rights-act) wymaga, aby komisje wyborcze i lokalne jurysdykcje, takie jak hrabstwa, miasta, miasteczka, wsie i okręgi szkolne, w pewnych okolicznościach zapewniały materiały do głosowania w językach innych niż angielski.[145] Więcej informacji na temat ustawy NYVRA można znaleźć w części niniejszego przewodnika pt. „Dostęp językowy w ramach systemu wyborczego".
- **Postępowanie prawne.** Mają Państwo prawo do bezpłatnego tłumacza, jeśli są Państwo stroną (na przykład powodem, pozwanym, wnioskodawcą lub pozwanym) lub świadkiem w postępowaniu cywilnym lub karnym w sądzie stanowym lub jeśli są Państwo zainteresowanym rodzicem lub opiekunem w postępowaniu przed sądem rodzinnym.[146] System sądowy stanu Nowy Jork zapewnia również bezpłatne usługi tłumaczeń ustnych, jeśli korzystają Państwo z usług pozasądowych świadczonych przez sąd stanowy.[147] Inne przepisy stanowe wymagają od sądów tłumaczenia ważnych dokumentów, w tym nakazów ochrony – potocznie nazywanych „zakazami zbliżania się" – wydawanych podczas postępowań rozwodowych, dotyczących sprawowania opieki, alimentów na dzieci oraz innych postępowań przed sądem rodzinnym.[148]
- **Opieka zdrowotna.** Zgodnie z Ustawą o prawach pacjentów w szpitalu pacjent musi otrzymać pełne informacje dotyczące diagnozy oraz wszystkie informacje potrzebne do wyrażenia świadomej zgody na leczenie w szpitalu.[149] Oznacza to, że jeśli pacjent jest osobą z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszącą lub niedosłyszącą, szpital musi zapewnić wykwalifikowanego tłumacza, którego zadaniem jest pomóc mu zrozumieć takie informacje.[150] Szpitale muszą również opracować program pomocy językowej, przyjąć zasady identyfikacji pacjentów potrzebujących pomocy językowej oraz opracować materiały podsumowujące informacje dotyczące tego, w jaki sposób uzyskać dostęp do bezpłatnych usług pomocy językowej.[151]

  Sieci aptek muszą zapewnić pacjentom będącym osobami z ograniczoną znajomością języka angielskiego usługi tłumaczenia ustnego oraz tłumaczenia etykiet recept i innych materiałów pisemnych.[152]
- **Zatrudnienie.** Jeśli są Państwo nowym pracownikiem, pracodawca ma obowiązek przekazać Państwu informacje o wynagrodzeniu w Państwa podstawowym języku.[153] Jeśli doznali Państwo urazu w pracy i ubiegają się o informacje, usługi lub świadczenia od stanowej komisji ds. odszkodowań pracowniczych, muszą Państwo otrzymać możliwość korzystania z tłumaczeń ważnych dokumentów i usług tłumacza ustnego.[154] Ponadto zgodnie ze stanową ustawą o prawach człowieka, pracodawca nie może dyskryminować pracownika lub osoby ubiegającej się o pracę ze względu na niepełnosprawność lub pochodzenie narodowe, a także inne cechy, z którymi wiąże się ochrona.[155]

- **Edukacja.** Państwo i Państwa rodzina mają prawo dostępu językowego w szkołach. Okręgi szkolne obejmujące **szkoły publiczne muszą zapewnić specjalne udogodnienia i usługi dla uczni**ów uczących się języka angielskiego. Udogodnienia i usługi tego rodzaju obejmują programy nauczania zapewniające dwujęzyczną edukację lub zajęcia z języka angielskiego jako nowego języka.[156] Ponadto, jeśli są Państwo rodzicem ucznia uczącego się języka angielskiego, szkoły publiczne mają obowiązek spotkać się z Państwem w celu przekazania ważnych informacji w Państwa podstawowym języku lub korzystając z Państwa podstawowego sposobu komunikacji.[157] **Szkoły czarterowe** zobowiązane są do świadczenia usług dla uczniów uczących się języka angielskiego, które są podobne do tych świadczonych przez szkoły publiczne, stanowiąc ich odpowiednik.[158]

  Stanowe przepisy antydyskryminacyjne chronią prawa do dostępu językowego **zarówno w szkołach publicznych, jak i prywatnych.** Przepisy te wymagają od szkół wprowadzenia uzasadnionych okolicznościami udogodnień dla uczniów niesłyszących i niedosłyszących oraz zakazują dyskryminacji ze względu na pochodzenie narodowe, a także inne cechy, z którymi wiąże się ochrona.[159]

  Więcej informacji na temat ochrony dostępu językowego dla uczniów i rodziców można znaleźć w części niniejszego przewodnika pt. „Dostęp językowy w ramach systemu edukacji".

To tylko kilka z programów, usług i działań, które zgodnie z prawem stanu Nowy Jork muszą zapewniać pomoc i udogodnienia związane z dostępem do języka. Inne przepisy wymagają tłumaczenia ważnych dokumentów i informacji, takich jak:

- informacje związane z kredytami hipotecznymi i zajęciami nieruchomości[160]
- warunki korzystania z platform mediów społecznościowych[161]
- pomoc doraźna dla ofiar gwałtu[162]
- umowy o świadczenie usług pomocy imigracyjnej[163]

Te i inne przepisy stanowe zapewniają znaczące prawa i źródła pomocy w zakresie dostępu językowego, których rząd federalny nie może odebrać ani osłabić.

Federalne rozporządzenia i zasady

Zarządzenia i zasady federalne nie mają wpływu na prawa do dostępu językowego w Nowym Jorku na mocy **przepisów stanowych i lokalnych.**[164] Ponadto **przepisy federalne** nadal zapewniają ważną podstawową ochronę dla Państwa i milionów osób z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszących i niedosłyszących nowojorczyków oraz osób odwiedzających nasz stan. Tylko Kongres ma prawo do zmiany przepisów federalnych, natomiast prawo to nie przysługuje prezydentowi ani agencjom federalnym.

Jakie uprawnienia ma prezydent?

Zgodnie z Konstytucją Stanów Zjednoczonych, Kongres jest odpowiedzialny za stanowienie prawa, podczas gdy prezydent odpowiada za zapewnienie, że prawo to jest „wiernie wykonywane" lub właściwie realizowane.[165] Jednym ze sposobów, w jaki prezydenci mogą korzystać z tych uprawnień, jest wydawanie pisemnych dyrektyw zwanych **rozporządzeniami wykonawczymi,** które informują agencje federalne i inne podmioty, w jaki sposób powinny interpretować i wdrażać przepisy federalne, opracowując zestawy zasad i podejmując inne działania.

Federalne rozporządzenia wykonawcze i zasady

W dniu 1 marca 2025 r. prezydent podpisał rozporządzenie wykonawcze uznające język angielski za oficjalny język Stanów Zjednoczonych. Zarządzenie to odwołało również wcześniejsze zarządzenie wykonawcze, które nakazywało instytucjom poprawę usług w zakresie dostępu językowego.[166] W następstwie zarządzenia z 2025 r. Departament Sprawiedliwości Stanów Zjednoczonych (Department of Justice – DOJ) zwrócił się do instytucji federalnych o podjęcie różnych działań w celu wykonania zarządzenia prezydenta.[167] Działania te obejmują świadczenie usług wyłącznie w języku angielskim, gdy jest to dozwolone przez prawo, oraz obniżanie kosztów poprzez wykorzystanie sztucznej inteligencji (AI) i tłumaczenia maszynowego w celu świadczenia usług dostępu językowego.

Zmiany te mogą wpłynąć na dostęp językowy na kilka istotnych sposobów. Agencje federalne prawdopodobnie zmniejszą skalę działań na rzecz świadczenia usług dostępu językowego dla osób z ograniczoną znajomością języka angielskiego w ramach realizowanych przez nie programów. Zwiększona zależność agencji od sztucznej inteligencji i tłumaczenia maszynowego może obniżyć jakość wszelkich nadal świadczonych usług dostępu językowego pod względem dokładności komunikacji. Ponadto agencje federalne, które tradycyjnie egzekwowały przepisy i zasady dotyczące dostępu językowego, mogą ograniczyć lub całkowicie zaprzestać wysiłków na rzecz ochrony tych praw.[168] To tylko niektóre ze sposobów, w jakie działania federalne mogą wpływać na Państwa prawa do dostępu językowego, a celem niniejszego przewodnika nie jest próba skatalogowania ich wszystkich.

Chociaż zmiany te są znaczące, w Nowym Jorku nadal przysługują Państwu znaczące prawa do dostępu językowego na mocy przepisów federalnych, stanowych i lokalnych. Więcej informacji na temat tych praw można znaleźć w innych częściach niniejszego przewodnika.

Jakiego rodzaju ochronę dostępu językowego nadal zapewniają przepisy federalne?

Przepisy federalne nadal zapewniają ważne prawa i ochronę osobom z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszącym i niedosłyszącym w całym kraju. Tylko Kongres może zmienić lub uchylić te przepisy – ani prezydent, ani żadna agencja federalna nie ma takiego prawa.[169]

Przepisy federalne zawierają prawa i wymogi dotyczące dostępu językowego w szerokim zakresie usług i instytucji. Firmy, pracodawcy, agencje i inne instytucje muszą nadal przestrzegać przepisów federalnych, które ich dotyczą. Dla przykładu, zgodnie z ustawą o osobach niepełnosprawnych (Americans with Disabilities Act – ADA), pracodawcy, agencje rządowe, dostawcy usług transportowych, placówki medyczne oraz inne firmy i usługi, które są dostępne dla ogółu społeczeństwa, muszą zapewnić dodatkowe pomoce i usługi osobom niesłyszącym i niedosłyszącym.[170]

Zgodnie z innymi przepisami federalnymi odbiorcy federalnej pomocy finansowej muszą świadczyć określone usługi dostępu językowego.[171] Federalna pomoc finansowa przybiera różne formy, w tym dotacje, szkolenia, wykorzystanie sprzętu itp. Niektóre z instytucji otrzymujących tę pomoc to:

- szkoły publiczne
- szpitale
- domy opieki
- uniwersytety i szkoły wyższe
- programy dla rodzin i dzieci
- publiczni i prywatni wykonawcy i podwykonawcy
- instytucje stanowe, okręgowe i lokalne

Ponadto dziesiątki przepisów federalnych wymagają zapewnienia w określonych okolicznościach udogodnień dla osób z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszących i niedosłyszących. Oto kilka przykładów:

- **Edukacja.** Zgodnie z ustawą o równych szansach w edukacji (Equal Education Opportunities Act – EEOA) szkoły publiczne muszą zapewniać równe szanse związane z edukacją uczniom uczącym się języka angielskiego (English language learner – ELL).[172] Ustawa o edukacji osób niepełnosprawnych (Individuals with Disabilities Education Act – IDEA) wymaga od okręgów szkolnych zapewnienia usług pomocy, które umożliwią uczniom niesłyszącym i niedosłyszącym osiąganie odpowiednich postępów w nauce.[173] Inne przepisy wymagają od rządu federalnego przeznaczenia środków na edukację dwujęzyczną i inne usługi dla dzieci uczących się języka angielskiego.[174] Więcej informacji na temat dostępu językowego związanego z edukacją można znaleźć w części niniejszego przewodnika pt. „Dostęp językowy w ramach systemu edukacji".
- **Głosowanie.** Ustawa o prawach wyborczych zakazuje praktyk i procedur głosowania, które dyskryminują członków mniejszości językowych.[175] Przepisy definiują te osoby w następujący sposób: „Indianie amerykańscy, Azjaci, rdzenni mieszkańcy Alaski lub osoby hiszpańskojęzyczne".[176] Ponadto prawo zezwala wyborcom z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszącym i niedosłyszącym na przyjście do lokalu wyborczego z wybraną przez siebie osobą, która pomoże im w głosowaniu.[177]
- **Opieka zdrowotna.** Ustawa o przystępnej cenowo opiece (Affordable Care Act – ACA) zabrania programom i działaniom zdrowotnym, które otrzymują fundusze federalne, dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność lub pochodzenie narodowe.[178] W niektórych okolicznościach dyskryminacja ze względu na język może być uznana za formę dyskryminacji ze względu na pochodzenie narodowe.[179] Podobnie jak ustawa ACA, ustawa o rehabilitacji (Rehabilitation Act) również wymaga od placówek opieki zdrowotnej otrzymujących fundusze federalne, aby zapewniały pomoc i udogodnienia osobom niesłyszącym i niedosłyszącym.[180] Ustawa ADA nakłada podobne wymagania na wszystkie prywatne i publiczne placówki opieki zdrowotnej i świadczeniodawców.[181] Więcej informacji na temat dostępu językowego związanego z opieką zdrowotną można znaleźć w części niniejszego przewodnika pt. „Dostęp językowy w ramach systemu opieki zdrowotnej".
- **Mieszkalnictwo.** Ustawa o uczciwym mieszkalnictwie (Fair Housing Act – FHA) zabrania dyskryminacji osób z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszących i niedosłyszących w zakresie sprzedaży, wynajmu lub finansowania mieszkań.[182]
- **Sprawy weteranów.** Na obszarach charakteryzujących się dużą liczbą weteranów z ograniczoną znajomością języka angielskiego Departament ds. Weteranów (Department of Veteran Affairs – VA) ma obowiązek zapewnić pewne usługi dostępu językowego w swoich placówkach medycznych i w ramach usług zewnętrznych.[183]
- **Zatrudnienie.** Zgodnie z ustawą ADA pracodawcy muszą zapewnić odpowiednie udogodnienia dla pracowników niesłyszących i niedosłyszących.[184] Inne przepisy federalne zabraniają dyskryminacji w zatrudnieniu ze względu na niepełnosprawność i pochodzenie narodowe.[185] Jeszcze inne przepisy wymagają od określonych instytucji i programów federalnych dostarczania informacji związanych z zatrudnieniem w wielu językach.[186]

- **Postępowanie przed sądem federalnym.** W postępowaniu przed sądem federalnym osobom z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszącym i niedosłyszącym należy zapewnić certyfikowanego tłumacza.[187] Jeśli certyfikowany tłumacz ustny jest niedostępny, należy zapewnić odpowiednio wykwalifikowanego tłumacza ustnego.[188]
- **Świadczenia rządowe**. Zgodnie z ustawą o kuponach żywnościowych (Food Stamp Act), agencje stanowe, które zarządzają programem SNAP i zapewniają świadczenia w ramach tego programu na obszarach o dużej liczbie gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz o dużej populacji osób z ograniczoną znajomością języka angielskiego, muszą zatrudniać dwujęzycznych pracowników i korzystać z materiałów drukowanych w dwóch językach.[189] Agencje, które zarządzają i zapewniają świadczenia rządowe, muszą również spełniać wymogi dostępności określone w ustawie ADA.
- **Zarządzanie kryzysowe i pomoc w przypadku klęsk żywiołowych.** Prawo federalne zabrania dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność lub znajomość języka angielskiego w czasie po klęsce żywiołowej lub innej sytuacji kryzysowej.[190] Dotyczy to dystrybucji zaopatrzenia, przetwarzania wniosków i innych działań związanych z pomocą i wsparciem.[191] Federalna Agencja Zarządzania Kryzysowego (Federal Emergency Management Agency – FEMA) jest zobowiązana do współpracy z władzami stanowymi i lokalnymi w celu uwzględnienia grup ludności z ograniczoną znajomością języka angielskiego w planowaniu na wypadek sytuacji kryzysowych i poważnych klęsk żywiołowych.[192] Agencja musi również zapewnić, aby informacje przekazywane osobom dotkniętym sytuacją kryzysową lub kataklizmem były zrozumiałe dla osób z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszących i niedosłyszących.[193] Ponadto, o ile jest to technicznie możliwe, FEMA musi obsługiwać Zintegrowany Publiczny System Ostrzegania i Alarmowania (Integrated Public Alert and Warning System) w sposób umożliwiający przekazywanie ostrzeżeń osobom z ograniczoną znajomością języka angielskiego i niepełnosprawnym.[194] System alertów i ostrzeżeń umożliwia władzom federalnym, stanowym, plemiennym i lokalnym przekazywanie alertów i ostrzeżeń.
- **Transport.** Ustawa ADA wymaga, aby dostawcy usług transportowych oferowali dodatkowe pomoce i usługi dla osób niesłyszących i niedosłyszących.[195] Wymóg ten dotyczy systemów transportu publicznego i prywatnych dostawców usług transportowych, takich jak taksówki, autobusy czarterowe i hotelowe autobusy wahadłowe. Chociaż ustawa ADA nie ma zastosowania do podróży lotniczych,[196] ustawa o dostępie do usług linii lotniczych (Air Carriers Access Act) zakazuje przewoźnikom lotniczym dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność.[197]

Inne przepisy wymagają od określonych firm i agencji dostarczania informacji w wielu językach.[198]

Nawet jeśli rząd federalny ograniczy swoje działania na rzecz egzekwowania takiej ochrony prawnej, osoby prywatne, organizacje i prokuratorzy generalni nadal mogą wnosić pozwy na podstawie wielu z tych przepisów w celu zapewnienia dostępu do ważnych usług, działań i instytucji.

Skargi

Jeśli uważają Państwo, że ich prawa do dostępu językowego zostały naruszone, istnieje możliwość złożenia skargi do instytucji stanowej, okręgowej lub lokalnej. Właściwe miejsce do złożenia skargi zależy od konkretnych okoliczności wydarzenia. Zachęcamy do zapoznania się z poniższą tabelą, aby dowiedzieć się, gdzie złożyć skargę, jeśli uważają Państwo, że nie zapewniono Państwu odpowiednich usług językowych lub udogodnień.

Agencja stanowa

Problem: Agencja stanowa nie zapewnia usług dostępu językowego wymaganych na mocy stanowej ustawy o dostępie językowym, jak wyjaśniono w części niniejszego przewodnika pt. „Dostęp do usług tłumaczeń ustnych i pisemnych”.

Gdzie złożyć skargę: Należy skontaktować się z nowojorskim Biurem ds. dostępu językowego (https://ogs.ny.gov/office-language-access), korzystając z formularza skargi dotyczącej dostępu językowego (https://languageaccess.ny.gov/en-US/).

Agencja miasta Nowy Jork

Problem: Agencja miasta Nowy Jork nie zapewnia usług językowych wymaganych przez prawo miejskie.

Gdzie złożyć skargę: Należy skontaktować się telefonicznie pod numerem 311 lub 212-NEW-YORK (212-639-9675). Więcej informacji można znaleźć na stronie informacyjnej 311 (https://portal.311.nyc.gov/article/?kanumber=KA-02630).

W ramach usługi pod numerem 311 oferowane są usługi tłumaczenia ustnego. Zachęcamy do zapoznania się z listą informacji, które należy mieć przygotowane, kontaktując się pod numerem 311 (https://www.nyc.gov/site/immigrants/language-needs/file-complaint.page). Skargę można złożyć niezależnie od statusu imigracyjnego.

Policja Stanu Nowy Jork

Problem: Policja Stanu Nowy Jork nie zapewniła wymaganych usług lub udogodnień językowych.

Gdzie złożyć skargę: Zalecamy przesłanie skargi bezpośrednio do policji stanowej (https://troopers.ny.gov/language-access) lub skontaktowanie się z Biurem ds. Dostępu Językowego (https://ogs.ny.gov/office-language-access), korzystając z formularza skargi (https://languageaccess.ny.gov/en-US/).

Departament Policji Nowego Jorku (NYPD)

Problem: Departament Policji Nowego Jorku (NYPD) nie zapewnia wymaganych usług językowych ani udogodnień.

Gdzie złożyć skargę: Należy skontaktować się telefonicznie pod numerem 311 lub złożyć skargę do NYPD pod numerem telefonu 212-741-8401 lub wysłać wiadomość e-mail na adres IAB@NYPD.org.

Komisja wyborcza

Problem: Lokalna komisja wyborcza nie dostarczyła na czas głosowania wymaganych materiałów w ramach dostępu językowego lub podczas głosowania doszło do dyskryminacji.

Gdzie złożyć skargę: Zalecamy kontakt telefoniczny z Działem ds. Praw Wyborczych OAG pod numerem 212-416-9818 lub złożenie skargi za pośrednictwem formularza skargi OAG (https://pcf.ag.ny.gov/form/CIVIL/natureofcomplaint-voting).

Na terenie stanu Nowy Jork

Problem: Uważają Państwo, że na terenie stanu Nowy Jork doświadczyli niezgodnej z prawem dyskryminacji językowej w zakresie zatrudnienia, mieszkalnictwa, edukacji lub w relacjach z podmiotem lub dostawcą usługi oferującym dostęp dla ogółu społeczeństwa.

Gdzie złożyć skargę: Zalecamy kontakt telefoniczny z Wydziałem Praw Człowieka Stanu Nowy Jork (DHR) pod numerem 844-NYS-DHR1 (844-697-3471) lub złożenie skargi za pośrednictwem formularza skargi DHR (https://webapps.dhr.ny.gov/discrimination-report).

Mogą Państwo również złożyć skargę do OAG za pośrednictwem formularza skargi OAG (https://ag.ny.gov/file-complaint).

Mieście Nowy Jork

Problem: Uważają Państwo, że doświadczyli niezgodnej z prawem dyskryminacji ze względu na język w mieście Nowy Jork w zakresie praktyk mieszkaniowych lub kredytowych, w zakresie zatrudnienia lub przez firmę lub usługę, która jest publicznie dostępna.

Gdzie złożyć skargę: Mogą Państwo złożyć skargę do Komisji Praw Człowieka miasta Nowy Jork (New York City Commission on Human Rights – CCHR) za pośrednictwem formularza skargi CCHR (https://www.nyc.gov/site/cchr/about/report-discrimination.page).

Skargę konsumencką

Problem: Chcą Państwo złożyć skargę konsumencką dotyczącą firmy ubezpieczeniowej, banku, pożyczki studenckiej, kredytu hipotecznego lub zajęcia nieruchomości, agenta ds. kaucji lub innej usługi lub produktu finansowego.

Gdzie złożyć skargę: Skargę można złożyć, korzystając z formularza skargi Departamentu Usług Finansowych Stanu Nowy Jork (https://www.dfs.ny.gov/complaint).

Przed sądem stanu Nowy Jork

Problem: Podczas postępowania przed sądem stanu Nowy Jork doszło do któregokolwiek z poniższych zdarzeń:

- sąd nie przydzielił lub opóźnił przydzielenie tłumacza ustnego
- przydzielono niekompetentnego tłumacza
- otrzymano niedokładne tłumaczenia materiałów pisemnych
- otrzymano polecenie zapewnienia tłumacza we własnym zakresie
- miał miejsce przypadek niesprawiedliwego potraktowania wskutek prośby o tłumacza ustnego

Gdzie złożyć skargę: Zalecamy złożenie skargi do Biura ds. Dostępu Językowego Jednolitego Systemu Sądowego Stanu Nowy Jork, kontaktując się telefonicznie pod numerem 646-386-5670, wysyłając wiadomość e-mail na adres interpretercomplaints@nycourts.gov lub składając skargę za pośrednictwem formularza skargi Jednolitego Systemu Sądowego Stanu Nowy Jork (https://www.cognitoforms.com/NYSUnifiedCourtSystemOCADivision OfTechnology/LanguageAccessComplaintForm).

Komisja ds. Odszkodowań Pracowniczych

Problem: Komisja ds. Odszkodowań Pracowniczych nie zapewnia odpowiednich usług tłumaczeniowych lub odmawia wydania przetłumaczonego dokumentu.

Gdzie złożyć skargę: Skargę można złożyć, korzystając z formularza skargi Komisji ds. Odszkodowań Pracowniczych (https://languageaccess.ny.gov/en-US/?agency=WCB).

Szkoła

Problem: Szkoła, do której uczęszcza dziecko, nie zapewnia wymaganych usług językowych.

Gdzie złożyć skargę: Jeśli dziecko uczęszcza do szkoły publicznej poza Nowym Jorkiem, należy złożyć skargę do kuratora lokalnego okręgu szkolnego.

Jeśli Państwa dziecko uczęszcza do szkoły publicznej w Nowym Jorku, należy skontaktować się telefonicznie pod numerem 718-935-2200 w celu złożenia skargi dotyczącej usług dostępu językowego dla dziecka. Mogą Państwo również skontaktować się telefonicznie pod numerem 311 i opisać problem związany z edukacją osobie przyjmującej zgłoszenie. Tłumaczenie telefoniczne jest dostępne w ponad 200 językach.

Jeśli jako rodzic lub opiekun ucznia szkoły publicznej miasta Nowy Jork (NYCPS) nie otrzymali Państwo tłumaczenia dokumentów lub usługi tłumaczenia podczas rozmowy z pracownikiem NYCPS, należy złożyć skargę za pośrednictwem formularza skargi NYCPS (https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=tyxJGEXvYUWFcQxC5fesB6Z jF0KTCvxMlSbfIl71Qx-lUQg0T0lDQU1BQVE0 N0dSMVRBMjd BVk0yViQlQCN0PWcu).

Jeśli złożyli już Państwo skargę w lokalnym okręgu szkolnym lub NYCPS, a kwestia dostępu językowego nie została rozwiązana, należy złożyć skargę do Departamentu Edukacji Stanu Nowy Jork w wiadomości e-mail lub za pośrednictwem poczty amerykańskiej. Należy wysłać wiadomość e-mail na adres CONAPPTA@nysed.gov, wpisując słowo „COMPLAINT" w temacie wiadomości lub przesłać skargę na adres:

New York State Education Department
Office of ESSA Funded Programs
Attention: Complaint Coordinator
89 Washington Ave., Room 320EB
Albany, New York 12234

Więcej informacji i instrukcji dotyczących procedur składania skarg można znaleźć na stronie internetowej Departamentu Edukacji Stanu Nowy Jork (https://www.nysed.gov/essa/new-york-state-essa-funded-programs-complaint-procedures).

Mogą Państwo również złożyć skargę do OAG za pośrednictwem formularza skargi OAG (https://ag.ny.gov/file-complaint).

Oprócz powyższych źródeł informacji o pomocy niektóre miasta i hrabstwa w stanie Nowy Jork posiadają własne formularze skargi.

Albany
Należy skontaktować się telefonicznie pod numerem 518-434-5296 lub wysłać wiadomość e-mail na adres eeo@albanyny.gov.

Buffalo
Należy skorzystać z formularza skargi zawartego w programie dostępu językowego w ramach dotacji blokowych na rozwój społeczności miasta Buffalo (https://www.buffalony.gov/Document Center/View/9301/CDBG-Language-Access-Plan-in-English-Spanish-and-Arabic).

Rochester
Należy skontaktować się z koordynatorem ds. dostępu językowego w mieście Rochester. Numer telefonu i adres e-mail koordynatora są podane na stronie internetowej miasta (https://www.cityofrochester.gov/language-access-plan).

Hrabstwo Monroe
Należy skorzystać z formularza skargi w ramach programu dostępu językowego hrabstwa Monroe (https://www.monroecounty.gov/dei-language).

Hrabstwo Nassau
Należy skorzystać z formularza skargi dotyczącego dostępu językowego w hrabstwie Nassau (https://app.nassaucountyny.gov/ca/ complaint/lap.php).

Hrabstwo Onondaga
Należy skorzystać z formularza skargi Komisji ds. Praw Człowieka Hrabstwa Onondaga (https://onondaga.gov/humanrights/complaintform/).

Hrabstwo Suffolk
Należy skorzystać z dostępnego w wielu językach formularza skargi hrabstwa Suffolk (https://suffolkcountyny.gov/Elected-Officials/County-Executive/Office-of-Multicultural-Affairs-and-Community-Engagement/Language-Access-Plan).

Hrabstwo Westchester
Należy złożyć skargę do Komisji ds. Praw Człowieka Hrabstwa Westchester, korzystając z numeru 914-995-9500 lub adresu humanrights@westchestercountyny.gov.

Przypisy

1 Szpitale w stanie Nowy Jork są zobowiązane do zapewnienia osobom z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszącym i niedosłyszącym wykwalifikowanego tłumacza w placówkach szpitalnych, ambulatoryjnych i ratunkowych. Nowojorskie prawo zdrowiu publicznym § 2803-bb; Kompilacja Kodeksów, Przepisów i Regulacji Stanu Nowy Jork (NYCRR – New York Codes, Rules and Regulations – Kodeksy, Zasady i Przepisy Stanu Nowy Jork) Tyt. 10 § 405.7(b)(1). Nowojorskie szpitale są również zobowiązane do umieszczania oznakowania informującego pacjentów o dostępności bezpłatnych usług pomocy językowej. Poza tym muszą identyfikować i dokumentować preferencje i potrzeby językowe każdego pacjenta. Nowojorska ustawa o zdrowiu publicznym § 2803-bb(5)–(7); 10 NYCRR § 405.7(a)(7)(v)-(vii). Klienci aptek będący osobami z ograniczoną znajomością języka angielskiego uprawnieni są do bezpłatnych, kompetentnych usług tłumaczenia ustnego oraz tłumaczeń recept, etykiet i innych materiałów pisemnych w aptekach należących do grupy ośmiu lub większej liczby aptek zlokalizowanych w Nowym Jorku i mających tego samego właściciela. Nowojorskie prawo oświatowe § 6829(1)(a), (2)(a). Apteki tego rodzaju, a także apteki wysyłkowe, muszą również zapewniać usługi tłumaczenia ustnego i pisemnego podczas doradzania klientom będącym osobami z ograniczoną znajomością języka angielskiego w zakresie leków na receptę oraz zapewniając konsumentom etykiety ostrzegawcze, etykiety leków lub inne materiały pisemnych. 8 NYCRR § 63.11(b).

2 Zob. Nowojorskie Biuro ds. Usług Ogólnych i Nowojorski Departament Pojazdów Silnikowych, Program dostępu językowego dla osób o ograniczonej znajomości języka angielskiego, https://ogs.ny.gov/system/files/documents/2024/11/nys-lap-2024_dmprzeciwkopdf. DMV „prowadzi 31 publicznych oddziałów (stanowych oddziałów DMV) w następujących hrabstwach: Albany, Bronx, Kings, Nassau, Nowy Jork, Onondaga, Queens, Richmond, Rockland, Suffolk i Westchester. W pozostałych hrabstwach znajduje się 100 dostępnych dla społeczności oddziałów prowadzonych przez urzędników hrabstw (County DMVs), którzy działają jako agenci DMV", ale „nie podlegają ustawie o dostępie językowym". Biuro Nowojorskiego Audytora Stanowego, raport 2024-F-33, Departament Pojazdów Silnikowych: Usługi dostępu językowego., 10 kwietnia 2025 r., https://www.osc.ny.gov/files/state-agencies/audits/pdf/sga-2025-24f33.pdf, s. 1.

3 Prawo wykon. m. Nowy Jork § 202-a(1). Więcej informacji na temat tych praw można znaleźć w części niniejszego przewodnika pt. „Dostęp do usług tłumaczeń ustnych i pisemnych".

4 Prawo miasta Nowy Jork wymaga, aby instytucje miejskie świadczące bezpośrednie usługi publiczne zapewniały tłumaczenia telefoniczne w co najmniej 100 językach. Kodeks administracyjny miasta Nowy Jork, § 23-1101 i następne. Rozporządzenie wykonawcze hrabstwa Westchester nr 1 z 2019 r. wymaga, aby wydziały administracji hrabstwa, które świadczą bezpośrednie usługi publiczne, zapewniały usługi tłumaczenia ustnego w podstawowym języku danej osoby w celu zapewnienia komunikacji z osobami ubiegającymi się o świadczenie usług lub świadczeń. Przepis zakazuje korzystania z internetowych narzędzi tłumaczeniowych wykorzystywanych do tłumaczenia ustnego, korzystania z pomocy „innych klientów lub nieformalnych tłumaczy"

oraz traktowania członków rodziny klienta jako „głównego źródła usługi tłumaczenia", ale zezwala na korzystanie z usług „osoby zapewnionej przez organizacje społeczne i dostawców usług" jako tłumacza ustnego. Rozporządzenie wykonawcze hrabstwa Suffolk nr 10 z 2012 r. wymaga, aby agencje hrabstwa nadzorowane przez władze hrabstwa, które świadczą bezpośrednie usługi publiczne, zapewniały między innymi kompetentne usługi tłumaczeń ustnych w podstawowym języku danej osoby w celu umożliwienia komunikacji między agencją a osobami ubiegającymi się o świadczenie usług lub świadczeń. Zarządzenie to zostało skodyfikowane w 2018 r., kiedy ustawodawca hrabstwa Suffolk przyjął ustawę lokalną hrabstwa Suffolk nr 16. Lokalne przepisy administracyjne, rozdz. 143. Rozporządzenie wykonawcze hrabstwa Nassau nr 72 z 2013 r. wymaga, aby departamenty hrabstwa, które świadczą bezpośrednie usługi dla ludności, „zapewniały kompetentne usługi tłumaczenia ustnego umożliwiające komunikację między wydziałem a odbiorcą i/lub uczestnikiem programu lub usługi w jego podstawowym języku" za pośrednictwem kompetentnego dwujęzycznego pracownika hrabstwa lub dostępnej usługi tłumaczenia ustnego.

5 42 U.S.C. § 5151(a).

6 Ustawa o ochronie pacjentów i przystępnej cenie opieki (Patient Protection and Affordable Care Act, ACA) zabrania wykluczania jakiejkolwiek osoby z uczestnictwa w programie zdrowotnym, a także odmowy korzyści lub dyskryminacji w ramach programu zdrowotnego lub inicjatywy zarządzanych przez federalną agencję wykonawczą lub otrzymujących federalną pomoc finansową. 42 U.S.C. § 18116(a). Osoby z ograniczoną znajomością języka angielskiego są uprawnione do otrzymania bezpłatnych, dokładnych i terminowych usług językowych, gdy chcą uzyskać dostęp do przysługujących im programów zdrowotnych lub działań o takim charakterze, w tym Medicare i Medicaid. 45 C.F.R. § 92.201(a), (b). Osobom niepełnosprawnym należy również zapewnić dodatkowe pomoce i usługi, jeśli jest to konieczne w kontekście ich uczestnictwa i czerpania korzyści z programu zdrowotnego lub innego działania o takim charakterze. Pomoce te muszą być zapewniane bezpłatnie, w dostępnej formie i w odpowiednim czasie. Id. § 92.202(b).

7 Ustawa o kuponach żywnościowych (Food Stamp Act – FSA) wymaga, aby każda instytucja stanowa zarządzająca programem SNAP, w tym lokalne biura na poziomie hrabstwa obsługujące program w imieniu stanu, korzystały z odpowiedniego dwujęzycznego personelu i materiałów drukowanych, zarządzając programem na obszarach o znacznej liczbie gospodarstw domowych o niskich dochodach, które posługują się językiem innym niż angielski. 7 U.S.C. § 2020(e)(1)(B); zob. Haskins przeciwko Stanton, 621 suplement fed. 622, 628 (Półn. Dystr. Ind. 1985) (stwierdza, że roszczenie powodów, według którego agencje stanowe i hrabstwa nie wykorzystały odpowiedniego dwujęzycznego personelu z naruszeniem FSA, miało szansę powodzenia), aff'd, 794 F.2d 1273 (7. Okr. 1986). Pomimo że niektóre sądy stwierdziły, że nie ma prywatnego prawa do powództwa w ramach FSA, patrz Almendares przeciwko Palmer, 284 suplement fed. 2d 799, 808 (Półn. Dystr. Ohio 2003), Siódmy i Piąty Okręg Sądowy uznały prywatne prawo do wniesienia powództwa przeciwko urzędnikom stanowym na mocy ustawy, patrz Haskins, 794 F.2d, str. 1274 (z wykorzystaniem Cort przeciwko Ash, 422 U.S. 66 (1975), gdzie wnioskowano o zastosowanie prywatnego środka prawnego); Victorian przeciwko Miller, 813 F.2d 718, 724 (5. okręg sądowy). 1987); zob. również Owen przeciwko CDPU, nr 21-CV-628-WMC, 2022 WL

203476, w *2 (Wsch. Dystr. Wisconsin 24 stycznia 2022) (powołując się na Haskins). W stanie Nowy Jork przepisy stanowe stanowią, że wszystkie osoby ubiegające się o udział w programie SNAP muszą być informowane o swoich prawach i obowiązkach w ramach programu, a w stosownych przypadkach informacje takie muszą być przekazywane w językach innych niż angielski.
18 NYCRR § 387.2(t).

8 „Nikt nie może ustanowić ani stosować żadnej zasady lub praktyki, która skutkowałaby dyskryminacją jednostki ze względu na rasę, kolor skóry, pochodzenie narodowe, wiek, płeć, religię lub niepełnosprawność. Zakaz ten ma zastosowanie do wszelkiej pomocy, opieki, usług, świadczeń lub przywilejów świadczonych bezpośrednio lub pośrednio przez inne agencje, organizacje lub instytucje uczestniczące w takich działaniach na podstawie umów lub innych ustaleń". 18 NYCRR § 303.1. Dyrektywa administracyjna 06-ADM-05 nowojorskiego Biura ds. Pomocy Tymczasowej i Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych (Office of Temporary and Disability Assistance – OTDA) zawiera wytyczne dla okręgowych instytucji świadczących usługi społeczne dotyczące zapewniania tłumaczeń pisemnych, ustnych i innych dodatkowych form pomocy i usług dla osób z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszących i niedosłyszących ubiegających się o pomoc tymczasową, kupony żywnościowe i pomoc w ramach programu Home Energy Assistance Program. Zob. OTDA, Dyrektywa administracyjna 06-ADM-05, Zapewnienie dostępu do programów pomocy tymczasowej dla osób niepełnosprawnych i/lub osób o ograniczonej znajomości języka angielskiego, wer. z 27 kwietnia, 2006, https://otda.ny.gov/policy/directives/2006/ADM/06-ADM-05.pdf; zob. także OTDA, pismo informacyjne 17-INF-14, Dostęp językowy dla osób o ograniczonej znajomości języka angielskiego 19 grudnia, 2017, https://otda.ny.gov/policy/directives/2017/INF/17-INF-14.pdf (podkreślające odpowiedzialność prawną okręgowych instytucji zajmujących się usługami społecznymi za zapewnienie wykwalifikowanych tłumaczy osobom z ograniczoną znajomością języka angielskiego i ostrzegające, że instytucje te nie powinny polegać na pomocy członków rodziny lub przyjaciół wnioskodawcy lub odbiorcy w zakresie tłumaczenia, z wyjątkiem sytuacji, w których rozwiązanie takie stosuje się „jako ostateczność").

9 „W każdym przypadku, gdy jakakolwiek osoba niesłysząca lub niedosłysząca jest stroną w postępowaniu sądowym o jakimkolwiek charakterze, świadkiem lub ławnikiem lub przyszłym ławnikiem, sąd w każdym przypadku wyznacza wykwalifikowanego tłumacza ... w celu tłumaczenia postępowania i zeznań takiej osoby niesłyszącej lub niedosłyszącej...." Nowojorska ustawa o sądownictwie § 390(1); zob. również id. § 387 („Jeżeli w jakimkolwiek sądzie wymagane są usługi tłumacza ustnego, a nie ma gotowego do świadczenia usług oficjalnego tłumacza ustnego, który mógłby wykonywać tłumaczenia, sąd może wyznaczyć tłumacza ustnego do tymczasowego wykonywania pracy w takim sądzie".). Przepisy stanowe rozszerzają prawo do tłumacza na strony i świadków będących osobami z ograniczoną znajomością języka angielskiego w postępowaniu karnym i cywilnym przed sądem stanowym oraz na rodziców i opiekunów nieletnich stron będących osobami z ograniczoną znajomością języka angielskiego w postępowaniu przed sądem rodzinnym. 22 NYCRR § 217.1(a) („We wszystkich sprawach cywilnych i karnych, gdy sąd stwierdzi, że strona lub świadek, lub zainteresowany rodzic lub opiekun małoletniej strony w postępowaniu przed sądem rodzinnym, nie jest w stanie zrozumieć

i komunikować się w języku angielskim w stopniu umożliwiającym takiej osobie istotny udział w postępowaniu sądowym, sekretarz sądu lub inny wyznaczony urzędnik administracyjny wyznaczy tłumacza ustnego bez ponoszenia kosztów przez stronę ... w celu wykonania tłumaczenia telefonicznego lub audiowizualnego na żywo").

Ponadto klauzula należytego procesu sądowego zawarta w czternastej poprawce do konstytucji oraz klauzula konfrontacyjna zawarta w szóstej poprawce do konstytucji Stanów Zjednoczonych wymagają od sądów zapewnienia oskarżonym będącym osobami z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszącymi i niedosłyszącymi tłumacza ustnego, który „pozwoli im skutecznie uczestniczyć we własnej obronie" i konfrontować się ze świadkami składającymi niekorzystne dla nich zeznania poprzez przesłuchanie krzyżowe, w sytuacjach gdzie sąd jest świadom barier językowych oskarżonego. U.S. ex rel. Negron przeciwko stanowi Nowy Jork, 434 F.2d 386, 389-91 (2. Okręg 1970); People przeciwko DeArmas, 106 A.D.2d 659, 660 (2. Departament 1984) („Orzeczenie sądu pierwszej instancji ograniczające możliwość korzystania przez oskarżonego z usług oficjalnego tłumacza sądowego podczas procesu oraz ograniczające mu możliwość zatrudnienia własnego tłumacza, który zasiadałby przy stole obrońców, miało skutek pozbawienia oskarżonego prawa do rzetelnego procesu sądowego i skutecznej pomocy adwokata".). Zob. także People przeciwko Ramos, 26 N.Y.2d 272, 274 (1970) („Prawo do tłumacza ... może zostać zniesione, gdy oskarżony lub jego pełnomocnik w odpowiedni sposób nie zwróci uwagi sądu procesowego na fakt, że nie rozumie języka angielskiego w wystarczającym stopniu".). „Sądy stanowe uznały również, że tłumacze ustni są niezbędni do zapewnienia odpowiedniej partycypacji w kontekście spraw cywilnych". Sprawa Lizotte przeciwko Johnson, 4 Różn. 3d 334, 342 (Sąd Najwyższy, Hr. Nowy Jork 2004).

10 22 NYCRR § 217.1(a).

11 W przypadku wszystkich postępowań karnych lub cywilnych w amerykańskich sądach rejonowych, w tym postępowań przygotowawczych i postępowań przed wielką ławą przysięgłych, ustawa o tłumaczach sądowych wymaga zapewnienia tłumaczy ustnych każdej stronie lub świadkowi, który „posługuje się wyłącznie lub głównie językiem innym niż język angielski" lub jest dotknięty „upośledzeniem słuchu (...), które utrudnia takiej stronie zrozumienie postępowania lub komunikację z obrońcą lub przewodniczącym składu sędziowskiego, lub które utrudnia takiej stronie zrozumienie pytań i przedstawienie zeznań". 28 U.S.C. § 1827(d)(1). „Ogólny standard odpowiedniego tłumaczenia postępowania sądowego wymaga ciągłego, wiernego tłumaczenia wszystkiego, co odnosi się do procesu, który mógłby usłyszeć pozwany znający język angielski". Stany Zjednoczone przeciwko Joshi, 896 F.2d 1303, 1309 (11. Okr. 1990). Federalna zasada postępowania cywilnego nr 43(d) stanowi ponadto, że „sąd może wyznaczyć tłumacza według własnego wyboru" podczas składania zeznań przez świadka. Podobnie stanowi federalna zasada postępowania karnego nr 28, przyznając sądom federalnym prawo do wyznaczania bezpłatnych tłumaczy ustnych na potrzeby postępowań karnych.

Prawo osób z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszących i niedosłyszących oskarżonych w sprawach karnych do tłumacza ustnego jest ponadto chronione przez klauzulę należytego procesu Piątej Poprawki i klauzulę konfrontacji Szóstej Poprawki do Konstytucji Stanów

Zjednoczonych.
Stany Zjednoczone przeciwko Si, 333 F.3d 1041, 1042-43 (9. Okr. 2003); patrz Stany Zjednoczone przeciwko Mosquera, 816 suplement fed. 168, 175 (Wsch. Dystr. Nowego Jorku 1993) (gdzie stwierdza się, że Konstytucja wymaga tłumaczenia dokumentów).
12 Osoby niebędące obywatelami mają prawo do korzystania z pomocy kompetentnego tłumacza na podstawie Piątej Poprawki, gdy w przeciwnym wypadku bariery językowe kolidowałyby z ich możliwością zapewnienia pełnego i sprawiedliwego przesłuchania w postępowaniu przed sądem imigracyjnym, takim jak postępowanie w sprawie deportacji lub azylu. Amadou przeciwko I.N.S., 226 F.3d 724, 726-27 (6. Okr. 2000); zob. Abdullah przeciwko I.N.S., 184 F.3d 158, 164 (2d Okr. 1999) (gdzie zakłada się bez podejmowania decyzji, że osoby niebędące obywatelami mają prawo do usług tłumaczeniowych, gdy „bronią legalności swojej obecności w kraju", ale nie gdy „proszą o przyjęcie na granicy" (kursywa jak w oryginale)). Co więcej, sędziowie imigracyjni muszą „podjąć odpowiednie kroki w celu oceny, czy" usługi tłumaczeniowe są niezbędne do zapewnienia pełnego i sprawiedliwego przesłuchania w sprawach takich jak wnioski o azyl, wstrzymanie wydalenia i ulgi na mocy Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur. B.C. przeciwko Prokuratorowi Generalnemu Stanów Zjednoczonych, 12 F.4th 306, 313-14 (3. Okr. 2021).

13 Ustawa o procedurze administracyjnej stanu Nowy Jork § 301(6) („W każdym przypadku, gdy jakakolwiek osoba niesłysząca jest stroną postępowania orzekającego przed agencją lub świadkiem w takim postępowaniu, taka agencja w każdym przypadku wyznaczy wykwalifikowanego tłumacza, który jest certyfikowany przez uznany krajowy lub nowojorski organ uwierzytelniający do tłumaczenia postępowania i zeznań takiej osoby niesłyszącej").

14 Nowojorskie Biuro ds. Usług Ogólnych Program dostępu językowego dla osób o ograniczonej znajomości języka angielskiego (Nowojorska Policja Stanowa), 1 października 2024 r., https://ogs.ny.gov/system/files/documents/2024/10/nys-lap-2024_nysp.pdf, str. 5-7, 9-10.

15 Id.

16 Id. str. 9-10.

17 Kodeks administracyjny miasta Nowy Jork § 14-173.

18 Prawo wykon. m. Nowy Jork § 259-i(7)-(8) (wymaga wyznaczenia wykwalifikowanego tłumacza dla każdej osoby niesłyszącej lub osoby z ograniczoną znajomością języka angielskiego uczestniczącej w przesłuchaniu, rozprawie w sprawie zwolnienia warunkowego, rozprawie wstępnej lub rozprawie w sprawie cofnięcia zwolnienia).

19 Jeśli potrzebują Państwo pomocy w głosowaniu, ponieważ są Państwo osobą z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszącą, niedosłyszącą lub w inny sposób mającą trudności z czytaniem lub pisaniem w języku angielskim, mogą Państwo przyjść do lokalu wyborczego z osobą, która pomoże Państwu w głosowaniu. Osoba, której zadaniem jest pomoc w głosowaniu nie musi być obywatelem Stanów Zjednoczonych, zarejestrowanym wyborcą ani nawet osobą dorosłą, ale

nie może być pracodawcą, przedstawicielem pracodawcy, urzędnikiem ani przedstawicielem związku zawodowego. 52 U.S.C. § 10508 zob. Arkansas United przeciwko Thurston, 517 suplement fed. 3d 777, 786 (Zach. Dystr. Arkansas 2021) (gdzie uznaje się, że 52 U.S.C. § 10508 ma zastosowanie do wyborców będących osobami z ograniczoną znajomością języka angielskiego). Osoba wyznaczona do pomocy może ułatwić cały proces głosowania, tj. udzielić pomocy przed i po głosowaniu oraz w kabinie do głosowania. 52 U.S.C. § 10310(c)(1); OCA-Greater Houston przeciwko Texas, 867 F.3d 604, 614-15 (5. Okr. 2017). Przed udzieleniem pomocy osoba wyznaczona w tym celu może być zobowiązana do zadeklarowania pod przysięgą, że nie będzie wywierać niewłaściwego wpływu na wyborcę. Nowojorskie prawo wyborcze § 8-306(5). Komisja ds. Zaangażowania Obywatelskiego Miasta Nowy Jork (NYC Civic Engagement Commission – NYCCEC) świadczy usługi językowe dla wyborców będących osobami z ograniczoną znajomością języka angielskiego podczas wyborów. Program NYCCEC oferujący pomoc językową dla wyborców zapewnia usługi tłumaczenia ustnego w wybranych lokalach wyborczych w następujących językach: arabski, bengalski, chiński (kantoński, mandaryński), francuski, kreolski haitański, włoski, koreański, polski, rosyjski, urdu i jidysz. Patrz NYCCEC, Nadchodzące wybory i usługi pomocy językowej dla wyborców, https://www.nyc.gov/site/civicengagement/our-programs/poll-site-language-access.page zob. również OAG, Materiały dotyczące głosowania: Wskazówki na temat pomocy językowej, https://ag.ny.gov/voting-resources#language.

20 Klienci aptek będący osobami z ograniczoną znajomością języka angielskiego uprawnieni są do bezpłatnych, kompetentnych usług tłumaczenia ustnego oraz tłumaczeń recept, etykiet i innych materiałów pisemnych w aptekach należących do grupy ośmiu lub więcej aptek zlokalizowanych w Nowym Jorku i mających tego samego właściciela. Nowojorskie prawo oświatowe § 6829(1)(a), (2)(a). Apteki tego rodzaju, a także apteki wysyłkowe, muszą również zapewniać usługi tłumaczenia ustnego i pisemnego podczas doradzania klientom będącym osobami z ograniczoną znajomością języka angielskiego w zakresie leków na receptę oraz zapewniając konsumentom etykiety ostrzegawcze, etykiety leków lub inne materiały pisemne. 8 NYCRR § 63.11(b). Usługi tłumaczenia muszą być świadczone „w preferowanym przez osoby z ograniczoną znajomością języka angielskiego podstawowym języku". Nowojorskie prawo oświatowe § 6829(2)(a).

21 10 NYCRR § 405.7(a)(7)(v)-(vii), (b)(1); zob. także Nowojorska ustawa o zdrowiu publicznym § 2803-bb. Szpitale w stanie Nowy Jork mają obowiązek przeprowadzać coroczną ocenę w celu zidentyfikowania wszelkich grup osób z ograniczoną znajomością języka angielskiego, które stanowią więcej niż jeden procent populacji obszaru obsługiwanego przez szpital. Szpitale muszą zapewnić tłumaczenia istotnych formularzy i instrukcji szpitalnych na określone w ten sposób języki. Nowojorska ustawa o zdrowiu publicznym § 2803-bb; 10 NYCRR § 405.7(a)(x).

22 Zob. Nowojorskie Biuro ds. Usług Ogólnych i Nowojorski Departament Pojazdów Silnikowych, Program dostępu językowego dla osób o ograniczonej znajomości języka angielskiego, https://ogs.ny.gov/system/files/documents/2024/11/nys-lap-2024_dmprzeciwkopdf. DMV „prowadzi 31 publicznych oddziałów (stanowych oddziałów DMV) w następujących hrabstwach: Albany, Bronx, Kings, Nassau, Nowy Jork, Onondaga, Queens, Richmond, Rockland, Suffolk i Westchester. W pozostałych hrabstwach

znajduje się 100 dostępnych dla społeczności oddziałów prowadzonych przez urzędników hrabstw (County DMVs), którzy działają jako agenci DMV", ale „nie podlegają ustawie o dostępie językowym". Biuro Nowojorskiego Audytora Stanowego, raport 2024-F-33, Departament Pojazdów Silnikowych: Usługi dostępu językowego., 10 kwietnia 2025 r., https://www.osc.ny.gov/files/state-agencies/audits/pdf/sga-2025-24f33.pdf,s. 1.

23 Prawo wykon. m. Nowy Jork § 202-a(1). Więcej informacji na temat tych praw można znaleźć w części „Dostęp do usług tłumaczeń ustnych i pisemnych" niniejszego przewodnika.

24 Prawo miasta Nowy Jork nakłada na agencje miejskie świadczące bezpośrednie usługi publiczne obowiązek tłumaczenia najczęściej rozpowszechnianych dokumentów na język hiszpański, chiński, rosyjski, bengalski, haitański-kreolski, koreański, arabski, urdu, francuski i polski. Kodeks administracyjny miasta Nowy Jork, § 23-1101 et seq. Rozporządzenie wykonawcze hrabstwa Westchester nr 1 z 2019 r. wymaga od wydziałów hrabstwa, które świadczą bezpośrednie usługi publiczne, tłumaczenia ważnych dokumentów na język hiszpański, włoski, chiński, francuski (w tym kreolski haitański), arabski, tagalski, japoński, albański oraz dowolny z sześciu najczęściej używanych języków, którymi posługują się osoby z ograniczoną znajomością języka angielskiego zamieszkałe w hrabstwie. Rozporządzenie wykonawcze hrabstwa Suffolk nr 10 z 2012 r. wymaga, aby instytucje hrabstwa nadzorowane przez jego władze wykonawcze, które świadczą bezpośrednie usługi publiczne, tłumaczyły ważne dokumenty na sześć najczęściej używanych języków innych niż angielski, którymi posługują się osoby z ograniczoną znajomością języka angielskiego zamieszkałe w hrabstwie. Zarządzenie to zostało skodyfikowane w 2018 r., kiedy ustawodawca hrabstwa Suffolk przyjął ustawę lokalną hrabstwa Suffolk nr 16. Lokalne przepisy administracyjne, rozdz. 143. Rozporządzenie wykonawcze hrabstwa Nassau nr 67 z 2013 r. wymaga między innymi, aby wydziały hrabstwa, które świadczą bezpośrednie usługi dla ludności, zapewniały najważniejsze dokumenty w sześciu innych niż angielski najczęściej używanych językach, którymi posługują się osoby z ograniczoną znajomością języka angielskiego w hrabstwie.

25 Kodeks administracyjny miasta Nowy Jork §§ 21-332(b)(2), 23-1102.

26 Ustawa o ochronie pacjentów i przystępnej cenie opieki (ACA) zabrania wykluczania jakiejkolwiek osoby z uczestnictwa w programie zdrowotnym, a także odmowy świadczeń lub dyskryminacji w ramach programu zdrowotnego lub inicjatywy zarządzanych przez federalną agencję wykonawczą lub otrzymujących federalną pomoc finansową. 42 U.S.C. § 18116(a). Osoby z ograniczoną znajomością języka angielskiego są uprawnione do otrzymania usług językowych, w tym usług tłumaczenia, które są bezpłatne, rzetelne i terminowe, gdy chcą uzyskać dostęp do przysługujących im programów zdrowotnych lub działań o takich charakterze, w tym Medicare i Medicaid. 45 C.F.R. § 92.201(a)–(b). Jeśli podmiot administrujący kwalifikowanym programem lub działaniem związanym z opieką zdrowotną korzysta z tłumaczenia maszynowego w celu zapewnienia osobom z ograniczoną znajomością języka angielskiego usług tłumaczeniowych, tłumaczenie maszynowe musi zostać zweryfikowane przez tłumacza, jeśli dokument ma „krytyczne znaczenie dla praw, korzyści lub znaczącego dostępu do usług osoby z ograniczoną znajomością

języka angielskiego, gdy dokładność jest niezbędna lub gdy dokumenty lub materiały źródłowe posługują się językiem złożonym, niedosłownym lub technicznym". Id. § 92.201(c)(3).

Osobom niesłyszącym lub niedosłyszącym należy również zapewnić dodatkowe pomoce i usługi, jeśli jest to konieczne w kontekście ich uczestnictwa i czerpania korzyści z programu zdrowotnego lub innego działania o takim charakterze. Pomoce te muszą być zapewniane bezpłatnie, w dostępnej formie i w odpowiednim czasie. Id. § 92.202(b).

27 Ustawa o kuponach żywnościowych (Food Stamp Act – FSA) wymaga, aby każda instytucja stanowa zarządzająca programem SNAP, w tym lokalne biura na poziomie hrabstwa obsługujące program w imieniu stanu, korzystały z odpowiednich dwujęzycznych materiałów drukowanych, zarządzając programem na obszarach o znacznej liczbie gospodarstw domowych o niskich dochodach, które posługują się językiem innym niż angielski. 7 U.S.C. § 2020(e)(1)(B).

28 Ustawa John R. Lewis Voting Rights Act of New York (NYVRA) wymaga od „komisji wyborczej lub jednostki administracyjnej [np. hrabstwa, miasta, mniejszej miejscowości, wsi lub okręgu szkolnego], która zarządza organizacją wyborów" zapewnienia „pomocy językowej" „przedstawicielom mniejszości językowej w danej jednostce administracyjnej", jeśli spełnione są określone progi liczbowe i procentowe populacji dla przedstawicieli takiej mniejszości będących osobami z ograniczoną znajomością języka angielskiego. Nowojorskie prawo wyborcze § 17-208(1). „Przedstawiciele mniejszości językowej" to grupa definiowana jako „Indianie amerykańscy, Azjaci, rdzenni mieszkańcy Alaski lub osoby hiszpańskojęzyczne". Id. § 17-204(5-a). „Pomoc językowa" opisana w NYVRA obejmuje tłumaczenie „zawiadomień o rejestracji lub głosowaniu, formularzy, instrukcji, pomocy lub innych materiałów lub informacji związanych z procesem wyborczym, w tym kart do głosowania". Id. § 17-208(2). Listę jednostek administracyjnych zobowiązanych do zapewnienia dostępu językowego w języku hiszpańskim oraz listę hrabstw zobowiązanych do udzielania pomocy w innych językach można znaleźć na stronie internetowej Komisji Wyborczej Stanu Nowy Jork (https://elections.ny.gov/john-r-lewis-voting-rights-act-new-york).

29 W momencie zatrudnienia nowego pracownika, pracodawca musi dostarczyć mu pisemne zawiadomienie, które określa stawki wynagrodzenia i podstawę tych stawek w języku angielskim i każdym innym języku, który pracownik określił jako swój język podstawowy. Nowojorskie prawo pracy § 195(1)(a). Komisja ds. Odszkodowań Pracowniczych świadczy usługi tłumaczenia ustnego w dowolnym preferowanym języku i zapewnia tłumaczenia pisemne ważnych formularzy i dokumentów na co najmniej 12 najczęściej używanych w Nowym Jorku języków (hiszpański, chiński, rosyjski, jidysz, bengalski, koreański, kreolski haitański, włoski, arabski, polski, francuski i urdu). Aby zamówić tłumaczenie ustne lub tłumaczenie dokumentu, należy wysłać wiadomość e-mail na adres LanguageAccessCoordinator@wcb.ny.gov lub skontaktować się telefonicznie pod numerem 877-632-4996. Więcej informacji na temat usług językowych można znaleźć na stronie internetowej Komisji ds. Odszkodowań Pracowniczych. Zob. także ustawa o odszkodowaniach pracowniczych § 17-a(1) („Komisja [ds. Odszkodowań Pracowniczych] zapewnia tłumaczenia (a) wszystkich dokumentów i formularzy opublikowanych przez komisję, które wypełniają poszkodowani pracownicy; (b) wszystkich dokumentów

komisji zawierających ogólne informacje dla poszkodowanych pracowników na temat procesu ubiegania się o świadczenia z tytułu odszkodowań pracowniczych; oraz (c) wszystkich innych istotnych dokumentów ..."); id. § 17-a(2) („Komisja zapewnia usługi tłumaczenia poszkodowanym pracownikom w związku ze świadczeniem usług, przekazywaniem informacji i/lub realizacją świadczeń".).

30 Prawo wykon. m. Nowy Jork § 202-a(1).

31 Id. § 202-a(1), (4)(a).

32 Id. § 202-a(5).

33 Pomimo że Biuro Prokuratora Generalnego Stanu Nowy Jork (OAG) nie jest instytucją świadczącą bezpośrednie usługi lub korzyści dla społeczeństwa zgodnie z ustawą o dostępie językowym, to jest zaangażowane w kwestię prawa do dostępu językowego, starając się wykorzystywać w stosownych przypadkach tłumaczenia ustne i inne dodatkowe usługi i formy pomocy podczas interakcji z osobami z ograniczoną znajomością języka angielskiego, niesłyszącymi i niedosłyszącymi.

34 Prawo wykon. m. Nowy Jork § 202-a(1); Nowojorskie Biuro ds. Usług Ogólnych Ustawa o dostępie językowym stanu Nowy Jork, Ustawa o dostępie językowym stanu Nowy Jork | Biuro ds. Usług Ogólnych (https://ogs.ny.gov/new-york-state-language-access-law).

35 Prawo wykon. m. Nowy Jork § 202-a(4)(a).

36 Kodeks administracyjny miasta Nowy Jork, § 23-1101 et seq.

37 Id.

38 Rozporządzenie wykonawcze hrabstwa Westchester nr 1 z 2019 r. wymaga od wydziałów administracji hrabstwa, które świadczą bezpośrednie usługi publiczne, tłumaczenia ważnych dokumentów na język hiszpański, włoski, chiński, francuski (w tym kreolski haitański), arabski, tagalski, japoński, albański oraz dowolny z sześciu najczęściej używanych języków, którymi posługują się osoby z ograniczoną znajomością języka angielskiego zamieszkałe w hrabstwie. Ww. rozporządzenie wykonawcze wymaga ponadto, aby wydziały te zapewniały usługi tłumaczeń ustnych w celu zapewnienia komunikacji z osobami ubiegającymi się o świadczenie usług lub świadczeń w podstawowym języku danej osoby. Przepis zakazuje korzystania z internetowych narzędzi tłumaczeniowych wykorzystywanych do tłumaczenia ustnego, korzystania z pomocy „innych klientów lub nieformalnych tłumaczy" oraz traktowania członków rodziny klienta jako „głównego źródła usługi tłumaczenia", ale zezwala na korzystanie z usług „osoby zapewnionej przez organizacje społeczne i dostawców usług" jako tłumacza ustnego.

39 Rozporządzenie wykonawcze hrabstwa Suffolk nr 10 z 2012 r. wymaga, aby instytucje hrabstwa nadzorowane przez jego władze wykonawcze, które świadczą bezpośrednie usługi publiczne, tłumaczyły ważne dokumenty na sześć najczęściej używanych języków innych niż angielski, którymi posługują

się osoby z ograniczoną znajomością języka angielskiego zamieszkałe w hrabstwie. Ww. rozporządzenie wykonawcze wymaga ponadto, aby podmioty te zapewniały kompetentne usługi tłumaczeń ustnych w celu zapewnienia komunikacji z osobami ubiegającymi się o świadczenie usług lub świadczeń w podstawowym języku danej osoby. Zarządzenie to zostało skodyfikowane w 2018 r., kiedy ustawodawca hrabstwa Suffolk przyjął ustawę lokalną hrabstwa Suffolk nr 16. Lokalne przepisy administracyjne, rozdz. 143.

40 Rozporządzenie wykonawcze hrabstwa Nassau nr 67 z 2013 r. wymaga między innymi, aby jednostki administracyjne hrabstwa, które świadczą bezpośrednie usługi dla ludności, dostarczały istotne dokumenty w sześciu najczęściej używanych językach innych niż angielski, którymi posługują się osoby z ograniczoną znajomością języka angielskiego w hrabstwie. Rozporządzenie wykonawcze hrabstwa Nassau nr 72 z 2013 r. wymaga, aby podmioty te „zapewniały kompetentne usługi tłumaczenia ustnego umożliwiające komunikację między wydziałem a odbiorcą i/lub uczestnikiem programu lub usługi w jego podstawowym języku" za pośrednictwem kompetentnego dwujęzycznego pracownika hrabstwa lub dostępnej usługi tłumaczenia ustnego.

41 Program dostępu językowego hrabstwa Monroe (https://www.monroecounty.gov/dei-language) ustanawia wytyczne dla instytucji i programów realizowanych przez hrabstwo, których należy przestrzegać przy opracowywaniu i wdrażaniu uzasadnionych okolicznościami udogodnień dla osób z ograniczoną znajomością języka angielskiego.

42 „Szpital ogólny" oznacza szpital zajmujący się świadczeniem usług medycznych lub medycznych wraz z zabiegami chirurgicznymi, głównie na rzecz pacjentów hospitalizowanych, przez lekarza lub pod jego nadzorem przez dwadzieścia cztery godziny na dobę, z możliwością przyjęcia lub leczenia osób wymagających opieki w nagłych wypadkach oraz posiadający zorganizowany personel medyczny i pielęgniarski, przy czym termin ten obejmuje placówki świadczące usługi związane z określonymi chorobami, urazami, stanami lub deformacjami. Termin „szpital ogólny" nie obejmuje placówek opieki zdrowotnej realizujących funkcję mieszkalną, publicznych ośrodków zdrowia, ośrodków diagnostycznych, ośrodków leczenia, ambulatoriów, przychodni i laboratoriów ani centralnych placówek usługowych obsługujących więcej niż jedną instytucję". Nowojorska ustawa o zdrowiu publicznym § 2801(10).

43 Nowojorska ustawa o zdrowiu publicznym § 2803-bb; 10 NYCRR § 405.7(b)(1); zob. id. § 405.1 (gdzie wymogi te mają zastosowanie w przypadku szpitali ogólnych).

44 Nowojorska ustawa o zdrowiu publicznym § 2803-bb(8); 10 NYCRR § 405.7(a)(7)(viii) (gdzie stanowi się, że osoby w wieku poniżej 16 lat powinny być wykorzystywane w charakterze tłumacza tylko w „nagłych okolicznościach", a fakt skorzystania z ich pomocy powinien być ujęty w dokumentacji medycznej).

45 Nowojorska ustawa o zdrowiu publicznym § 2803-bb(6); 10 NYCRR § 405.7(a)(7)(vi).

46 Nowojorska ustawa o zdrowiu publicznym § 2803-bb(7); 10 NYCRR § 405.7(a)(7)(vii).

47 Nowojorska ustawa o zdrowiu publicznym § 2803-bb(3); 10 NYCRR § 405.7(a)(7)(iii).

48 Nowojorska ustawa o zdrowiu publicznym § 2803-bb(5); 10 NYCRR § 405.7(a)(7)(v).

49 Nowojorska ustawa o zdrowiu publicznym § 2803-bb(4); 10 NYCRR § 405.7(a)(7)(iv). Ponadto szpitale ogólne muszą przeprowadzać coroczną ocenę w celu zidentyfikowania wszelkich grup osób z ograniczoną znajomością języka angielskiego, które stanowią więcej niż jeden procent populacji obszaru obsługiwanego przez szpital. Szpitale muszą zapewnić tłumaczenia istotnych formularzy i instrukcji szpitalnych na określone w ten sposób języki. Nowojorska ustawa o zdrowiu publicznym § 2803-bb; 10 NYCRR § 405.7(a)(x).

50 10 NYCRR § 405.7(a)(7)(ix)(a). Wymóg ten ma zastosowanie do prośby o tłumacza składanej przez pacjenta, jego rodzinę lub przedstawiciela lub placówkę świadczącą opiekę medyczną. Id.; zob. także Nowojorska ustawa o zdrowiu publicznym § 2803-bb(9) („Tłumacze ustni i osoby wykwalifikowane w komunikowaniu się z osobami niedowidzącymi i/lub niedosłyszącymi będą muszą być do dyspozycji pacjentów w uzasadnionym sytuacją czasie od złożenia stosownej prośby do administracji szpitala przez pacjenta, rodzinę lub przedstawiciela pacjenta lub placówkę świadczącą opiekę medyczną").

51 10 NYCRR § 405.7(a)(7)(ix)(a).

52 Nowojorskie prawo oświatowe § 6829(2)(a); zob. id. § 6829(1)(a) (gdzie definiuje się apteki objęte przepisem jako apteki należące do grupy ośmiu lub więcej aptek zlokalizowanych w Nowym Jorku i posiadających tego samego właściciela).

53 8 NYCRR § 63.11(b)(1).

54 Id. § 63.11(b)(2).

55 42 U.S.C. § 18116(a) („Żadna osoba nie może być wykluczona z udziału w jakimkolwiek programie lub działaniu w zakresie opieki zdrowotnej, którego część otrzymuje federalną pomoc finansową, w tym kredyty, dotacje lub umowy ubezpieczeniowe, ani też nie może być pozbawiona korzyści z niego wynikających lub poddana dyskryminacji w ramach takiego programu lub działania, ani też w ramach jakiegokolwiek programu lub działania zarządzanego przez agencję wykonawczą ..."); 45 C.F.R. § 92.201 (przepis wymagający od podmiotów nim objętych – tj. podmiotów działających pod auspicjami Departamentu Zdrowia i Opieki Społecznej Stanów Zjednoczonych lub otrzymujących federalną pomoc finansową – świadczenia osobom z ograniczoną znajomością języka angielskiego bezpłatnych, rzetelnych i terminowych usług pomocy językowej).

56 45 C.F.R. § 92.202 (przepis wymagający od podmiotów objętych nim zapewnienia odpowiednich dodatkowych pomocy i usług, bezpłatnie i w odpowiednim czasie, w celu ułatwienia osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w programie opieki zdrowotnej lub działalności związanej z ochroną zdrowia).

57 29 U.S.C. § 794(a)-(b); zob. Basta przeciwko Novant Health Inc., 56 F.4th 307, 318 (4. Okr. 2022) (na podstawie ustawy o rehabilitacji niesłyszący mężczyzna zgłosił roszczenie przeciwko szpitalowi, który odmówił mu usługi tłumaczenia migowego, gdy ten próbował pełnić rolę pełnomocnika medycznego swojej żony podczas porodu ich dziecka; zamiast tłumacza placówka zapewniła nieskuteczne urządzenie pomocnicze).

58 42 U.S.C. §§ 12132, 12182(a) („Żadna osoba nie może być dyskryminowana ze względu na niepełnosprawność w pełnym i równym korzystaniu z towarów, usług, udogodnień, przywilejów, korzyści lub zakwaterowania w jakimkolwiek miejscu zakwaterowania publicznego przez jakąkolwiek osobę, która jest właścicielem, dzierżawi (lub wynajmuje) lub obsługuje dane miejsce zakwaterowania publicznego").

59 Prawo wykon. m. Nowy Jork § 296(2)(a) (również zakazuje dyskryminacji ze względu na pochodzenie narodowe); zob. Loeffler przeciwko Szpitalowi Uniwersytetu Staten Island 582 F.3d 268, 277-78 (2. Okr. 2009) (gdzie ustala się istotne fakty dotyczące tego, czy niezapewnienie przez szpital tłumacza języka migowego dla niesłyszącego pacjenta i jego żony, co oznaczało, że ich dzieci zostały zmuszone do pełnienia roli tłumaczy; stanowiło to naruszenie między innymi stanowych i miejskich przepisów dotyczących praw człowieka).

60 Kodeks administracyjny miasta Nowy Jork § 8(107)(4) (również zakazuje dyskryminacji ze względu na pochodzenie narodowe); zob. Loeffler, 582 F.3d str. 277–78.

61 W niniejszym przewodniku w odniesieniu do uczniów używa się terminu „osoba ucząca się języka angielskiego" zamiast „osoba z ograniczoną znajomością języka angielskiego".

62 Ustawa EEOA zakazuje odmowy danej osobie „równych szans w zakresie edukacji ze względu na jej pochodzenie narodowe", w tym poprzez niepodjęcie przez „instytucję edukacyjną odpowiednich działań w celu przezwyciężenia barier językowych, które utrudniają równy udział uczniów w programach nauczania". 20 U.S.C. § 1703(f).

63 Id.; Patrz Issa przeciwko Okręgowi Szkolnemu Lancaster, 847 F.3d 121, 140 (3. Obw. 2017) (uczniowie będący osobami o ograniczonej znajomości języka angielskiego prawdopodobnie wygrają roszczenie EEOA przeciwko okręgowi szkolnemu, który zapewnił takim uczniom gorsze standardy edukacji); Methelus przeciwko Radzie Szkolnictwa Hrabstwa Collier, Floryda., 243 suplement fed. 3d 1266, 1277 (Śr. Okr. Florydy 2017) (zarzut, że odmowa przez okręg zapisania uczniów będących osobami z ograniczoną znajomością języka angielskiego do szkoły publicznej i skierowanie tych uczniów do niekredytowego programu dla dorosłych stanowiło roszczenie na podstawie EEOA); New York rep. przez Schneiderman przeciwko Okręgowi Szkolnemu Utica City 177 suplement fed. 3d 739, 753 (Półn. Dystr. Nowego Jorku 2016) (zarzut, że okręg przekierował uczniów będących osobami z ograniczoną znajomością języka angielskiego do gorszych, alternatywnych programów edukacyjnych, co stanowiło roszczenie na podstawie EEOA); T.R. przeciwko Okr. Szkolnemu Filadelfii, 223 suplement fed. 3d 321, 335 (Wsch. Dystr. Filadelfii 2016) (zarzut, że okręg nie zapewnił odpowiednich

usług tłumaczeniowych niepełnosprawnym uczniom będącym osobami z ograniczoną znajomością języka angielskiego stanowił roszczenie na podstawie EEOA).

64 W przełomowej sprawie Lau przeciwko Nichols Sąd Najwyższy orzekł, że okręg szkolny naruszył tytuł VI zakazujący dyskryminacji ze względu na pochodzenie narodowe, nie zapewniając dwujęzycznej edukacji chińskim uczniom uczącym się języka angielskiego. 414 U.S. 563, 567-68 (1974); zob. 42 U.S.C. § 2000d. Podczas gdy późniejsza decyzja Sądu Najwyższego dotyczyła odpowiedzialności za dyskryminację na podstawie Tytułu VI, zob. Alexander przeciwko Sandoval, 32 U.S. 275 (2001), sądy nadal opierają się na uznaniu dyskryminacji językowej w sprawie Lau za formę dyskryminacji ze względu na pochodzenie narodowe dla celów określenia odpowiedzialności na podstawie Tytułu VI. Zob. np. T.R. przeciwko Okr. Szkoln. Filadelfii, 223 suplement fed. 3d 321, 335 (Wsch. Dystr. Filadelfii 2016) („Liczne sądy federalne uznały, że dyskryminacja ze względu na język stanowi formę dyskryminacji ze względu na pochodzenie narodowe zakazaną przez Tytuł VI".) (zebrane sprawy); Stany Zjednoczone przeciwko Hrabstwu Maricopa, Arizona, 915 suplement fed. 2d 1073, 1079 (Dystr. Ariz. 2012) („Długoletnie orzecznictwo, przepisy federalne i interpretacje tych przepisów przez instytucje uznają dyskryminację ze względu na język za formę dyskryminacji ze względu na pochodzenie narodowe zgodnie z tytułem VI".).

65 20 U.S.C. § 1414(b)(3)(A) (gdzie wymaga się, aby „oceny i inne materiały ewaluacyjne" były „opracowywane i przekazywane w języku i formie, które dają największe prawdopodobieństwo, że przekazane informacje są dokładne"); zob. również id. § 1412(a)(6)(B) (gdzie, wymaga się od stanów, które otrzymują fundusze federalne na programy dla uczniów niepełnosprawnych, aby zapewniły, że testy i oceny stosowane w celu objęcia uczniów usługami są przeprowadzane w języku ojczystym ucznia lub z uwzględnieniem jego sposobu komunikacji, o ile nie jest to ewidentnie niewykonalne).

66 Id. § 1414(d)(3)(B).

67 Id. §§ 1415(b)(4), 1439(a)(7).

68 8 N.Y.C.R.R. § 154-2.1(a) („Każdy okręg szkolny zapewni uczniom uczącym się języka angielskiego równy dostęp do wszystkich programów i usług szkolnych oferowanych w danym okręgu, odpowiedni do wieku ucznia i stopnia edukacji (klasy), w tym dostęp do programów wymaganych do ukończenia szkoły").

69 Konst. m. Nowy Jork art. XI, § 1 („Ustawodawca zapewni utrzymanie i wsparcie systemu bezpłatnych szkół powszechnych, w których mogą kształcić się wszystkie dzieci tego stanu".); Campaign for Fiscal Equity, Inc. przeciwko Stanowi, 86 N.Y.2d 307, 315 (1995 r.) (konstytucja stanowa gwarantuje rzetelne wykształcenie podstawowe); zob. Aristy-Farer przeciwko Stanowi, 29 N.Y.3. 501, 514-15 (2017 r.) (powodowie zgłosili roszczenie o naruszenie konstytucji stanowej, gdy okręgi szkolne miały problemy, w tym „nieskuteczne programy nauczania języka angielskiego jako drugiego języka").

70 Nowojorska ustawa oświatowa (New York Education Law) § 3201(1) stanowi, że „żadnej osobie nie można odmówić przyjęcia lub wykluczyć

jej z jakiejkolwiek szkoły publicznej w stanie Nowy Jork ze względu na rasę, wyznanie, kolor skóry lub pochodzenie narodowe". Stanowa ustawa o prawach człowieka zabrania wszelkim instytucjom edukacyjnym „odmawiania korzystania ze swoich obiektów jakiejkolwiek osobie, której przysługuje prawo do tego, lub zezwalania na nękanie jakiegokolwiek ucznia lub osoby ubiegającej się o przyjęcie ze względu na" jej rasę, niepełnosprawność, pochodzenie narodowe lub status obywatelski, i inne cechy, których dotyczy ochrona. Prawo wykon. m. Nowy Jork § 296(4). Dotyczy to szkół publicznych, szkół prywatnych niezwiązanych ze wspólnotami religijnymi oraz niezwiązanych ze wspólnotami religijnymi, komercyjnych szkół wyższych, uniwersytetów, licencjonowanych prywatnych szkół zawodowych i szkół językowych uczących języka angielskiego. Id. § 292(40)(a)–(c). W kontekście podobnej nowojorskiej ustawy, tj. ustawy o prawach człowieka, Wydział Apelacyjny Pierwszego Departamentu stwierdził, że „dyskryminacja osób z ograniczoną znajomością języka angielskiego (...) stanowi dyskryminację ze względu na pochodzenie narodowe". Boureima przeciwko Administracji Zasobów Ludzkich miasta Nowy Jork, 128 A.D.3. 532, 533 (1. Departament 2015). Zastosowanie zakazu dyskryminacji ze względu na pochodzenie narodowe
w kontekście dyskryminacji ze względu na znajomość języka jest zgodne z zasadami konstrukcyjnymi ustawy NYSHRL, które wymagają, aby sądy interpretowały jej zakazy „liberalnie w celu osiągnięcia celów naprawczych [ustawy NYSHRL], niezależnie od tego, czy federalne przepisy dotyczące praw obywatelskich, w tym przepisy zawierające przepisy sformułowane w sposób porównywalny do przepisów [ustawy NYSHRL], zostały tak zinterpretowane". Prawo wykon. m. Nowy Jork § 300.Nowojorska ustawa o prawach obywatelskich stanowi ponadto, że „z powodu rasy, wyznania, koloru skóry, pochodzenia narodowego (...) lub niepełnosprawności (...) żadna osoba nie może być dyskryminowana w zakresie swoich praw obywatelskich (...) przez jakąkolwiek inną osobę lub firmę, korporację lub instytucję, lub przez jakikolwiek stan lub jakąkolwiek agencję lub jednostkę administracyjną stanu". Nowojorska ustawa o prawach obywatelskich § 40-c(2). Odnosi się to do dyskryminacji w zakresie edukacji na mocy ustawy wykonawczej, która stanowi, że „możliwość uzyskania wykształcenia (...) bez dyskryminacji ze względu na (...) pochodzenie narodowe (...) lub niepełnosprawność (...) zostaje niniejszym uznana za prawo obywatelskie". Prawo wykon. m. Nowy Jork § 291(2).

71 Zob. np., 8 NYCRR § 154-2.1(a).

72 Id. § 117.3.

73 Id. § 117.3(b)(2).

74 Nowojorskie prawo oświatowe § 3204(2-a)-(2); 8 NYCRR § 154-2.1(a). Aby uzyskać więcej informacji na temat wymagań dotyczących edukacji dwujęzycznej, zob. 8 NYCRR §§ 154-2.2(b), 154-2.3(h)(3). Więcej informacji na temat wymagań dotyczących programu „Angielski jako nowy język" można znaleźć w § 154-2.2(h) oraz § 154-2.3 (h) pkt 1–2. Zob. także Nowojorskie prawo oświatowe § 3204(3)-(8) (gdzie opisuje się kryteria kwalifikowalności i wymagania dotyczące programów edukacji dwujęzycznej oraz nauczania języka angielskiego jako nowego języka, a także upoważniające okręgi do zapewnienia dodatkowych źródeł pomocy i programów dla uczniów uczących się języka angielskiego, ich rodziców i innych osób).

Każdy okręg szkolny musi zapewnić program nauki języka angielskiego jako nowego języka na wszystkich poziomach. 8 NYCRR § 154-2.3(h)(1)–(2). Ponadto każdego roku okręgi szkolne muszą oszacować liczbę uczniów uczących się języka angielskiego, którzy zostaną zapisani do każdej szkoły i klasy w następnym roku szkolnym. Id. § 154-2.3(d)(1). Okręgi, które spodziewają się mieć 20 lub więcej uczniów uczących się języka angielskiego na tym samym poziomie, którzy posługują się tym samym nie będącym językiem angielskim językiem ojczystym w więcej niż jednej szkole, muszą zapewnić programy edukacji dwujęzycznej dla co najmniej 70% szacowanej liczby uczniów uczących się języka angielskiego w następnym roku szkolnym. Id. § 154-2.3(d)(2). Okręgi, które spodziewają się mieć 20 lub więcej uczniów uczących się języka angielskiego na tym samym poziomie, którzy posługują się tym samym niebędącym językiem angielskim językiem ojczystym w tej samej szkole, muszą zapewnić każdemu uczniowi uczącemu się języka angielskiego program edukacji dwujęzycznej w tej szkole w następnym roku szkolnym. Id. § 154-2.3(d)(4). Okręgi muszą zapewnić każdemu uczniowi uczącemu się języka angielskiego „możliwość przeniesienia się do innej należącej do okręgu szkoły, która prowadzi program edukacji dwujęzycznej obejmujący ten sam poziom i język", jeśli szkoła, do której uczeń jest zapisany, nie ma takiego programu, i ma obowiązek zapewnić transport dla ucznia, jeśli okręg oferuje autobusy dla swoich uczniów. Id. § 154-2.3(d)(5); zob. także id. § 154-2.3(d)(6) (przewidujący ograniczone wyjątki od wymogów określonych w 8 NYCRR § 154-2.3(d)).

75 Id. § 154-2.1(b).

76 Decyzja zobowiązująca do zmiany procedur z 1974 r. w sprawie Aspira of New York, Inc. przeciwko Radzie ds. Edukacji miasta Nowy Jork pozostaje w mocy i nie mają na nią wpływu ostatnie federalne rozporządzenia wykonawcze. „Decyzja przewidywała wdrożenie szerokiego programu obejmującego metody identyfikacji osób, które mają otrzymać dwujęzyczne nauczanie, konkretne formy nauczania w języku hiszpańskim i angielskim, sformułowanie odpowiednich standardów edukacyjnych, przygotowanie i dystrybucję materiałów szkoleniowych, rekrutację i szkolenie personelu, pozyskiwanie odpowiednich funduszy, ciągłe konsultacje z powodami, okresowe raporty i szereg innych środków (...)". Aspira of New York, Inc. przeciwko Radzie ds. Edukacji miasta Nowy Jork, 423 suplement fed. 647, 649 (Płd. Dystr. Nowego Jorku 1976) (nałożenie na pozwanych kary za nieprzestrzeganie warunków decyzji zobowiązującej do zmiany procedur). Treść decyzji jest dostępna na stronie https://history.nycourts.gov/wp-content/uploads/2024/09/Aspira-Consent-Decree-8-29-74.pdf.

77 20 U.S.C. §§ 1400, 1412(a)(1)(A); zob. Endrew F. ex rel. Joseph F. przeciwko Okr. Szk. Hr. Douglas RE-1, 580 U.S. 386, 399, 403 (2017) („Aby spełnić swój merytoryczny obowiązek wynikający z ustawy IDEA, szkoła musi zaoferować [zindywidualizowany program nauczania lub „Individualized Education Program – IEP"] zaprojektowany w sposób adekwatny do okoliczności w sposób umożliwiający dziecku robienie odpowiednich postępów, biorąc pod uwagę jego sytuację").

78 Zanim powód będzie mógł skorzystać ze środków zaradczych dostępnych zarówno w ramach ustaw ADA, jak i IDEA, muszą zostać wyczerpane środki zaradcze dostępne w ramach ustawy IDEA. 20 U.S.C. § 1415(l) („Żadne z postanowień ustawy [IDEA] nie może być interpretowane jako ograniczające prawa, procedury i środki zaradcze dostępne na mocy Konstytucji, Ustawy o niepełnosprawnych Amerykanach z 1990 r., tytułu V Ustawy o rehabilitacji z 1973 r. lub innych przepisów federalnych chroniących prawa dzieci niepełnosprawnych, z wyjątkiem tego, że przed wniesieniem powództwa cywilnego na mocy takich przepisów w celu uzyskania zadośćuczynienia, które jest również dostępne na mocy niniejszego podrozdziału", należy wyczerpać pewne procedury przewidziane w ustawie IDEA); patrz Fry przeciwko okręgowi szkolnemu Napoleon Community. Schools., 580 U.S. 154, 170-71 (2017) („W największym skrócie, ustawa IDEA gwarantuje indywidualnie dostosowane usługi edukacyjne, podczas gdy Tytuł II i § 504 obiecują niedyskryminacyjny dostęp do instytucji publicznych".); B. przeciwko Radzie ds. Edukacji. Hinsdale Twp., Okr. Szk. Hinsdale High 86, nr 24 CV 12218, 2025 WL 1666697, w *3-6 (Płn. Dystr. Illinois. 12 czerwca 2025 r.) (gdzie omawia się korelacje pomiędzy ustawami IDEA i ADA i ustawą o rehabilitacji oraz wymóg wyczerpania możliwości określonych w ustawie IDEA); zob. także K.M. ex rel. Bright przeciwko Okręgowi Szkolnemu Tustin Unified, 725 F.3d 1088, 1100 (3. Obw. 2013) („W niektórych sytuacjach, ale nie w innych, szkoły mogą być zobowiązane na mocy ustawy ADA do świadczenia usług dla uczniów niesłyszących lub niedosłyszących, które różnią się od usług wymaganych przez ustawę IDEA").

79 Rada ds. Edukacji. Hinsdale Twp., 2025 WL 1666697, w *4 (cytując przepisy DOJ wdrażające przepisy ustawy ADA, skodyfikowane w 28 C.F.R. § 35.160(a)(1)).

80 Id.

81 Zob. ogólnie Zunifikowany Okręg Szkolny Los Angeles przeciwko A.O. rep. przez Owens, 92 F.4. 1159, 1178 (9. Okr. 2024) (okręg naruszył postanowienia ustawy IDEA, nie określając częstotliwości i czasu trwania terapii mowy i usług audiologicznych w proponowanym indywidualnym programie nauczania).

82 Zob. K.M. ex rel. Bright, 725 F.3d w 1103 (przekazanie sprawy do sądu rejonowego w celu ustalenia, czy ustawa ADA wymagała od okręgu świadczenia usług tłumaczenia symultanicznego w ramach usługi Communication Access Realtime).

83 Zob. Rada ds. Edukacji. Hinsdale Twp., 2025 WL 1666697, w *1 (gdzie omawia się pomoce i dodatkowe usługi zapewniane przez okręg szkolny).

84 Tytuł II ustawy ADA, 42 U.S.C. § 12132, ma zastosowanie do szkół publicznych, podczas gdy Tytuł III, id.§ 12182, ma zastosowanie do szkół prywatnych. Zob. Berardelli przeciwko Allied Servs. Inst. of Rehab. Med., 900 F.3d 104, 115 (3. Okr. 2018) (Tytuł III „ustawy ADA objął swoim zasięgiem szeroką gamę placówek dostępnych dla osób pełnosprawnych, w tym szkół prywatnych, niezależnie od tego, czy otrzymują one fundusze federalne". (wersja przeredagowana)).

85 Ust. 504 ustawy o rehabilitacji ma zastosowanie do szkół, które otrzymują fundusze federalne. 29 U.S.C. § 794(a)–(b)(2)–(3).

86 Ust. 504 ustawy o rehabilitacji ma zastosowanie do szkół wyższych i uniwersytetów, które otrzymują fundusze federalne. Id. § 794(a)–(b)(2).

87 Ustawa stanu Nowy Jork o prawach człowieka zabrania wszelkim instytucjom edukacyjnym „odmawiania korzystania ze swoich obiektów jakiejkolwiek osobie, której przysługuje prawo do tego, lub zezwalania na nękanie jakiegokolwiek ucznia lub osoby ubiegającej się o przyjęcie ze względu na" jego/jej niepełnosprawność i inne cechy, których dotyczy ochrona. Prawo wykon. m. Nowy Jork § 296(4). Dotyczy to szkół publicznych, szkół prywatnych niezwiązanych ze wspólnotami religijnymi oraz niezwiązanych ze wspólnotami religijnymi, komercyjnych szkół wyższych, uniwersytetów, licencjonowanych prywatnych szkół zawodowych i szkół językowych uczących języka angielskiego. Id. § 292(40)(a)–(c). Nowojorska ustawa o prawach obywatelskich stanowi ponadto, że „z powodu (...) niepełnosprawności (...) żadna osoba nie może być dyskryminowana w zakresie swoich praw obywatelskich (...) przez jakąkolwiek inną osobę lub firmę, korporację lub instytucję, lub przez jakikolwiek stan lub jakąkolwiek agencję lub jednostkę administracyjną stanu". Nowojorska ustawa o prawach obywatelskich § 40-c(2). Odnosi się to do dyskryminacji w zakresie edukacji na mocy ustawy wykonawczej, która stanowi, że „możliwość uzyskania wykształcenia (...) bez dyskryminacji ze względu na (...) niepełnosprawność (...) zostaje niniejszym uznana za prawo obywatelskie". Prawo wykon. m. Nowy Jork § 291(2).

88 Rothschild przeciwko Grottenthaler, 907 F.2d 286, 288, 293 (2. Okr. 1990) (Ustawa o rehabilitacji wymaga, aby szkoła publiczna otrzymująca federalną pomoc finansową zapewniała usługi tłumacza języka migowego na koszt okręgu niesłyszącym rodzicom słyszących dzieci podczas zajęć inicjowanych przez szkołę).

89 Zob. 20 U.S.C. §§ 1414-1415; Winkelman ex rel. Winkelman przeciwko Okr. Szkolnemu Parma City, 550 U.S. 516, 524 (2007) (ustawa IDEA „ustanawia ogólne zabezpieczenia proceduralne, które chronią świadome zaangażowanie rodziców w rozwój edukacji dla ich dziecka"); T.R. przeciwko Okr. Szkolnemu Filadelfii, 223 suplement fed. 3d 321, 330 (Wsch. Dystr. Filadelfii 2016) (zarzut, że okręg szkolny zakłócił możliwości rodziców osoby z ograniczoną znajomością języka angielskiego w odniesieniu do „istotnego udziału w planowaniu i podejmowaniu decyzji zawartych w indywidualnym programie nauczania" poprzez niezapewnienie odpowiednich usług tłumaczeniowych był wystarczający do wysunięcia roszczenia na mocy ustawy IDEA); zob. także Garcia przeciwko Morath, 624 suplement fed. 3d 690, 696, 699 (Zach. Dystr. Teksasu. 2022), przyjęto raport i zalecenie, nr 1:21-CV-1011-RP, 2023 WL 163978 (Zach. Dystr. Teksasu 10 stycznia 2023) (gdzie cytuje się przepisy federalne interpretujące 20 U.S.C. § 1415 (b) jako wymagające od szkół, które otrzymują fundusze w ramach ustawy IDEA, stworzenia udogodnień, które sprawią, że rodzice mogą zrozumieć i uczestniczyć w spotkaniach zespołu zajmującego się indywidualnym programem nauczania).

90 Id. § 154-2.3(f)(1).

91 Id. § 154-2.3(f)(5).

92 Id.

93 Id. („Takie spotkanie musi zostać przeprowadzone z udziałem wykwalifikowanego tłumacza w języku lub sposobie komunikacji najbardziej zrozumiałym dla rodzica lub osoby pozostającej z uczniem w relacji odpowiadającej relacji rodzicielskiej”.)

94 Id. § 100.2(l)(4) (gdzie stanowi się, że wymagane powiadomienie i nieformalne spotkanie muszą mieć miejsce przed rozpoczęciem zawieszenia, „chyba że obecność ucznia w szkole stanowi ciągłe zagrożenie dla osób lub mienia lub ciągłe zagrożenie zakłócenia postępów w nauce, w którym to przypadku powiadomienie i możliwość nieformalnego spotkania powinny mieć miejsce tak szybko po zawieszeniu, jak jest to w praktyce możliwe, biorąc pod uwagę okoliczności”).

95 Nowojorskie prawo oświatowe § 3214(3)(b)(1); 8 NYCRR § 100.2(l)(4). W czasie nieformalnego spotkania „uczeń i/lub osoba pozostająca z uczniem w relacji rodzicielskiej lub opiekuńczej są upoważnieni do przedstawienia wersji zdarzenia podanej przez ucznia oraz do zadawania pytań świadkom wnoszącym skargę”. Nowojorskie prawo oświatowe § 3214(3)(b)(1).

96 8 NYCRR § 100.2(l)(4).

97 Nowojorskie prawo oświatowe § 3214(3)(c)(1).

98 Id.

99 Biuro ds. Dzieci i Rodzin Stanu Nowy Jork, Przewodnik dla Młodzieży, rodziców i opiekunów – dyscyplina w szkole i zawieszenia uczniów (listopad 2019 r.) („Jeśli podstawowym językiem ucznia i/lub rodzica/opiekuna nie jest angielski, powinni oni poprosić o obecność tłumacza podczas procedury bezstronnego rozpatrzenia sprawy”).

100 Departament Szkolnictwa miasta Nowy Jork, Zarządzenie Kanclerza A-663, Dostęp językowy dla rodziców (wydane 20 czerwca 2025 r.), dostępne pod adresem https://www.schools.nyc.gov/docs/default-source/default-document-library/a-663-english.pdf.

101 Prawo wykon. m. Nowy Jork § 202-a(4)(a). Więcej informacji na temat ustawy o dostępie językowym można znaleźć w części niniejszego przewodnika pt. „Dostęp do usług tłumaczeń ustnych i pisemnych”.

Większość sądów, które badały tę kwestię, orzekła, że ustawa o prawach człowieka stanu Nowy Jork (NYSHRL), Prawo wykon. m. Nowy Jork § 296 oraz jej odpowiednik dla miasta Nowy Jork, ustawa o prawach człowieka miasta Nowy Jork (NYCHRL), Kodeks administracyjny miasta Nowy Jork § 8-107, nie mają zastosowania do aresztowań i innych ulicznych konfrontacji z organami ścigania. Zobacz Letray przeciwko Wydz. Ds. Praw Człowieka Stanu Nowy Jork, 181 A.D.3d 1296, 1296 (4. Wydz. 2020); Madera przeciwko USA, nr 24-CV-2903 (PKC), 2025 WL 1019139, w *8 (S.D.N.Y. 4 kwietnia 2025 r.); O’Brien przeciwko miastu Syracuse, nr 5:22-CV-948 (MAD/TWD), 2023 WL 6066036, w *24 n. 11 (N.D.N.Y. 18 września 2023 r.) (zebrane sprawy); D.H. przeciwko miastu Nowy Jork, 309 F. Supp. 3d 52, 81 (Płd. Dystr. Nowego Jorku 2018). Zob. również Matchett przeciwko Departament Policji w Brighton, nr 24-CV-6001-FPG, 2024 WL 4607728, w * 2 (Zach. Dystr. Nowego Jorku). 29 października 2024 r.) („Standardy prawne i analiza

roszczeń na podstawie ustawy o rehabilitacji, ADA i NYSHRL są takie same". (wersja przeredagowana)); Williams przeciwko miastu Nowy Jork., 121 suplement fed. 3d 354, 364 n. 10 (Płd. Dystr. Nowego Jorku 2015) („Ochrona zapewniona przez NYSHRL jest interpretowana podobnie jak ADA... Jeśli powódka może spełnić wymóg wynikający z ADA, spełni również wymóg wynikający z Ust. 504, NYSHRL i NYCHRL".).

102 Prawo wykon. m. Nowy Jork § 202-a(1).
103 Nowojorskie Biuro ds. Usług Ogólnych Program dostępu językowego dla osób o ograniczonej znajomości języka angielskiego (Nowojorska Policja Stanowa), 1 października 2024 r., https://ogs.ny.gov/system/files/documents/2024/10/nys-lap-2024_nysp.pdf, str. 5-7, 9-10.

104 Id.

105 Id. str. 9-10.

106 Id.

107 Kodeks administracyjny miasta Nowy Jork § 23-1102(a); NYPD, Wytyczne dla patroli, Procedura nr 212-90: Wytyczne dotyczące interakcji z osobami o ograniczonej znajomości języka angielskiego, https://www.nyc.gov/assets/nypd/downloads/pdf/public_information/public-pguide2.pdf (wyszczególniające obowiązki funkcjonariuszy NYPD i innych pracowników NYPD w zakresie pomocy językowej).

108 NYPD, 2024 NYPD Program Wdrożenia Dostępu Językowego (dalej określany jako „Program Dostępu Językowego"), https://www.nyc.gov/assets/nypd/downloads/pdf/eeo/2024-nypd-language-access-implementation-plan.pdf, s. 2, 4; zob. również NYPD, Wytyczne dla patroli , Procedura nr 212-90. W przypadku braku wyjątkowych okoliczności, szczegóły incydentu podczas reagowania na wezwania dotyczące przemocy domowej z udziałem osób z ograniczoną znajomością języka angielskiego powinien weryfikować tylko pracownik certyfikowany przez departament jako tłumacz ustny, a do przesłuchań osób z ograniczoną znajomością języka angielskiego w areszcie powinni być angażowani tylko tłumacze ustni certyfikowani przez departament. NYPD, Program Dostępu Językowego, str. 9-10.

109 NYPD, Program Dostępu Językowego, str. 4.

110 Id. str. 10.

111 Nowojorska ustawa o postępowaniu karnym § 530,11(6).

112 ICE, Oparte na wynikach krajowe standardy dotyczące warunków przetrzymywania osób 2011, Wersja z grudnia 2016, https://www.ice.gov/doclib/detention-standards/2011/pbnds2011r2016.pdf (ostatni dostęp: 15 sierpnia 2025 r.). Zgodnie ww. standardami, „obiekt musi zapewnić osadzonym z niepełnosprawnościami skuteczną komunikację, która może obejmować zapewnienie ułatwień, w zależności od potrzeb, takich jak czytniki, materiały w alfabecie Braille'a, nagrania audio, wzmacniacze słuchawki telefonicznej, telefony kompatybilne z aparatami słuchowymi, urządzenia telekomunikacyjne dla osób niesłyszących (TTY), a także usługi

tłumacza i osoby notującej. Obiekt musi zapewnić również zatrzymanym będącym osobami z ograniczoną znajomością języka angielskiego, pomoc językową, w tym dwujęzyczny personel lub profesjonalne usługi tłumaczenia ustnego i pisemnego, aby zapewnić takim osobom istotny dostęp do podejmowanych działań i programów. Wszystkie materiały pisemne dostarczane zatrzymanym są zazwyczaj tłumaczone na język hiszpański. Tam, gdzie jest to wykonalne, należy zapewnić tłumaczenie pisemne dla przedstawicieli innych znaczących grup o ograniczonej znajomości języka angielskiego. Każdemu zatrzymanemu, który posługuje się innym językiem, na który nie przetłumaczono materiałów pisemnych lub który jest analfabetą, należy zapewnić ustne tłumaczenie lub pomoc".

113 42 U.S.C. § 12132; zob. Seremeth przeciwko Radzie Komisarzy Hrabstwa, 673 F.3d 333, 338-65 (4. Okr. 2012) („Ustawa ADA ma zastosowanie do przesłuchań policyjnych").

114 Zob. Matchett, 2024 WL 4607728, str. *1-5 (na podstawie ustawy ADA i ustawy o rehabilitacji niesłyszący powodowie zgłosili roszczenia przeciwko funkcjonariuszom organów ścigania, którzy nie zapewnili tłumacza języka migowego podczas odpowiadania na wezwanie powoda złożone telefonicznie pod numerem 911, pomimo prośby powodów o tłumacza); Williams, 121 suplement fed. 3. str. 363-69 (gdzie stwierdza się kwestię sporną co do tego, czy niezapewnienie przez funkcjonariuszy niesłyszącemu aresztowanemu tłumacza lub udogodnień na miejscu aresztowania naruszyło postanowienia ustawy ADA i ustawy o rehabilitacji).

115 Bax przeciwko lekarzom ze Szpitala Modesto (Medical Center Of Modesto, Inc.), 52 F.4. 858, 869 (9. Okr. 2022); Matchett, 2024 WL 4607728, w *2.

116 Seremeth, 673 F.3d str. 339 („Uwzględnienie nadzwyczajnych okoliczności jest zawarte w określeniu adekwatności udogodnień do okoliczności".); Williams, 121 suplement fed. 3. str. 367 (tamże, cyt. Seremeth).

117 29 U.S.C. § 794(a); zob. Lopez Cano przeciwko Decker, nr 22 CIV. 7428 (AKH), 2022 WL 17584156, str. *4 (Płd. Dystr. Nowego Jorku). 12 grudnia 2022) („Nie ma (...) sporu co do tego, że DHS i ICE są agencjami wykonawczymi w rozumieniu ustawy [o rehabilitacji]"); Matchett, 2024 WL 4607728, w *2 (gdzie stosuje się te same standardy prawne i analizę do roszczeń wynikających z ustawy o rehabilitacji i ADA).

118 29 U.S.C. § 794(a).

119 Zob. Miranda przeciwko Arizonie, 384 U.S. 436, 444 (1966) („W każdym przypadku przed przesłuchaniem osoba [zatrzymana] musi zostać ostrzeżona, że ma prawo zachować milczenie, że każde oświadczenie, które złoży, może zostać wykorzystane jako dowód przeciwko niej oraz że ma prawo do obecności adwokata, wynajętego we własnym zakresie lub wyznaczonego. Oskarżony może zrzec się wykonania tych praw, pod warunkiem, że zrzeczenie się zostało dokonane dobrowolnie, świadomie i ze zrozumieniem jego sensu i następstw".); Stany Zjednoczone przeciwko Perez-Lopez, 348 F.3d 839, 847-49 (9. Okr. 2003) („zeznania obciążające po ostrzeżeniu Miranda powinny zostać unieważnione jako niewłaściwie

uzyskane", w sytuacji gdy ostrzeżenie zostało niedokładnie przetłumaczone); Rivera przeciwko Granucci, nr CIV. N-87-480 (JAC), 1993 WL 76202, w *7 (D. Conn. 12 marca 1993) („Pouczenie Miranda jest skuteczne tylko wtedy, gdy jest zrozumiałe dla aresztowanego. Niezakomunikowanie aresztowanemu pouczenia Miranda w jego własnym języku może zatem sprawić, że jego późniejsze zeznania będą niedopuszczalne ze względu na to, że nie zrzekł się on świadomie swoich praw wynikających z Piątej i Szóstej Poprawki".).

Przyznanie się do odpowiedzialności karnej przed agentami ICE podlega takiej samej ochronie. Zob. Stany Zjednoczone przeciwko Mahmood, 415 suplement fed. 2d 13, 15, 20 (D. Mass. 2006) (unieważnienie obciążających zeznań złożonych przez osobę niebędącą obywatelem USA agentom ICE, którzy nie poinformowali jej o jej prawie do zachowania milczenia przed przeprowadzeniem przesłuchania). Prawa wynikające z Piątej Poprawki mogą jednak nie mieć zastosowania w cywilnym postępowaniu przed sądem imigracyjnym, takim jak postępowanie deportacyjne. Zuniga przeciwko Garland, 86 F.4th 1236, 1239 (9. Okr. 2023) („Istotne różnice między postępowaniem w sprawie deportacji a procesem karnym sprawiają, że pouczenie Miranda jest nieodpowiednie w kontekście deportacji". (wersja przeredagowana)); Trias-Hernandez przeciwko I.N.S., 528 F.2d 366, 369 (9. Okr. 1975) („Brak tłumacza podczas wstępnego przesłuchania nie oznacza na podstawie tego zapisu wnioskowania, że wykorzystanie oświadczenia podczas rozprawy deportacyjnej było zasadniczo niesprawiedliwe".); por. Rajah przeciwko Mukasey, 544 F.3d 427, 443 (2d Okr. 2008) („Nie istniało (...) prawo wynikające z piątej poprawki, które pozwalałoby [osobom niebędącym obywatelami] odmówić okazania dokumentów imigracyjnych lub odmówić odpowiedzi na pytania dotyczące ich statusu imigracyjnego" podczas rozmów w ramach programu rejestracji Departamentu Bezpieczeństwa Krajowego.). Zob. także Sprawa Garcia, 17 I. & N. Dec. 319, 321 (BIA 1980) (zakończenie postępowania deportacyjnego po stwierdzeniu, że „przyznanie się pozwanego, które leży u podstaw stwierdzenia deportacji, zostało dokonane mimowolnie i że wymogi należytego procesu uzasadniają ich wykluczenie z akt"); Sprawa Toro, 17 I. & N. Dec. & N. Dec. 340, 343 (BIA 1980) („Aby spełnić kryterium dopuszczalności w postępowaniu deportacyjnym, materiały przedstawione jako dowody muszą mieć wartość dowodową, a ich wykorzystanie zasadniczo musi być uczciwe, tak aby nie pozbawiono pozwanych należytego procesu sądowego, do którego mają prawo zgodnie z piątą poprawką. (...) Okoliczności towarzyszące aresztowaniu i przesłuchaniu (...) mogą w niektórych przypadkach sprawić, że dowody będą niedopuszczalne na mocy klauzuli rzetelnego procesu piątej poprawki".); zob. także Anim przeciwko Mukasey, 535 F.3d 243, 256 (4. Okr. 2008) (gdzie wyjaśnia się, że „Federalne Reguły Dowodowe nie mają zastosowania w postępowaniu imigracyjnym, a ustalenia dowodowe są ograniczone jedynie względami należytego procesu").

120 Zob. Schneckloth przeciwko Bustamonte, 412 U.S. 218, 248-49 (1973) (Kiedy „państwo próbuje uzasadnić przeszukanie na podstawie (...) zgody, Czwarta i Czternasta Poprawka wymagają, aby wykazało, że zgoda została faktycznie udzielona dobrowolnie, a nie w wyniku przymusu lub wymuszenia, wyraźnego lub dorozumianego. Dobrowolność jest kwestią faktyczną, którą należy ustalić na podstawie wszystkich okoliczności".); Stany Zjednoczone przeciwko Wilson, 11 F.3d 346, 351 (2d Okr. 1993)

(gdzie zauważa się w dictum, że „niewielkie wykształcenie i ograniczona znajomość języka angielskiego oskarżonego, w połączeniu z faktem, że nie został on poinformowany o swoim prawie do odmowy wyrażenia zgody na przeszukanie [jego mieszkania przez agentów grupy zadaniowej ds. narkotyków], powodują, że wątpimy, czy faktycznie wyraził [on] zgodę na to przeszukanie, szczególnie w świetle inwazyjnego charakteru wejścia agentów do mieszkania").

121 Zobacz Stany Zjednoczone przeciwko Marchi, nr 317CR000553VLB, 2018 WL 1409819, w *8, 11 (D. Conn. 21 marca 2018) („brak znajomości języka angielskiego" był jednym z kilku czynników, które łącznie wykazały, że zgoda na przeszukanie domu nie była dobrowolna, a dowody uzyskane podczas przeszukania muszą zostać usunięte).

122 52 U.S.C. §§ 10301, 10303(f)(2) (zakaz praktyk i procedur, które skutkują odmową lub ograniczeniem prawa do głosowania na podstawie tego, że dany obywatel jest członkiem „mniejszości językowej" nieposługującym się językiem angielskim). W objętych przepisem stanach i jednostkach administracyjnych wszystkie karty do głosowania i materiały wyborcze muszą być dostarczone w językach kwalifikujących się jako języki mniejszości językowych. Id. § 10503; zob. OCA-Greater Houston przeciwko Texas, 867 F.3d 604, 615 (5th Okr. 2017) (gdzie orzeka się, że prawo wyborcze w Teksasie, które ograniczało pomoc w tłumaczeniu dla wyborców z ograniczoną znajomością języka angielskiego, naruszało postanowienia ustawy VRA); In re Sprawa inicjatywy Hrabstwa Monterey, 427 suplement fed. 2d 958, 964 (Pół. Dystr. Kalifornii 2006) (gdzie wymaga się od hrabstwa objętego przepisami zapewnienia hiszpańskiego tłumaczenia petycji związanej z wyborami).

123 52 U.S.C. § 10503(e) (gdzie definiuje się „mniejszości językowe" i „grupę mniejszości językowych").

124 Id. § 10503(c) („W każdym przypadku, gdy jakikolwiek stan lub jednostka administracyjna podlegająca (...) przepisom niniejszego ustępu dostarcza jakiekolwiek zawiadomienia o rejestracji lub głosowaniu, formularze, instrukcje, pomoce lub inne materiały lub informacje dotyczące procesu wyborczego, w tym karty do głosowania, ma obowiązek zapewnić, że ich treść jest dostępna w języku odpowiedniej grupy mniejszościowej, a także w języku angielskim (...)"); id. § 21041(a) (ustawa Help America Vote Act). Ustawa Help America Vote Act stanowi ponadto, że Wspomagająca Komisja Wyborcza „ma obowiązek przyznać dotacje w celu ułatwienia podmiotom prowadzenia działań badawczo-rozwojowych z myślą o poprawie jakości, niezawodności, dokładności, dostępności, przystępności cenowej i bezpieczeństwa sprzętu do głosowania, systemów wyborczych i technologii głosowania", wymagając od wnioskodawców ubiegających się o dotacje poświadczenia, że finansowane działania badawczo-rozwojowe „uwzględnią (...) potrzebę zapewnienia alternatywnej dostępności językowej dla osób o ograniczonej znajomości języka angielskiego (zgodnie z wymogami Ustawy o prawach wyborczych z 1965 r.)" Id. § 21041(a)–(b)(1).

125 52 U.S.C. § 10508 zob. Arkansas United przeciwko Thurston, 517 suplement fed. 3d 777, 786 (Zach. Dystr. Arkansas 2021) (gdzie uznaje się, że 52 U.S.C. § 10508 ma zastosowanie do wyborców uczących się języka angielskiego).

126 Zob. ogólnie 52 C.F.R. § 10503.

127 Id. § 10503(c); zob. również id. § 10503(b)(3)(A) (gdzie definiuje się termin „materiały do głosowania").

128 Poprawki z roku 2006 do Ustawy o prawach do głosowania, Postanowienia wg Ust. 203, 86 Rej. Fed. 69611, 69615 (8 grudnia 2021 r.).

129 Przepisy ustawy NYVRA definiują „mniejszości językowe" i „grupę mniejszości językowych" w następujący sposób: „Indianie amerykańscy, Azjaci, rdzenni mieszkańcy Alaski lub osoby hiszpańskojęzyczne". Nowojorskie prawo wyborcze § 17-204(5-a).

130 Id. § 17-208(1)(a).

131 Id. § 17-208(1)(b).

132 Id. § 17-208(2).

133 Zob. Boureima przeciwko Administracji Zasobów Ludzkich Miasta Nowy Jork, 128 A.D.3. 532, 533 (1. Departament 2015) („Dyskryminacja osób o ograniczonej znajomości języka angielskiego stanowi dyskryminację ze względu na pochodzenie narodowe" zgodnie z przepisami nowojorskiej ustawy o prawach człowieka).

134 Prawo wykon. m. Nowy Jork § 296(2)(c)(i)-(ii) (gdzie definiuje się „praktyki dyskryminacyjne" jako działania obejmujące „odmowę wprowadzenia uzasadnionych okolicznościami modyfikacji w zasadach, praktykach lub procedurach, gdy takie modyfikacje są niezbędne do zapewnienia udogodnień, przywilejów, korzyści lub ułatwień dla osób niepełnosprawnych" oraz obejmujące „odmowę podjęcia takich kroków, jakie mogą być konieczne do zapewnienia, że żadna osoba niepełnosprawna nie zostanie wykluczona lub że nie odmówi się jej usług z powodu braku dodatkowych pomocy i usług", chyba że „takie modyfikacje zasadniczo zmieniłyby charakter takich udogodnień, przywilejów, korzyści lub ułatwień").

135 Prawo wykon. m. Nowy Jork § 296.

136 Nowojorska ustawa o prawach obywatelskich § 40-c(2).

137 Prawo wykon. m. Nowy Jork § 291(1)-(2) (gdzie stanowi się, że możliwość uzyskania zatrudnienia i wykształcenia; korzystania z miejsc zakwaterowania publicznego; oraz posiadania, użytkowania i zajmowania lokali mieszkalnych i przestrzeni publicznych bez dyskryminacji ze względu na „wiek, rasę, wyznanie, kolor skóry, pochodzenie narodowe,

orientację seksualną, tożsamość lub ekspresję płciową, status wojskowy, płeć, stan cywilny lub niepełnosprawność, zostaje niniejszym uznana za prawo obywatelskie"); patrz id. § 292(9) (gdzie definiuje się „miejsce zakwaterowania publicznego, ośrodek wypoczynkowy lub miejsce rozrywki").

138 Kodeks administracyjny miasta Nowy Jork § 8-107 (gdzie także stanowi się o odpowiedzialności za skutki dyskryminacji).

139 Zob. Kodeks Buffalo § 154-11 (zakazujący dyskryminacji, w tym dyskryminacji ze względu na pochodzenie narodowe i niepełnosprawność); id. § 154-13 (gdzie definiuje się „pochodzenie narodowe" zgodnie z przepisami o sprawiedliwym dostępie do mieszkalnictwa (Fair Housing Law) jako „pochodzenie, miejsce urodzenia, kulturę lub język"); Rochester Code Ch. 63, Art. I (Prawa człowieka); Albany Code Ch. 48, Art. III (Omnibus Human Rights Law).

140 Zob. Prawo wykon. m. Nowy Jork § 202-a(1). Biuro ds. Dostępu Językowego (Office of Language Access – OLA) (https://ogs.ny.gov/office-language-access), podjednostka Biura ds. Usług Ogólnych, ma za zadanie zapewnić, że instytucje stosują się do ustawy o dostępie językowym. Id. § 202-a(6). Roczny raport OLA na temat działań agencji w ramach ustawy o dostępie językowym jest dostępny pod adresem https://ogs.ny.gov/office-language-access-annual-report-2023-2024, zgodnie z wymogami prawa. Zob. id. § 202-a(6).

141 Id. § 202-a(1).

142 Nowojorskie Biuro ds. Usług Ogólnych Ustawa o dostępnie językowym stanu Nowy Jork, 12 języków najczęściej używanych w stanie Nowy Jork, https://ogs.ny.gov/new-york-state-language-access-law.

143 Prawo wykon. m. Nowy Jork § 202-a(5).

144 Id. § 202-a(4)(a).

145 Id. §§ 17-204(5-a), 17-208.

146 Nowojorska ustawa o Ustawa o sądownictwie § 390(1) („W każdym przypadku, gdy jakakolwiek osoba niesłysząca lub niedosłysząca jest stroną jakiegokolwiek postępowania sądowego, świadkiem, przysięgłym lub przyszłym przysięgłym, sąd we wszystkich przypadkach ma obowiązek wyznaczyć wykwalifikowanego tłumacza (...), którego zadaniem jest tłumaczenie postępowania i zeznań takiej osoby niesłyszącej lub niedosłyszącej (...)"); 22 NYCRR § 217.1(a) („We wszystkich sprawach cywilnych i karnych, gdy sąd stwierdzi, że strona lub świadek, lub zainteresowany rodzic lub opiekun małoletniej strony w postępowaniu przed sądem rodzinnym, nie rozumie języka angielskiego i nie jest w stanie komunikować się w tym języku w stopniu uniemożliwiającym

mu istotny udział w postępowaniu sądowym, sekretarz sądu lub inny wyznaczony urzędnik ma obowiązek wyznaczyć tłumacza ustnego, którego usługi nie będą wiązały się z opłatą ze strony osoby z nich korzystającej, (...) w celu tłumaczenia przez telefon lub na żywo za pomocą środków audiowizualnych".); zob. również Ustawa i zasady postępowania cywilnego m. Nowy Jork (Civ. Practice Law and Rules – CPLR) 3114 („Jeśli przesłuchiwany świadek nie rozumie języka angielskiego, strona przesłuchująca musi na własny koszt zapewnić tłumaczenie wszystkich pytań i odpowiedzi. W przypadku gdy sąd rozstrzyga rozpatrywane kwestie, może robić to w języku obcym i angielskim".).

147 Zunifikowany system sądowy stanu Nowy Jork., Dostęp językowy i tłumacze sądowi, https://ww2.nycourts.gov/COURTINTERPRETER/index.shtml (powołanie na 22 NYCRR § 217 i Nowojorską ustawę o sądownictwie § 390).

148 Zob. Ustawa o stosunkach rodzinnych stanu Nowy Jork §§ 240(3)(10)(a-1), 252(1-a); Nowojorska ustawa o sądach rodzinnych § 169.

149 10 NYCRR § 405.7. Co więcej, pacjentom w domu opieki lub innej placówce świadczącej usługi związane ze zdrowiem, prawo stanu Nowy Jork gwarantuje pewne prawa, w tym „prawo do otrzymania odpowiedniej i właściwej opieki medycznej, do bycia w pełni poinformowanym o [swoim] stanie zdrowia i proponowanym leczeniu (...) oraz do odmowy przyjmowania leków i leczenia po uzyskaniu pełnej informacji i zrozumieniu konsekwencji takich działań". Nowojorska ustawa o zdrowiu publicznym § 2803-c(3)(e). Placówka świadcząca usługi zdrowotne jest zdefiniowana jako placówka zapewniająca lub oferująca „zakwaterowanie, wyżywienie i opiekę fizyczną, w tym między innymi rejestrowanie informacji zdrowotnych, nadzór dietetyczny i nadzorowane usługi higieniczne związane z takimi świadczeniami". Id. § 2801(4)(b). Departament Zdrowia ma obowiązek przekazać takim placówkom pisemne oświadczenie o prawach pacjentów w 10 najczęściej używanych językach innych niż angielski. Id. § 2803-c(6).

150 10 NYCRR § 405.7; zob. także Nowojorska ustawa o zdrowiu publicznym § 2803-bb.

151 Nowojorska ustawa o zdrowiu publicznym § 2803-bb; 10 NYCRR § 405.7.

152 Nowojorskie prawo oświatowe § 6829(2)(a); zob. id. § 6829(1)(a) (gdzie definiuje się apteki objęte przepisem jako apteki będące częścią grupy ośmiu lub większej liczby aptek zlokalizowanych w Nowym Jorku i posiadających tego samego właściciela); 8 NYCRR § 63.11(b)(1)-(2) (gdzie wymaga się od aptek stacjonarnych i wysyłkowych m.in. zapewnienia bezpłatnych, kompetentnych ustnych usług tłumaczenia podczas doradzania osobom z ograniczoną znajomością języka angielskiego w zakresie leków na receptę, podczas zbierania informacji potrzebnych do prowadzenia profili klientów będących osobami z ograniczoną znajomością języka angielskiego oraz podczas pomagania takim klientom w zrozumieniu etykiet leków na receptę, etykiet z komunikatami ostrzegawczymi i innych materiałów pisemnych).

153 Zgodnie z prawem stanu Nowy Jork, pracodawcy są zobowiązani do dostarczenia pracownikom pisemnego zawiadomienia w momencie ich zatrudnienia, które określa ich stawki wynagrodzenia i podstawę tych stawek

w języku angielskim oraz języku, który pracownik określił jako swój język podstawowy. Nowojorskie prawo pracy § 195(1)(a).

154 Nowojorska ustawa o odszkodowaniach pracowniczych § 17-a.

155 Prawo wykon. m. Nowy Jork § 296(1)(a); zob. także id. § 296(1-a) (zakazujący pracodawcom, organizacjom pracowniczym, agencjom zatrudnienia i innym podmiotom kontrolującym programy szkolenia praktykantów dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność, rasę, pochodzenie narodowe, obywatelstwo lub status imigracyjny oraz inne cechy chronione w zapewnianiu możliwości szkolenia i praktyk); Nowojorska ustawa o prawach obywatelskich § 40-c(2) (zakazująca dyskryminacji w zakresie praw obywatelskich ze względu na niepełnosprawność, rasę, pochodzenie narodowe i inne cechy chronione); Prawo wykon. m. Nowy Jork § 291(1) („Możliwość uzyskania zatrudnienia bez dyskryminacji ze względu na wiek, rasę, wyznanie, kolor skóry, pochodzenie narodowe, orientację seksualną, tożsamość lub ekspresję płciową, status wojskowy, płeć, stan cywilny lub niepełnosprawność zostaje niniejszym uznana za prawo obywatelskie").

156 Zob. Nowojorskie prawo oświatowe § 3204(2-a)-(4); 8 NYCRR §§ 117.3, 154-2; zob. także 8 N.Y.C.R.R. § 154-2.1(a) („Każdy okręg szkolny zapewni uczniom uczącym się języka angielskiego równy dostęp do wszystkich programów i usług szkolnych oferowanych w danym okręgu, odpowiedni do wieku ucznia i stopnia edukacji (klasy), w tym dostęp do programów wymaganych do ukończenia szkoły").

157 Zob. np.8 NYCRR § 154-2.3(f); zob. także id. § 100.2(l)(4) (gdzie wymaga się usług tłumaczenia ustnego i pisemnego dla uczniów i rodziców uczących się języka angielskiego w związku z niektórymi postępowaniami dyscyplinarnymi uczniów).

158 Zob. 8 NYCRR § 154-2.1(b).

159 Zob. np. Prawo wykon. m. Nowy Jork Prawo §§ 291(2), 292(40)(a)-(c), 296(4) i 300; Nowojorska ustawa o prawach obywatelskich § 40(c).

160 W ciągu trzech dni od otrzymania wniosku o kredyt hipoteczny, instytucja udzielająca kredytów hipotecznych musi dostarczyć wnioskodawcy broszurę informacyjną w preferowanym przez niego języku, która wyjaśnia jego prawa, w tym prawo do otrzymania jasnego i zgodnego z prawdą wyjaśnienia warunków kredytu. Nowojorska ustawa o bankowości § 35(1). Co najmniej 90 dni przed rozpoczęciem procedury zajęcia nieruchomości instytucja udzielająca kredytów hipotecznych lub podmiot obsługujący kredyt musi dostarczyć właścicielowi nieruchomości powiadomienie ostrzegające, że może on stracić swoją nieruchomość w wyniku zajęcia. Prawo o nieruchomościach i postępowanie sądowe ws. nieruchomości § 1304(1). Takie powiadomienia muszą być dostarczane właścicielom nieruchomości będącym osobami z ograniczoną znajomością języka angielskiego w ich języku ojczystym lub języku, którym posługuje się dany właściciel, pod warunkiem, że jest to jeden z sześciu najczęściej używanych języków innych niż angielski, którymi posługują się osoby z ograniczoną znajomością języka angielskiego w stanie. Id. § 1304(5).

161 Ogólne przepisy prawa handlowego Nowego Jorku § 1101(1), (3)

(gdzie wymaga się od firm działających w mediach społecznościowych publikowania warunków korzystania z platform mediów społecznościowych w 12 innych niż angielski najczęściej używanych językach, którymi posługują się osoby z ograniczoną znajomością języka angielskiego w Nowym Jorku).

162 Nowojorska ustawa o zdrowiu publicznym § 2805-p.

163 Ogólne przepisy prawa handlowego Nowego Jorku § 460-b(1) („Żadna usługa pomocy imigrantom nie może być świadczona, dopóki klient nie zawrze pisemnej umowy z dostawcą usług pomocy imigrantom. Umowa powinna być sporządzona w języku zrozumiałym dla klienta, samodzielnie lub z pomocą dostępnego tłumacza (...)").

164 Zob. In re Nat'l Sec. Agency Telecomms. Records Litig., 633 suplement fed. 2d 892, 908 (Półn. Dystr. Kalifornii 2007) („Rozporządzenia wykonawcze same w sobie nie wykluczają prawa stanowego").

165 Konstytucja Stanów Zjednoczonych, art. I, § 1 („Wszelkie przyznane tu uprawnienia ustawodawcze przysługują Kongresowi Stanów Zjednoczonych, który składa się z Senatu i Izby Reprezentantów".); Konstytucja Stanów Zjednoczonych, art. II, § 3 („[Prezydent] czuwa nad wiernym wykonywaniem ustaw ....").

166 Rozp. wykonawcze nr 14224, Wyznaczenie języka angielskiego jako języka urzędowego Stanów Zjednoczonych, 90. Rej. fed. 11363 (1 marca 2025 r.) (uchylający rozporządzenie wykonawcze 13166, Poprawa dostępu do usług dla osób o ograniczonej znajomości języka angielskiego, 65 Rej. fed. 50121 (11 sierpnia 2000 r.)).

167 Prokurator Generalna Pamela Bondi, Memorandum: Wdrożenie rozporządzenia wykonawczego nr 14224: Wyznaczenie języka angielskiego jako języka urzędowego Stanów Zjednoczonych Ameryki (14 lipca 2025 r.).

168 Obecnie nie jest jasne, w jaki sposób, jeśli w ogóle, rozporządzenie wykonawcze 14224 wpłynie na dostęp językowy dla osób niesłyszących i niedosłyszących. Memorandum Departamentu Sprawiedliwości z 14 lipca 2025 r. potwierdza, że rozporządzenie wykonawcze musi być wdrażane zgodnie z przepisami wymagającymi skutecznej komunikacji z osobami niepełnosprawnymi, zgodnie z wymogami ustawy o rehabilitacji i ustawy o niepełnosprawnych Amerykanach (ADA), ale jeszcze nie jest pewne jak rząd federalny zinterpretuje te przepisy. Więcej informacji na temat ustawy o rehabilitacji i ADA można znaleźć w części niniejszego przewodnika pt. „Federalne rozporządzenia i zasady".

169 Clinton przeciwko miastu Nowy Jork, 524 U.S. 417, 438 (1998) („Nie ma przepisu w Konstytucji, który upoważniałby prezydenta do uchwalania, zmieniania lub uchylania ustaw".); San Francisco przeciwko Trumpowi, 897 F.3d 1225, 1234 (9. Okr. 2018) (gdzie orzeka się, że prezydenckie rozporządzenia wykonawcze, które „próbują" kooptować uprawnienia Kongresu do stanowienia prawa, naruszają konstytucyjną doktrynę podziału władzy); PFLAG, Inc. przeciwko Trumpowi, 766 suplement fed. 3. seria 535, 561 (Dystr. Maryland 2025) (tamże); zob. również Youngstown Sheet & Tube Co. przeciwko Sawyer, 343 U.S. 579, 588 (1952) („Konstytucja nie poddała [prawotwórczej] władzy Kongresu prezydenckiej (...) kontroli".). Ponadto Sąd

Najwyższy zdecydował niedawno, że „interpretacje ustaw dokonywane przez agencje – podobnie jak interpretacje Konstytucji dokonywane przez agencje – nie mogą być traktowane jako rozstrzygające". Loper Bright Enters. przeciwko Raimondo, 603 U.S. 369, 392 (2024) (kursywa jak w oryginale).

170 Ustawa ADA zawiera cztery części, określane jako „tytuły", które zakazują dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność przez pracodawców, władze stanowe i lokalne, firmy otwarte dla ogółu społeczeństwa, obiekty handlowe, dostawców usług transportowych i firmy telekomunikacyjne. Tytuł I ustawy ADA wymaga od pracodawców zatrudniających 15 lub więcej pracowników zapewnienia osobom niepełnosprawnym równych szans w korzystaniu z możliwości związanych z zatrudnieniem. 42 U.S.C. §§ 12111-12117; zob. np. Komisja ds. Równych Szans w Zatrudnieniu przeciwko Drivers Mgmt., LLC, 142 F.4th 1122, 1127, 1130-33 (8th Okr. 2025) (firma transportowa naruszyła przepisy ADA, odmawiając zatrudnienia stażysty, ponieważ był niesłyszący i potrzebował odpowiednich udogodnień). Część A Tytułu II wymaga od władz stanowych i lokalnych zapewnienia osobom niepełnosprawnym równych szans w korzystaniu z ich programów, usług i działań, w tym usług socjalnych, edukacji publicznej, sądów, transportu, rekreacji, opieki zdrowotnej, głosowania, służb ratunkowych i spotkań publicznych. 42 U.S.C. §§ 12131-12134; zob. np. Martinez przeciwko Cuomo, 459 suplement fed. 3d 517, 522 (Płd. Dystr. Nowego Jorku 2020) (roszczenie powodów, że gubernator Nowego Jorku naruszył postanowienia ustawy ADA i ustawy o rehabilitacji, kiedy w nadawanych w telewizji codziennych komunikatach nie zadbał o to, aby wyświetlane było również – na zasadzie „obraz w obrazie" – tłumaczenie na język migowy, prawdopodobnie odniesie sukces). Część B Tytułu II wymaga, aby systemy transportu publicznego zapewniały udogodnienia umożliwiające osobom niepełnosprawnym korzystanie z ich usług na równych zasadach. 42 U.S.C. §§ 12141-12165; zob. np. Segal przeciwko Radzie Metropolitalnej, 29 F.4th 399, 402-405 (8. Okr. 2022) (podniesienie możliwej do sądowego rozstrzygnięcia kwestii dotyczącej tego, czy brak ogłoszenia przez instytucję transportową trasy autobusu niesłyszącemu i niewidomemu pasażerowi naruszył, między innymi, postanowienia ustawy ADA i ustawy o rehabilitacji). Tytuł III wymaga od organizacji non-profit i firm obsługujących społeczeństwo, w tym restauracji, sklepów detalicznych, hoteli, kin, prywatnych szkół, gabinetów lekarskich, szpitali, ośrodków opieki dziennej i prywatnych operatorów transportu, zapewnienia osobom niepełnosprawnym równych szans w dostępie do oferowanych przez nich towarów lub usług. 42 U.S.C. §§ 12181-12189; zob. np. Panarra przeciwko HTC Corp., 598 suplement fed. 3d 73, 79 (Zach. Dystr. Nowego Jorku 2022) (niesłyszący powód zgłosił roszczenia na podstawie ustawy ADA i innych przepisów przeciwko firmie technologicznej, która w ramach świadczenia swoich usług nie zapewniła napisów); Puerner przeciwko Hudson Spine and Pain Med. P.C., nr 17-CV-03590 (ALC), 2018 WL 4103491 (Płd. Dystr. Nowego Jorku). 28 sierpnia 2018 r.) (niezapewnienie przez biuro medyczne tłumaczenia na język migowy naruszyło postanowienia ustawy ADA). Wreszcie, Tytuł IV wymaga od firm telekomunikacyjnych świadczenia usług umożliwiających komunikację użytkownikom niesłyszącym i niedosłyszącym. 47 U.S.C. § 225.

171 Ust. 504 Ustawy o rehabilitacji z 1973 r. wymaga od odbiorców federalnej pomocy finansowej i federalnych agencji wykonawczych zapewnienia udogodnień językowych dla osób niepełnosprawnych, w tym osób niesłyszących i niedosłyszących. 29 U.S.C. § 794(a); zob. np. Liese

przeciwko okręgowi szpitalnemu w hrabstwie Indian River 701 F.3d 334, 344 (11. Obw. 2012) (niezapewnienie przez szpital niezbędnych środków pomocniczych osobom niesłyszącym i niedosłyszącym narusza ustawę o rehabilitacji); Rothschild przeciwko Grottenthaler, 907 F.2d 286, 288, 293 (2d Okr. 1990) (Ustawa o rehabilitacji wymaga, aby szkoła publiczna otrzymująca federalną pomoc finansową zapewniała usługi tłumacza języka migowego na koszt okręgu niesłyszącym rodzicom słyszących dzieci podczas zajęć inicjowanych przez szkołę).

Ust. 601 Tytułu VI Ustawy o prawach obywatelskich z 1964 r. (Civil Rights Act of 1964), 42 U.S.C. § 2000d, który zakazuje dyskryminacji ze względu na pochodzenie narodowe przez odbiorców federalnej pomocy finansowej, został zinterpretowany jako przepis przewidujący podobną ochronę dla osób z ograniczoną znajomością języka angielskiego. Zob. Lau przeciwko Nichols, 414 U.S. 563, 568 (1974). Sąd Najwyższy ograniczył zdolność podmiotów innych niż DOJ do egzekwowania Tytułu VI w przypadku kwestionowania praktyk, których charakter nosi znamiona dyskryminacji. Alexander przeciwko Sandoval, 532 U.S. 275, 280, 286, 293 (2001). Sądy nadal jednak stosują Tytuł VI w kontekście dyskryminacji językowej. Zob. T.R. przeciwko Dystr. Filadelfii, 223 suplement fed. 3d 321, 335 (Wsch. Dystr. Filadelfii 2016) („Liczne sądy federalne uznały, że dyskryminacja ze względu na język stanowi formę dyskryminacji ze względu na pochodzenie narodowe zakazaną przez Tytuł VI".) (zebrane sprawy); Stany Zjednoczone przeciwko Hrabstwu Maricopa, Arizona, 915 suplement fed. 2d 1073, 1079 (Dystr. Ariz. 2012) („Długoletnie orzecznictwo, przepisy federalne i interpretacje tych przepisów przez instytucje uznają dyskryminację ze względu na język za formę dyskryminacji ze względu na pochodzenie narodowe zgodnie z tytułem VI".).

172 W niniejszym przewodniku w odniesieniu do uczniów używa się terminu „osoba ucząca się języka angielskiego" zamiast „osoba z ograniczoną znajomością języka angielskiego". Ustawa EEOA zakazuje odmowy danej osobie „równych szans w zakresie edukacji ze względu na jej pochodzenie narodowe", w tym poprzez niepodjęcie przez „instytucję edukacyjną odpowiednich działań w celu przezwyciężenia barier językowych, które utrudniają równy udział uczniów w programach nauczania". 20 U.S.C. § 1703(f); zob. Issa przeciwko Okr. Szkolnemu Lancaster, 847 F.3. seria 121, 140 (3. Obw. 2017) (uczniowie uczący się języka angielskiego prawdopodobnie wygrają roszczenie EEOA przeciwko okręgowi szkolnemu, który zapewnił takim uczniom gorsze standardy edukacji); Methelus przeciwko Radzie Szkolnictwa Hrabstwa Collier, Floryda., 243 suplement fed. 3d 1266, 1277 (Śr. Okr. Florydy 2017) (zarzut, że odmowa przez okręg zapisania uczniów uczących się języka angielskiego do szkoły publicznej i skierowanie tych uczniów do niekredytowego programu dla dorosłych stanowiło roszczenie na podstawie EEOA); New York rep. przez Schneiderman przeciwko Okręgowi Szkolnemu Utica City 177 suplement fed. 3d 739, 753 (Półn. Dystrykt Nowego Jorku 2016) (zarzut, że okręg przekierował uczniów uczących się języka angielskiego do gorszych, alternatywnych programów edukacyjnych, co stanowiło roszczenie na podstawie EEOA); T.R. przeciwko Okr. Szkolnemu Filadelfii, 223 suplement fed. 3d 321, 335 (Wsch. Dystr. Filadelfii 2016) (zarzut, że okręg nie zapewnił odpowiednich usług tłumaczeniowych niepełnosprawnym uczniom uczącym się języka angielskiego stanowił roszczenie na podstawie EEOA).

173 Ustawa o edukacji osób niepełnosprawnych (Individuals with Disabilities Education Act), 20 U.S.C. §§ 1400, 1412(a)(1)(A); Endrew F. ex rel. Joseph F. przeciwko Okręgowi Szkolnemu Hrabstwa Douglas Okręg Szkolny RE-1, 580 U.S. 386, 402-03 (2017) (Ustawa IDEA „wymaga programu edukacyjnego zaprojektowanego w sposób adekwatny do okoliczności, tak aby umożliwić dziecku robienie postępów odpowiednich w kontekście jego sytuacji"). Główne mechanizmy ochrony w ramach ustawy IDEA dotyczące dostępu językowego odnoszą się do uczniów niesłyszących i niedosłyszących, niemniej ustawa dotyczy również dostępu językowego dla uczniów i rodziców uczących się języka angielskiego. Przykładowo, ustawa IDEA uzależnia prawo stanu do dotacji na edukację specjalną i związane z nią usługi dla dzieci niepełnosprawnych od przedłożenia „planu, który zapewnia (...), że stan wdrożył zasady i procedury w celu zadbania o to, aby", między innymi, „materiały i procedury testowe i ewaluacyjne wykorzystywane do celów oceny i kwalifikacji dzieci niepełnosprawnych w celu przyznania im usług (...) były realizowane i administrowane w języku ojczystym dziecka lub z wykorzystaniem jego sposobu komunikacji, chyba że jest to w sposób niekwestionowany niewykonalne". 20 U.S.C. § 1412(a)(6)(B). Ustawa IDEA obejmuje również różne zabezpieczenia proceduralne, które wymagają między innymi przekazywania rodzicom powiadomień w ich języku ojczystym. Id. §§ 1415(B)(4), 1439(a)(7).

174 Na przykład ustawa Every Student Succeeds Act, która przywróciła moc prawną ustawie o edukacji podstawowej i średniej z 1965 r., zawiera liczne przepisy dotyczące dostępu językowego, w tym te dotyczące (1) ogólnych usprawnień akademickich, zob. 20 U.S.C. §§ 6301-6578; (2) nauczania języka dla uczniów uczących się języka angielskiego i imigrantów, zob. id. §§ 6801-7014; oraz (3) edukacji uczniów będących rdzennymi mieszkańcami w językach innych niż angielski, zob. id. §§ 7401-7546; zob. także id. § 3420 (gdzie ustanawia się Biuro ds. Przyswajania Języka Angielskiego w ramach Departamentu Edukacji, wymagając od jego dyrektora „koordynowania administracji programów edukacji dwujęzycznej przez Departament").

175 52 U.S.C. §§ 10301, 10303(f)(2) (zakaz praktyk i procedur, które skutkują odmową lub ograniczeniem prawa do głosowania na podstawie tego, że dany obywatel jest członkiem „mniejszości językowej" nieposługującym się językiem angielskim). W objętych przepisem stanach i jednostkach administracyjnych wszystkie karty do głosowania i materiały wyborcze muszą być dostarczone w językach kwalifikujących się jako języki mniejszości językowych. Id. § 10503; zob. OCA-Greater Houston przeciwko Texas, 867 F.3d 604, 615 (5. Okr. 2017) (gdzie orzeka się, że prawo wyborcze w Teksasie, które ograniczało pomoc w tłumaczeniu dla wyborców z ograniczoną znajomością języka angielskiego, naruszało postanowienia ustawy VRA); In re Sprawa inicjatywy Hrabstwa Monterey, 427 suplement fed. 2d 958, 964 (Półn. Dystr. Kalifornii 2006) (gdzie wymaga się od hrabstwa objętego przepisami zapewnienia hiszpańskiego tłumaczenia petycji związanej z wyborami).

176 52 U.S.C. § 10310(c)(3) („Termin „mniejszości językowe" lub „grupa mniejszości językowych" oznacza osoby, które są Indianami amerykańskimi, Amerykanami pochodzenia azjatyckiego, rdzennymi mieszkańcami Alaski lub Amerykanami pochodzenia hiszpańskiego").

177 Id. § 10508 („Każdy wyborca, który wymaga pomocy w głosowaniu z

powodu bycia osobą niewidomą, niepełnosprawności lub bycia niezdolnym do czytania lub pisania, może otrzymać pomoc od osoby wybranej przez siebie, innej niż jego pracodawca lub przedstawiciel tego pracodawcy lub urzędnik lub przedstawiciel związku zawodowego wyborcy".); patrz Arkansas United przeciwko Thurston, 517 suplement fed. 3d 777, 786 (Zach. Dystr. Arkansas 2021) (gdzie uznaje się, że 52 U.S.C. § 10508 ma zastosowanie do wyborców uczących się języka angielskiego).

178 42 U.S.C. § 18116(a) („Żadna osoba nie może być wykluczona z udziału w jakimkolwiek programie lub działaniu związanym ze zdrowiem, którego część otrzymuje federalną pomoc finansową, w tym kredyty, dotacje lub umowy ubezpieczeniowe, ani nie może być pozbawiona korzyści z tego tytułu lub poddana dyskryminacji w ramach takiego programu lub działania, ani też w ramach jakiegokolwiek programu lub działania zarządzanego przez agencję wykonawczą (...)".); zob. Saldana przeciwko Systemowi Szpitalnemu i Placówek Opieki Zdrowotnej Hrabstwa Cook Health & Hosps. nr 19 CV 6178, 2024 WL 4792113, str. *9-10 (Płn. Dystr. Illionois 5 stycznia 2024 r.) (gdzie uznaje się „wystarczające dowody na poparcie [wniosku]", że szpital naruszył postanowienia ustawy ACA, nie zapewniając niesłyszącemu pacjentowi osobistego tłumacza podczas leczenia).

179 To, czy dyskryminacja ze względu na język stanowi dyskryminację ze względu na pochodzenie narodowe lub inną cechę związaną z ochroną, taką jak rasa, zależy od faktów i prawa mającego zastosowanie w danym przypadku i nie może być przyjmowane za pewnik. W przypadku, gdy fakty i okoliczności konkretnej odmowy zapewnienia udogodnień związanych z dostępem do języka sugerują, że dyskryminacja ze względu na język może być substytutem dyskryminacji ze względu na pochodzenie narodowe lub rasę, sądy mogą uznać, że zastosowanie mają przepisy zakazujące tych dwóch ostatnich form dyskryminacji. Zob. Hernandez przeciwko Nowemu Jorkowi, 500 U.S. 352, 354 (1991) („Być może w przypadku niektórych grup etnicznych i niektórych społeczności biegłość w danym języku, podobnie jak kolor skóry, powinna być traktowana jako surogat rasy w ramach analizy równej ochrony".); Desrosiers przeciwko Summit Sec. Servs., Inc., nr 21-CV-10941 (JPO), 2022 WL 13808524, w *4 (Płd. Dystr. Nowego Jorku). 21 października 2022) („Dowody dyskryminacji językowej mogą pozwolić ławie przysięgłych na stwierdzenie dyskryminacji ze względu na pochodzenie narodowe lub rasę, na przykład gdy towarzyszą im dowody bardziej bezpośrednio potwierdzające dyskryminację". (wersja przeredagowana); CNY Fair Hous., Inc. przeciwko Swiss Vill., LLC, nr 521CV1217MADML, 2022 WL 2643573, w *7 (Płn. Dystr. Nowego Jorku). 8 lipca 2022 r.) (zebrane sprawy wskazujące, że dyskryminacja ze względu na język może, w pewnych okolicznościach, zostać wykorzystana jako dowód dyskryminacji ze względu na rasę lub pochodzenie narodowe); Komisja ds. Równych Szans w Zatrudnieniu przeciwko Wisconsin Plastics, Inc., 186 suplement fed. 3d 945, 948 (Wsch. Dystr. Wisconsin 2016) („Prawdą jest, że zdolność językowa per se nie jest prawnym odpowiednikiem cechy chronionej, takiej jak rasa lub pochodzenie narodowe, ale język może czasami służyć jako element pośredni lub prowadzący do dyskryminacji cechy związanej z ochroną"); Rivera przeciwko NIBCO, 701 suplement fed. 2d 1135, 1141 (Wsch. Dystr. Kalifornii 2010) („Dyskryminacja ze względu na język jest często ściśle powiązana z dyskryminacją ze względu na pochodzenie (...)"). O ile niniejszy przewodnik zawiera odniesienia do przepisów zakazujących dyskryminacji ze względu na pochodzenie narodowe, czytelnicy powinni przeprowadzić

własną analizę prawną w poszczególnych przypadkach, aby ustalić, czy dane prawo zakazujące dyskryminacji ze względu na pochodzenie narodowe zapewnia ochronę prawa do dostępu językowego.

180 29 U.S.C. § 794(a)-(b); zob. Basta przeciwko Novant Health Inc., 56 F.4th 307, 318 (4. Okr. 2022) (na podstawie ustawy o rehabilitacji niesłyszący mężczyzna zgłosił roszczenie przeciwko szpitalowi, który odmówił mu usługi tłumaczenia migowego, gdy ten próbował pełnić rolę pełnomocnika medycznego swojej żony podczas porodu ich dziecka; zamiast tłumacza placówka zapewniła nieskuteczne urządzenie pomocnicze).

181 42 U.S.C. §§ 12132, 12182; zob. Loeffler przeciwko Szpitalowi Uniwersytetu Staten Island 582 F.3d 268, 275-75 (2. Okr. 2009) (gdzie ustala się istotne fakty dotyczące tego, czy niezapewnienie przez szpital tłumacza języka migowego dla niesłyszącego pacjenta i jego żony, co oznaczało, że ich dzieci zostały zmuszone do pełnienia roli tłumaczy; stanowiło to naruszenie przepisów o rehabilitacji i innych regulacji).

182 42 U.S.C. §§ 3604-06 (zakaz dyskryminacji w sprzedaży lub wynajmie mieszkań, w transakcjach związanych z nieruchomościami mieszkalnymi oraz w świadczeniu usług pośrednictwa ze względu na pochodzenie narodowe i niepełnosprawność, wśród innych cech związanych z ochroną); zob. CNY Fair Hous., Inc. przeciwko Swiss Vill., LLC, nr 521CV1217MADML, 2022 WL 2643573, w *6-8 (Płn. Dystr. Nowego Jorku 8 lipca 2022 r.) (powodowie zgłosili roszczenia na podstawie ustawy FHA wobec podmiotu wynajmującego mieszkania, którego zasady wymagające, aby w danym domu mieszkała osoba mówiąca po angielsku, mogły zostać uznane za formę pośrednią dyskryminacji ze względu na pochodzenie narodowe); Centrum ds. Sprawiedliwego Dostępu do Mieszkalnictwa (Fair Housing Justice Centre) przeciwko Allure Rehab. Servs. LLC, nr 15 CV 6336, 2017 WL 4297237, str *5-6 (Wsch. Dystr. Nowego Jorku 26 września 2017 r.) (powód zgłosił roszczenie na podstawie ustawy FHA przeciwko domom opieki i ośrodkom opieki, które odmówiły zapewnienia tłumaczy języka migowego niesłyszącym mieszkańcom); Cabrera przeciwko Alvarez, 977 suplement fed. 2d 969, 977 (Półn. Dystr. Kalifornii 2013) (powołując się na przepisy ustawy FHA, hiszpańskojęzyczni powodowie zgłosili roszczenie w związku z dyskryminacją na podstawie pochodzenia narodowego przeciwko miejskiemu urzędowi zajmującemu się mieszkalnictwem, którego pracownicy odrzucili ich prośbę o tłumacza i wygłaszali negatywne komentarze na temat ich ograniczonej znajomości języka angielskiego).

183 Gdy VA ustali, że jedna z jego placówek medycznych obsługuje „znaczną liczbę weteranów z ograniczoną znajomością języka angielskiego", departament „ustanowi i wdroży procedury (...) w celu zapewnienia określenia właściwej liczby pracowników placówki, którzy biegle posługują się zarówno językiem najbardziej odpowiednim do komunikacji z takimi osobami, jak i językiem angielskim; obowiązki tych pracowników będą obejmować udzielanie wskazówek weteranom i odpowiednim pracownikom Departamentu w odniesieniu do wrażliwości kulturowej i niwelowania różnic językowych i kulturowych". 38 U.S.C. § 8110(b). „W obszarach, w których znaczna liczba uprawnionych do usług weteranów i osób pozostających na ich utrzymaniu posługuje się językiem innym niż angielski jako głównym językiem", VA ma obowiązek, w maksymalnym możliwym zakresie, świadczyć usługi informacyjne dla weteranów „w głównym języku takich osób". Id. § 6303(a).

184 42 U.S.C. § 12112(a) („Żaden podmiot objęty przepisem nie może dyskryminować wykwalifikowanej osoby ze względu na niepełnosprawność w odniesieniu do procedur ubiegania się o pracę, zatrudniania, awansowania lub zwalniania pracowników, wynagrodzenia pracowników, szkoleń zawodowych oraz innych warunków i przywilejów związanych z zatrudnieniem”.); patrz Searls przeciwko szpitalowi Johns Hopkins, 158 suplement fed. 3d seria 430, 437 (Dystr. Maryland 2016) (szpital naruszył postanowienia ustawy ADA i ustawy o rehabilitacji, wycofując ofertę pracy dla niesłyszącej pielęgniarki po tym, jak pielęgniarka poprosiła o pełnoetatowego tłumacza języka migowego, co było uzasadnionym przez okoliczności udogodnieniem).

185 Przykładowo, ustawa o równych szansach zatrudnienia szeroko zakazuje dyskryminacji w zatrudnieniu ze względu na rasę, kolor skóry, religię, płeć lub pochodzenie narodowe. 42 U.S.C. § 2000e-2(a) (gdzie definiuje się niezgodną z prawem praktykę zatrudnienia jako obejmującą niezatrudnienie lub odmowę zatrudnienia, zwolnienie lub inną formę dyskryminacji danej osoby w odniesieniu do warunków, wynagrodzenia lub przywilejów związanych z zatrudnieniem lub ograniczanie, segregowanie lub klasyfikowanie pracowników lub osób ubiegających się o zatrudnienie w sposób, który pozbawiłby jakąkolwiek osobę możliwości zatrudnienia lub w inny sposób niekorzystnie wpłynąłby na jej status jako pracownika ze względu na rasę, kolor skóry, religię, płeć lub pochodzenie narodowe). Ustawa Omnibus Crime Control and Safe Streets Act z 1968 r. (SSA) stanowi, że „żadna osoba w jakimkolwiek stanie nie może być wykluczona, nie może być pozbawiona korzyści, nie może być poddana dyskryminacji ani nie może zostać odrzucona jako kandydat starający się o zatrudnienie w związku z jakimikolwiek programami lub działaniami finansowanymi w całości lub w części z funduszy udostępnionych na mocy niniejszego rozdziału”. 34 U.S.C. § 10228(c). Powództwa cywilne mogą być wnoszone na podstawie ustawy SSA przez osoby, które wyczerpały administracyjne środki odwoławcze, id. § 10228(c)(4)(A)-(B), a co najmniej jeden sąd zauważył, że ustawa SSA ma zastosowanie do roszczeń dotyczących dostępu językowego, patrz Ling przeciwko stanowi, 288 Ga. 299, 302 (2010). Ustawa o innowacjach i możliwościach dla pracowników (Workforce Innovation and Opportunity Act – WIOA) stanowi, że „żadna osoba nie może zostać wykluczona, nie może zostać pozbawiona korzyści, nie może zostać poddana dyskryminacji lub nie może zostać odrzucona jako kandydat starający się o zatrudnienie w administracji lub w związku z” jakimkolwiek programem lub działaniem, które otrzymuje finansowanie na podstawie ustawy ze względu na pochodzenie narodowe, rasę, kolor skóry, niepełnosprawność, wiek lub płeć. 29 U.S.C. § 3248(a)(1)–(2). Niemniej ustawa WIOA definiuje dyskryminację ze względu na pochodzenie narodowe w związku z Tytułem VI i nie przysługuje prywatne prawo do powództwa w ramach ustawy WIOA, co egzekwowane jest przez Sekretarza Pracy USA i Prokuratora Generalnego. Guida przeciwko Departamentowi Handlu w Wirginii Zachodniej, nr 5:23-CV-359, 2024 WL 2870853, str. *3 (Płn. Dystr. W. Zach. 29 maja 2024 r.); Owens przeciwko Freedom Roads Holding Co. LLC, nr CV-17-1117-PHX-JZB, 2017 WL 11714023, str. *6 (D. Ariz. 19 lipca 2017 r.).

186 Zob. np.15 U.S.C. § 9513(a)(1)(C)((gdzie wymaga się, aby Podsekretarz Handlu ds. Rozwoju Przedsiębiorczości Mniejszości „zapewniał pomoc, usługi edukacyjne i wsparcie techniczne w co najmniej 5 najczęściej używanych językach w Stanach Zjednoczonych, tak aby osoby o ograniczonej znajomości języka angielskiego otrzymywały odpowiedni kulturowo i językowo dostęp do usług i informacji świadczonych przez Agencję [Rozwoju Przedsiębiorczości Mniejszości]"); 42 U. S. C. § 12651d(b)(19) (gdzie stanowi się, że do obowiązków dyrektora generalnego AmeriCorp należy „o ile jest to możliwe, dostarczanie usług i pomocy technicznej w co najmniej 5 najczęściej używanych językach w Stanach Zjednoczonych").S.C. § 12651d(b)(19) (gdzie stanowi się, że do obowiązków dyrektora generalnego AmeriCorp należy „o ile jest to możliwe, dostarczanie materiałów aplikacyjnych w językach innych niż angielski dla osób z ograniczoną znajomością języka angielskiego, które chcą uczestniczyć w krajowym programie usług").

187 Ustawa o tłumaczach sądowych wymaga usług tłumacza ustnego, jeśli strona lub świadek „posługuje się wyłącznie lub głównie językiem innym niż język angielski" lub „cierpi na upośledzenie słuchu (...), które utrudnia stronie zrozumienie postępowania lub komunikację z obrońcą lub przewodniczącym składu sędziowskiego, lub utrudnia świadkowi zrozumienie pytań i złożenie zeznań". 28 U.S.C. § 1827(d)(1). „Ogólny standard odpowiedniego tłumaczenia postępowania sądowego wymaga ciągłego, wiernego tłumaczenia wszystkiego, co odnosi się do procesu, który mógłby usłyszeć pozwany znający język angielski". Stany Zjednoczone przeciwko Joshi, 896 F.2d 1303, 1309 (11. Okr. 1990). Federalna zasada postępowania cywilnego 43(d) stanowi ponadto, że „sąd może wyznaczyć tłumacza według własnego wyboru; ustalić uzasadnioną okolicznościami wysokość wynagrodzenia dla tłumacza, które zostanie wypłacone z funduszy przewidzianych przez prawo lub przez jedną lub więcej stron; i zaliczyć to wynagrodzenia na poczet kosztów" podczas składania zeznań przez świadka.

188 28 U.S.C. § 1827(d)(1).

189 7 U.S.C. § 2020(e)(1)(B).

190 42 U.S.C. § 5151(a). Ten konkretny przepis ustawy Stafford Act, regulujący federalne działania w zakresie reagowania na kataklizmy, nakłada na Federalną Agencję Zarządzania Kryzysowego obowiązek czynnego działania i zapewnia osobom, które padły ofiarą dyskryminacji po kataklizmie lub sytuacji kryzysowej, prawo do wniesienia prywatnego pozwu przeciwko agencji. Laday przeciwko Ramada Plaza Hotel LaGuardia, nr 07-CV-0450, 2007 WL 526613, str *2 (E.D.N.Y.). 13 lutego 2007). Obowiązek wykazania, że FEMA dopuściła się dyskryminacji osoby ubiegającej się o pomoc spoczywa na osobie kwestionującej działania agencji. Id.

191 42 U.S.C. § 5151(a).

192 Id. § 5196f(a).

193 Id.

194 6 U.S.C. § 321o(b)(3). Federalna Komisja ds. Łączności (Federal Communications Commission – FCC) ustanawia przepisy dla operatorów bezprzewodowych dotyczące obsługi alertów alarmowych wysyłanych bezpośrednio na telefony komórkowe, znanych jako bezprzewodowe alerty alarmowe. Od listopada 2018 r. FCC wymaga od operatorów sieci bezprzewodowych obsługi takich ostrzeżeń alarmowych w języku hiszpańskim. 47 C.F.R. § 10.480. Po latach rzecznictwa prokurator generalnej Letitii James i piśmie z żądaniem z listopada 2025 r. wydanym przez międzystanową koalicję kierowaną przez prokurator generalną James, komisja opublikowała przepis, który wymaga od operatorów sieci bezprzewodowych wprowadzenia obsługi bezprzewodowych alertów alarmowych w języku angielskim, migowym i 13 innych językach do 12 czerwca 2028 r. FCC, Bezprzewodowe alerty alarmowe i zasady systemu alertów alarmowych, 91 rej. fed. 2317-2318 (20 stycznia 2026 r.) (do skodyfikowania w 47 C.F.R. pkt 10); zob. również OAG, Prokurator generalna James zapowiada rozszerzenie wielojęzycznych alertów alarmowych, 21 stycznia 2026 r, https://ag.ny.gov/press-release/2026/attorney-general-james-celebrates-expansion-multilingual-emergency-alerts. Zgodnie z przepisami operatorzy sieci bezprzewodowych będą zobowiązani do obsługi bezprzewodowych alertów alarmowych w języku arabskim, chińskim (uproszczonym i tradycyjnym), francuskim, niemieckim, haitańskim kreolskim, hindi, włoskim, koreańskim, portugalskim, rosyjskim, hiszpańskim, tagalskim i wietnamskim, a także w języku migowym i angielskim.

195 42 U.S.C. §§ 12132, 12141(2), 12181(1), 12182.

196 Zob. § 12141(2); Lopez przeciwko Jet Blue Airways, 662 F.3d 593, (2. Okr. 2011) (gdzie oddala się roszczenie na podstawie ustawy ADA przeciwko przewoźnikowi lotniczemu na tej podstawie, że w ustawie transport lotniczy nie jest objęty definicją transportu publicznego).

197 49 U.S.C. § 41705(a). Wraz z kilkoma innymi sądami okręgowymi, sąd Drugiego Okręgu orzekł, że ustawa ACAA nie zapewnia poszkodowanym pasażerom prawa do wniesienia prywatnego powództwa. Zob. Lopez, 662 F.3d str 597. Zamiast tego poszkodowany pasażer musi złożyć pisemną skargę do Departamentu Transportu Stanów Zjednoczonych (Department of Transportation – DOT), który zasadniczo jest zobowiązany do badania skarg opartych na „uzasadnionych podstawach". Id.; 49 U.S.C. § 46101(a)(1). To, czy DOT będzie egzekwować wymogi antydyskryminacyjne na podstawie ustawy ACAA, może zależeć od sprawującej władzę administracji federalnej. Należy zauważyć, że chociaż nie istnieje prawo do wniesienia prywatnego powództwa w celu wyegzekwowania praw na podstawie ustawy ACAA, poszkodowani pasażerowie mają pewne możliwości odwołania się do sądu po wydaniu decyzji administracyjnej przez DOT. 49 U.S.C. § 46110(a) (gdzie zezwala się osobie mającej „istotny interes" w nakazie wydanym przez DOT na wniesienie o weryfikację decyzji w Sądzie Apelacyjnym Stanów Zjednoczonych dla Okręgu Dystrykt Kolumbii lub w okręgu, w którym dana osoba mieszka). Aby ustalić, czy dana osoba posiada taki istotny interes, sądy zasadniczo stosują te same standardy, które stosuje się przy rozstrzyganiu, czy powód ma legitymację procesową na podstawie art. III. Zob. Departament Transportu Illinois przeciwko Hinson, 122 F.3d 370, 371-72 (7. Okr. 1997) (gdzie definiuje się istotny interes zgodnie z § 46110(a) jako „interes w ochronie przed szkodą, gdzie „szkoda" oznacza (1) namacalną, a w szczególności wymierną szkodę, (2) której z obiektywnym prawdopodobieństwem można zapobiec, lub którą można

złagodzić lub naprawić przez pozew, a także (3) jest szkodą dla konkretnego, indywidualnego, niepodyktowanego ideowo, ważnego interesu"); Competitive Enter. Inst. przeciwko Departamentowi Transportu Stanów Zjednoczonych, 863 F.3d 911, 914 (Okr. Dystrykt Kolumbii 2017) (gdzie wykorzystuje się orzecznictwo dotyczące legitymacji procesowej na podstawie art. III w celu ustalenia, że powód w tej sprawie, użytkownik e-papierosów, miał legitymację do zakwestionowania przepisu DOT zakazującego ich używania w samolotach).

Ustawa Fly America Act podobnie zakazuje krajowym i zagranicznym przewoźnikom lotniczym dyskryminacji ze względu na pochodzenie narodowe i pewne inne cechy, z którymi wiąże się ochrona. 49 U.S.C. § 40127(a)–(b). Podobnie jak w przypadku ustawy ACAA, omówionej powyżej, „większość sądów federalnych stojących przed tą kwestią doszła do wniosku, że nie istnieje prawo do prywatnego powództwa" na podstawie przepisów antydyskryminacyjnych FAA. Shebley przeciwko United Cont'l Holdings, Inc., 357 suplement fed. 3. seria 684, 690 (Półn. Dystr. Ill. 2019); zob. Shin przeciwko Am. Airlines Grp., Inc., nr 17-CV-2234-ARR-JO, 2017 WL 3316129, str *2 (Wsch. Dystr. Nowego Jorku 3 sierpnia 2017), aff'd sub nom. Shin przeciwko Am. Airline, Inc., 726 F. Zał. 89 (2. Okr. 2018); James przeciwko Am. Airlines, Inc., 247 suplement fed. 3d 297, 307 (Wsch. Dystr. Nowego Jorku 2017). „Niemniej jednak, niektóre sądy rejonowe przynajmniej sugerowały inne rozwiązanie". Shebley, 357 suplement fed. 3. seria w 690-91 (cyt. Qayyum przeciwko U.S. Airways, Inc., nr 3:08-0996, 2008 WL 4879401, w *1 n.1 (Poł. Dystr. Wirg. Zach. 12 listopada 2008); Williams przeciwko Midwest Airlines, Inc, 321 suplement fed. 2d 993, 996 (Wsch. Dystr. Wisconsin 2004); Alasady przeciwko Nw. Airlines Corp., nr Civ. 02-3669(RHK/AJB), 2003 WL 1565944, w *10 n.13 (Dystr. Minnesota 3 marca, 2003)).

198 Zob., np. 7 U.S.C. §136a(f)(5) (gdzie wymaga się, aby informacje dotyczące bezpieczeństwa i zdrowia na etykietach pestycydów były tłumaczone na język hiszpański); 42 U.S.C. § 3020e-1(h) (gdzie wymaga się od zastępcy sekretarza ds. osób starszych ustanowienia i zarządzania krajową infolinią telefoniczną, która zapewniłaby informacje osobom z ograniczoną znajomością języka angielskiego poszukującym „pomocy, informacji, porady, skierowania do odpowiednich źródeł pomocy i innych form pomocy dotyczącej emerytur i innych podobnych świadczeń oraz praw związanych z takimi świadczeniami").

Biuro Prokuratora Generalnego Stanu Nowy Jork, Letitia James

Infolinia ogólna:
1-800-771-7755

Osoby niesłyszące i niedosłyszące:
1-800-788-9898

Filmy w języku migowym dotyczące niniejszej publikacji dostępne są pod adresem:

ag.ny.gov/language-access